

L'estratègia d'internacionalització del món local de la demarcació de Barcelona

Sèrie Administració Local

La Diputació de Barcelona compta amb una llarga trajectòria d'acció internacional i de suport a les polítiques públiques de relacions internacionals dels ens locals de la demarcació.

Aquest estudi presenta un mapa dels principals recursos amb potencial per a la promoció internacional d'una mostra de vint-i-dos municipis del territori. Per fer-ho, estructura un sistema d'indicadors que permet una visió general de les accions però també dels propòsits i les estratègies dels governs locals estudiats. Es tracta d'una recerca que respon a la voluntat de posar en valor experiències locals molt diverses i oferir una eina de coneixement i inspiració per al foment de les polítiques públiques de relacions internacionals dels ens locals del territori.

L'estratègia d'internacionalització del món local de la demarcació de Barcelona

Equip de treball i redacció de continguts

Pia Bosch Codolà (coordinació). Àrea de Presidència de la Diputació de Barcelona

Kontxi Odriozola Eizaguirre (coordinació), Sara Martuscelli i Albert Perez Garro.

Oficina d'Europa i Estratègia Internacional de la Diputació de Barcelona

Antoni Durà Guimerà (coordinació), Joan Checa Rius i Laura Soler Rodríguez.

Departament de Geografia de la Universitat Autònoma Barcelona

Col·laboradors

Olivia Paton Santiago i Sergi Cuadrado Ciuraneta

1a edició: juliol de 2017

© de l'edició: Diputació de Barcelona

© dels textos: els seus autors

Producció i edició: Gabinet de Premsa i Comunicació
de la Diputació de Barcelona

Composició: Jordi Rodríguez Ramos

Impressió: Departament de Reproducció Gràfica
de la Diputació de Barcelona

Índex

Presentació	5
1. Introducció	7
2. Notes metodològiques	9
2.1. Selecció dels municipis	9
2.2. Metodologia d'anàlisi	11
2.3. Abast temporal i presentació dels resultats	13
3. Síntesi de resultats	14
3.1. Els potencials d'internacionalització	14
3.2. Les característiques dels municipis: centralitat i singularitat	18
3.3. Territorialitat i potencials d'internacionalització dels municipis	20
4. Resultats per indicadors	27
4.1. Eix 1. El factor sociodemogràfic: les migracions	27
4.2. Eix 2. Governança i actuacions de relacions internacionals	36
4.2.1. Organització municipal, plans d'actuació i planificació estratègica	37
4.2.2. Xarxes internacionals de ciutats i projectes europeus	43
4.2.3. Cooperació al desenvolupament	50
4.2.4. Agermanaments, acords bilaterals i associacionisme	56
4.3. Eix 3. Educació superior i recerca	63
4.4. Eix 4. Turisme i esports	68
4.4.1. Recursos turístics i infraestructura hotelera	69
4.4.2. Equipaments i esdeveniments esportius	73
4.5. Eix 5. Cultura	76
4.6. Eix 6. Activitat empresarial i firal	82

5.	Algunes conclusions finals	89
	Annex metodològic	
A1.	Eixos i indicadors d'internacionalització	95
A1.1.	Eix 1. Factor sociodemogràfic	98
A1.2.	Eix 2. Governança, xarxes i altres actuacions	99
A1.3.	Eix 3. Educació superior i recerca	100
A1.4.	Eix 4. Turisme i esports	101
A1.5.	Eix 5. Cultura	102
A1.6.	Eix 6. Activitat empresarial i firal	103
A2.	Taules	104

Presentació

En un entorn interdependent i interconnectat que avança ràpidament cap a una integració econòmica global, desvetllar els potencials de ciutats i municipis per desenvolupar iniciatives d'internacionalització és una tasca que esdevé ja imprescindible. En aquest context, és de gran valor reconèixer també quines iniciatives concretes i quines estratègies de caràcter més ampli i coordinat s'estan desenvolupant en l'àmbit local, per tal que aquestes experiències serveixin d'estímul i nous ajuntaments i actors del territori impulsin, al seu torn, polítiques en aquest àmbit.

La demarcació de Barcelona, amb 5,5 milions d'habitants i 311 municipis on es produeix el 74,3 % del PIB de Catalunya, és una regió amb dilatada experiència en l'àmbit internacional. Així mateix, aquest territori compta amb uns actius de gran importància a escala internacional pel que fa a la recerca i la innovació, i a l'activitat empresarial, així com amb un destacat patrimoni turístic, cultural i esportiu format per actius tangibles i intangibles de primer ordre.

La Diputació de Barcelona, com a xarxa de municipis i entitat que agrupa les relacions internacionals dels governs locals que la conformen, compta amb una llarga trajectòria d'impuls a la internacionalització municipal. En les dues darreres dècades ha treballat per reforçar les capacitats dels governs locals de la demarcació per impulsar polítiques públiques d'acció internacional mitjançant instruments de suport técnico-econòmic i institucional i, actualment, una gran part dels seus municipis disposen de plans, programes, eines i recursos que impulsen les seves relacions internacionals.

En aquest context, l'estudi que presentem aspira a proporcionar una anàlisi dels principals recursos amb què compten una mostra de vint-i-dos municipis, amb l'objectiu de fer una primera aproximació sobre el panorama actual i les potencialitats presents al territori, i oferir als ens locals de la demarcació una eina de suport a les accions dirigides a fomentar la seva internacionalització. Es tracta d'una primera aproximació a la matèria, que esperem poder ampliar amb treballs futurs.

Per a la recopilació de part de la informació, s'han fet entrevistes amb alcaldes, alcaldesses i responsables polítics de l'àmbit internacional en cadascun dels municipis de l'estudi. Des de la Diputació de Barcelona agraïm la disponibilitat i la col·laboració rebuda dels ens locals, que ha permès obtenir informació valuosa per a l'objecte d'aquesta recerca.

La Diputació de Barcelona reafirma el seu compromís de donar suport a les polítiques públiques amb enfocament internacional impulsades des dels ens locals de la demarcació, fomentar l'acció internacional de la mateixa institució i reforçar els instruments de cooperació i suport al món municipal, amb l'objectiu de servir més i millor els governs locals del territori, en particular, en aquest cas, pel que fa a les seves polítiques de relacions internacionals, i ser una entitat catalitzadora de la veu dels governs locals de la demarcació arreu del món.

JAUME CIURANA I LLEVADOT
Diputat delegat de Presidència, Serveis Generals
i Relacions amb la ciutat de Barcelona

1. Introducció

La Direcció de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona té entre els seus objectius l'impuls de polítiques municipals dirigides a millorar les estratègies d'obertura internacional, com una mesura imprescindible per connectar l'escala local amb la global en la promoció d'un desenvolupament local sostenible i equitatiu.

El context actual subratlla més que mai la importància de l'acció internacional dels municipis com una fórmula per impulsar el desenvolupament territorial, enriquir la vida social i cultural dels ens locals i contribuir a desenvolupar una societat més oberta i més preparada per interactuar amb les oportunitats i els reptes que presenta el món d'avui, profundament interdependent.

La Diputació de Barcelona, convençuda del valor afegit i de la importància de les relacions internacionals dels municipis de la demarcació com a via per millorar les polítiques públiques locals i afavorir el desenvolupament del territori, ha expressat al llarg dels darrers anys la seva voluntat de potenciar-les a través de diferents productes i serveis tècnics.

D'aquesta manera, vetlla per recollir, gestionar i comunicar l'acció internacional d'aquests municipis, com un element important per potenciar el coneixement, la coordinació i la cooperació entre municipis i a escala interinstitucional. Aquest estudi s'emmarca, per tant, en el conjunt d'aquestes accions i respon a l'objectiu d'oferir una eina de coneixement sobre les principals potencialitats d'internacionalització i les iniciatives que s'estan duent a terme des del nostre territori a l'arena internacional.

Es tracta, doncs, d'un primer intent d'analitzar els recursos amb potencial internacional de vint-i-dos municipis de la demarcació de Barcelona i tenir un mapa dels principals actius amb els quals compta el territori en un moment determinat.

Les relacions i els vincles internacionals, així com el potencial que els recursos del territori tenen de cara a la seva internacionalització, representen un fenomen molt i molt dinàmic i en contínua evolució. Per tant, aquesta publicació no pretén oferir una imatge exhaustiva del potencial d'internacionalització del territori en el seu conjunt, sinó posar en valor experiències locals molt diverses i ser un primer pas de cara a futures investigacions en aquesta línia. S'ha optat, per tant, perquè aquesta publicació tingui un format sintètic i visual i, juntament amb la presentació dels principals resultats obtinguts per cada eix d'anàlisi, es presentin exemples de bones pràctiques dels municipis analitzats acompanyats de gràfics i infografies que sintetitzin visualment les dades més rellevants.

Espero que aquest treball pugui ser una eina de coneixement i inspiració perquè els ens locals de la demarcació fomentin les seves polítiques de relacions internacionals i explorin noves vies de connexió amb l'exterior, un camí imprescindible per afavorir el desenvolupament més sostenible i més equitatiu del nostre país.

JOSEP LLUÍS ALAY
Comissionat de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona

2. Notes metodològiques

El present estudi pretén proporcionar una anàlisi dels principals recursos en l'àmbit de la internacionalització d'una mostra de vint-i-dos municipis de la demarcació de Barcelona, amb l'objectiu de fer una primera aproximació sobre el panorama actual i les potencialitats presents al territori, que pugui ser útil com a suport a les accions dirigides a fomentar la internacionalització dels ens locals de la demarcació de Barcelona.

En aquest sentit, s'han analitzat alguns dels factors principals que contribueixen al posicionament internacional d'aquests municipis, incloent-hi actius tant tangibles com intangibles, així com elements que s'emmarquen dins el seu àmbit de polítiques públiques locals amb un enfocament internacional.

Es tracta del primer estudi amb aquestes característiques que es porta a terme a la demarcació de Barcelona i, per tant, s'ha dissenyat una metodologia específica basada en estudis anteriors impulsats des de la mateixa Direcció de Relacions Internacionals.¹

2.1. Selecció dels municipis

L'anàlisi sobre el potencial per a la internacionalització dels municipis de la demarcació de Barcelona s'ha fet sobre la base d'una selecció de vint-i-dos municipis que obeeix a l'interès de comptar amb un ventall d'experiències i realitats diferenciades i prou representatives per al conjunt del territori.

La tria d'aquests municipis s'ha centrat en dos criteris fonamentals:

- S'ha prioritzat la selecció d'aquells municipis que tenen un cert grau de centralitat territorial, tot tenint en consideració la seva dimensió poblacional.
- S'han seleccionat aquells municipis que presenten alguna singularitat, sigui un actiu tangible o intangible o bé alguna mena d'activitat, que pugui afavorir el seu posicionament a escala internacional.

En relació amb la centralitat territorial, convé assenyalar que es tracta d'un factor amb un elevat potencial pel que fa a la internacionalització dels governs locals. És per aquest

¹ Vegeu A. DURÀ (dir.), C. HAAS i X. OLIVERAS (2007), «La xarxa de ciutats mitjanes de l'Arc Llatí: caracterització, problemàtiques i reptes», i P. RIERA, A. DURÀ i C. HAAS (2009), «Les ciutats de la província de Barcelona i les xarxes de ciutats europees».

motiu que en la selecció s'han prioritzat els municipis de l'anomenat Arc Metropolità de Barcelona,² s'ha ampliat a les capitals de comarca de la resta de la demarcació de Barcelona que gaudeixen de certa centralitat i capacitat per estructurar el territori, i s'hi ha incorporat també algun dels grans municipis de l'entorn immediat de Barcelona. Dins d'aquesta selecció, s'hi troba una notable diversitat de realitats: ciutats importants per la seva dimensió demogràfica i econòmica de la xarxa regional metropolitana (Terrassa, Sabadell, Badalona, l'Hospitalet de Llobregat i Mataró), ciutats mitjanes de l'àmbit metropolità amb centralitat comarcal (Granollers, Vilanova i la Geltrú, Vilafranca del Penedès i Sant Feliu de Llobregat) i ciutats mitjanes i municipis de menors dimensions de fora de l'àmbit metropolità, totes amb rol de capital comarcal (Igualada, Manresa, Vic, Berga i Moià).

D'altra banda, en la selecció de municipis també s'han considerat alguns nuclis de diferent dimensió que presenten certa singularitat i estratègies especialitzades i/o potencials diversos de cara a la internacionalització, com és el cas dels municipis de Sitges, Castelldefels, Viladecans, Martorell i Santa Coloma de Gramenet.

Finalment, també s'han inclòs en la selecció tres municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona que reuneixen unes característiques d'interès per a l'objectiu d'aquest estudi: Sant Cugat del Vallès, Cerdanyola del Vallès i Molins de Rei. Els dos primers municipis compten amb un potencial molt evident per a la internacionalització, al voltant de la indústria i del comerç, i especialment de la recerca i dels estudis universitaris. A la vegada, també s'ha considerat en la mostra el municipi de Molins de Rei, perquè es tracta d'una ciutat petita que, tot i que no reuneix els criteris de centralitat i de singularitat, sí que permet precisament il·lustrar com responen els indicadors de l'estudi i esbossar orientacions per a la inserció d'aquesta tipologia de territoris en processos d'internacionalització a través de les estratègies de municipis del seu voltant amb major potencial en aquest àmbit o complementant-les.

Cal prendre en consideració, també, que set dels municipis seleccionats (Cerdanyola del Vallès, Granollers, Manresa, Martorell, Sabadell, Sant Cugat del Vallès i Terrassa) formen part del que es coneix com l'Àmbit de la B30,³ un actiu amb potencial evident de cara a la promoció dels municipis i el conjunt del territori, també a escala internacional.

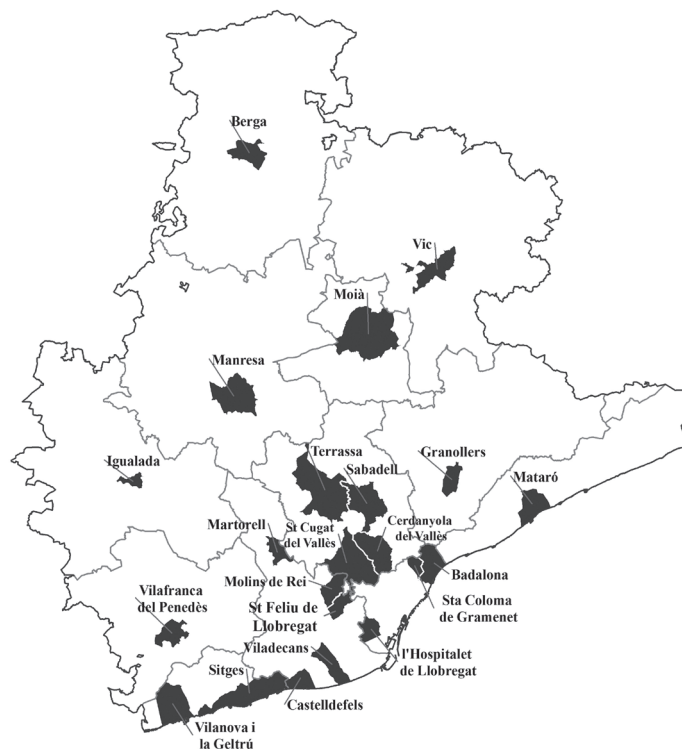
Finalment, l'interès de prioritzar aquests municipis rau precisament en la voluntat d'analitzar el potencial per a la internacionalització d'aquests nuclis que descriuen un arc que està destinat a interpretar un paper important en el desenvolupament econòmic de Catalunya i de l'Estat espanyol.

² CIUTATS DE L'ARC METROPOLITÀ DE BARCELONA, *Declaració del grup de ciutats mitjanes de la segona corona metropolitana de Barcelona* (Mataró, Granollers, Sabadell, Terrassa, Martorell, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú).

³ L'Associació Àmbit B30 ha estat creada per iniciativa de vint-i-tres municipis de la demarcació de Barcelona per definir i desenvolupar una estratègia de col·laboració entre empreses, centres de recerca, universitats, ajuntaments, organitzacions empresarials, organitzacions sindicals i governs per potenciar la zona industrial i tecnològica que comprèn el territori que envolta l'autovia B-30 i posicionar-la com una de les regions industrials amb més potencial innovador de Catalunya, de l'Estat espanyol i, amb vocació de ser-ho, del sud d'Europa.

Així mateix, a través de l'anàlisi d'una mostra àmplia, s'ofereix una visió de conjunt del territori, que afavoreix la identificació de certes complementarietats entre els municipis seleccionats, i la detecció de possibles tendències i dels principals actius per a la valoració dels potencials d'internacionalització de la demarcació de Barcelona.

Mapa 1. Situació dels municipis seleccionats dins de la demarcació de Barcelona

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC).

2.2. Metodologia d'anàlisi

L'aproximació metodològica a l'objecte d'estudi s'ha fet mitjançant dos instruments. En primer lloc, s'ha utilitzat un qüestionari elaborat sobre la base d'un conjunt d'eixos i indicadors d'internacionalització, seleccionats a partir d'un primer reconeixement de la temàtica. Aquest instrument ha permès obtenir un buidatge d'informació de tipus quantitatiu en cadascun dels municipis de l'estudi, utilitzant diverses fonts estadístiques i documentals. En segon lloc, s'han dut a terme vint-i-dues entrevistes de caràcter qualitatiu a càrrecs electes i tècnics de tots els ajuntaments inclosos en l'àmbit d'anàlisi.

L'anàlisi s'ha estructurat mitjançant la selecció de sis eixos sectorials d'internacionalització, que es desglossen en onze indicadors: *a)* El factor sociodemogràfic (en particular, les migracions internacionals); *b)* Les estructures de governança de les relacions internacionals i les principals polítiques relacionades, com ara la participació en xarxes internacionals, en projectes europeus, la política de cooperació al desenvolupament i

l'existència d'agermanaments i acords bilaterals; c) Els centres d'educació superior i recerca; d) Els recursos en l'àmbit del turisme i els esports; e) Els recursos en l'àmbit de la cultura, i f) L'activitat econòmica amb projecció internacional: l'activitat empresarial (exportacions) i l'àmbit de les fires i congressos.

A la vegada, cadascun dels indicadors queda desglossat en un seguit de components més específics, que intenten aportar informació més precisa i complementària per tal de recollir els elements d'interès amb potencial internacional dels municipis.

Tanmateix, convé precisar que per dur a terme la selecció de les variables amb què s'han construït els eixos i indicadors d'internacionalització municipals, s'han pres en consideració un seguit de criteris preliminars.

En primer terme, s'ha tingut en consideració la necessitat que aquests indicadors tinguin la capacitat d'abastar un concepte ampli i multidimensional del fenomen de la internacionalització de les ciutats durant un període de temps limitat. Així mateix, les característiques pròpies i la diversitat dels municipis seleccionats han influït de manera rellevant en la selecció final dels indicadors de l'estudi, ja que s'ha vetllat perquè la informació a analitzar estigués disponible per al conjunt de municipis de l'estudi.

Un altre criteri que ha determinat la selecció dels indicadors ha estat la necessitat que aquests siguin comprensibles i accessibles per facilitar la tasca de compilació i anàlisi de les dades. Així doncs, l'estudi prioritza la senzillesa i la fiabilitat en l'obtenció de les dades per a la construcció dels indicadors, així com la facilitat en la seva interpretació.

Finalment, la necessitat d'acotar i limitar el nombre d'indicadors de l'estudi ha suposat que es descartessin dades alternatives que no acabaven de complir aquests requisits.

La figura 1 presenta sintèticament els sis eixos i els onze indicadors seleccionats.

Figura 1. Eixos i indicadors d'internacionalització

2.3. Abast temporal i presentació dels resultats

Pel que fa a l'abast temporal de l'estudi, el període objecte d'anàlisi comprèn des de l'any 2012 fins al 2016, ambdós inclosos, és a dir, engloba la darrera legislatura municipal (període desembre 2011-2015) i el primer any de la present. Es tracta d'uns anys en què els municipis catalans han patit un cicle econòmic recessiu i, per tant, les relacions internacionals, com altres vessants de l'acció municipal, s'han vist evidentment condicionades per aquest nou context.

Així mateix, el període estudiat es pot caracteritzar per una certa transició en les relacions internacionals dels ajuntaments de la demarcació de Barcelona, influïda també per l'actual desacceleració econòmica: d'una banda, s'ha produït un cert qüestionament de l'acció internacional dels ajuntaments, però de l'altra, s'ha generat un interès creixent per captar oportunitats i recursos de l'àmbit internacional i reforçar l'impacte de les seves polítiques en aquest àmbit mitjançant, entre d'altres, una planificació de l'acció internacional dels municipis. En aquest sentit, les entrevistes qualitatives han representat una eina especialment útil per observar aquesta nova tendència en les relacions internacionals d'un nombre creixent de municipis.

Per a la presentació dels resultats, s'ha optat per oferir una visió agrupada dels municipis analitzats sota cadascun dels eixos temàtics de l'estudi, fet que permet posar en valor el potencial d'internacionalització del territori en el seu conjunt. La presentació dels resultats s'acompanya de taules, gràfics i explicacions complementàries que en molts casos han donat lloc a infografies. Concretament, la realització d'infografies ha tingut per objectiu representar la informació d'una manera sintètica i entenedora, la qual cosa permet una visió de conjunt, sempre mantenint la situació en l'espai gràfic dels municipis, en funció de la seva situació geogràfica real.

L'informe s'estructura en quatre capítols, complementats amb un annex metodològic. Els resultats principals es presenten en una primera visió de síntesi. Posteriorment es mostren de manera detallada els indicadors analitzats, agrupats en sis eixos estratègics que vertebreren les diferents iniciatives. L'anàlisi de cada indicador es complementa amb la presentació d'exemples de bones pràctiques dels municipis estudiats, que aspiren a evidenciar alguns dels principals recursos existents per a la internacionalització del territori. Així mateix, la presentació dels resultats s'acompanya d'una sèrie d'infografies, taules i gràfics que volen oferir una visió de conjunt de cada indicador. Finalment, les conclusions incorporen una reflexió sobre la situació actual i les línies de futur que cal seguir, a partir dels resultats obtinguts. Un apartat metodològic i un annex aporten informacions addicionals per a una comprensió completa de l'estudi fet.

3. Síntesi de resultats

Aquest capítol presenta una síntesi dels principals resultats extrets de l'anàlisi dels eixos sectorials i els indicadors relatius, aplicats a la mostra dels vint-i-dos municipis objecte de l'estudi. Principalment, el que es posa de manifest a través de la informació analitzada és que actualment ja hi ha en marxa un conjunt molt significatiu d'iniciatives en diferents àmbits sectorials que permeten a nombrosos municipis aprofitar les seves possibilitats d'obertura a l'estranger. A la vegada, es fan paleses les potencialitats que el territori té al seu abast en el camp de la internacionalització, especialment si els ens locals i els principals actors del territori són capaços d'articular i posar en valor estratègies compartides.

3.1. Els potencials d'internacionalització

L'anàlisi de conjunt dels resultats mostra la gran quantitat de recursos amb potencial de projecció internacional que presenten els municipis, així com també la seva gran varietat. A més, també es confirma que tots presenten algun element amb potencial internacional.

Per tant, com a resultat de síntesi, i a partir de la valoració del conjunt, s'han pogut identificar els principals potencials d'internacionalització per a cada municipi seleccionat. La taula 1 mostra, a partir dels sis eixos d'anàlisi, els potencials d'internacionalització més significatius detectats per a cada municipi. Una lectura en vertical indica aquells municipis que destaquen en cada eix, mentre que la lectura horitzontal mostra els eixos amb més potencial per a cada municipi.

Taula 1. Potencials d'internacionalització rellevants per municipi

Municipis seleccionats	Eixos d'internacionalització					
	Factor sociodemogràfic	Governança, xarxes internacionals, projectes europeus i altres actuacions	Educació superior i recerca	Turisme i esports	Cultura	Activitat empresarial i firal
Badalona		Agermanaments i acords bilaterals Entitats associatives	Centre universitari i Parc tecnològic	Esdeveniments esportius	Esdeveniments culturals	Exportació
Berga				Atractius turístics	Esdeveniments culturals	
Castelldefels	Població immigrant	ONG Desenvolupament		Places hoteleres Atractius turístics Esdeveniments esportius		Exportació
Cerdanyola del Vallès		Cooperació al desenvolupament	Centre universitari i Parc tecnològic		Esdeveniments culturals	
Granollers	Població immigrant	Governança, xarxes internacionals, projectes europeus Entitats associatives ONG Desenvolupament		Equipaments esportius Esdeveniments esportius	Equipaments culturals	Exportació
Igualada		Governança, xarxes internacionals, projectes europeus Cooperació al desenvolupament	Centre universitari		Equipaments culturals	Exportació
L'Hospitalet de Llobregat	Població immigrant	Xarxes internacionals, projectes europeus Cooperació al desenvolupament	Centre de recerca universitari	Places hoteleres	Equipaments culturals	Exportació Seu firal

Municipis seleccionats	Eixos d'internacionalització					
	Factor sociodemogràfic	Governança, xarxes internacionals, projectes europeus i altres actuacions	Educació superior i recerca	Turisme i esports	Cultura	Activitat empresarial i firal
Manresa		Xarxes internacionals, projectes europeus ONG Desenvolupament	Centre universitari	Atractius turístics	Equipaments culturals	Exportació
Martorell	Població immigrant					Exportació
Mataró		Cooperació al desenvolupament Entitats associatives ONG Desenvolupament	Centre universitari	Equipaments esportius Esdeveniments esportius	Equipaments culturals Esdeveniments culturals	
Moià		Agermanament	Parc tecnològic	Atractius turístics		
Molins de Rei		Cooperació al desenvolupament				Exportació
Sabadell		Entitats associatives Xarxes internacionals i projectes europeus ONG Desenvolupament Agermanaments i acords bilaterals	Centres universitaris	Equipaments esportius Esdeveniments esportius	Equipaments culturals Esdeveniments culturals	Exportació Seu firal i Centre de congressos
Sant Cugat del Vallès		Governança, xarxes internacionals, projectes europeus Cooperació al desenvolupament ONG Desenvolupament	Centre universitari i Parc tecnològic	Equipaments esportius Esdeveniments esportius	Equipaments culturals	Exportació
Sant Feliu de Llobregat		Cooperació al desenvolupament			Atractiu turístic	Exportació

Municipis seleccionats	Eixos d'internacionalització					
	Factor sociodemogràfic	Governança, xarxes internacionals, projectes europeus i altres actuacions	Educació superior i recerca	Turisme i esports	Cultura	Activitat empresarial i firal
Santa Coloma de Gramenet	Població immigrant	Cooperació al desenvolupament ONG Desenvolupament Agermanaments i acords bilaterals	Centres universitaris			
Sitges	Població immigrant			Places hoteleres Atractius turístics	Esdeveniments culturals	
Terrassa		Governança, xarxes internacionals, projectes europeus ONG Desenvolupament Agermanaments i acords bilaterals	Centre universitari i Parc tecnològic	Atractius turístics Equipaments esportius Esdeveniments esportius	Equipaments culturals Esdeveniments culturals	Exportació Seu firal
Vic	Població immigrant	Cooperació al desenvolupament	Centre universitari	Esdeveniments esportius	Equipaments culturals Esdeveniments culturals	Exportació
Viladecans		Xarxes internacionals, projectes europeus		Places hoteleres Equipaments esportius		Seu firal
Vilafranca del Penedès		Governança, xarxes internacionals, projectes europeus Cooperació al desenvolupament Agermanaments i acords bilaterals		Atractius turístics	Esdeveniments culturals	Exportació
Vilanova i la Geltrú		Governança Xarxes internacionals ONG Desenvolupament	Centre universitari i Parc tecnològic	Esdeveniments esportius	Equipaments culturals	

Font: Elaboració pròpia.

3.2. Les característiques dels municipis: centralitat i singularitat

Com hem comentat anteriorment, per a la selecció de municipis s'ha donat preferència a aquells que oferissin certes capacitats en relació amb l'objecte d'estudi, a partir de dues consideracions: que tinguessin un grau de centralitat territorial (i una certa dimensió) o bé alguna singularitat o especificitat a tenir en compte en relació amb el seu potencial de cara a la promoció internacional del municipi.

- **Centralitat:** el criteri de la centralitat del municipi en relació amb la resta del territori ha fet que s'hagi prioritzat l'àrea de l'Arc Metropolità, on hi ha un conjunt de nuclis que presenten diferents graus d'activitats i estratègies relacionades amb la internacionalització. Per la mateixa raó, s'ha complementat la selecció amb els caps de les comarques de la tercera corona.

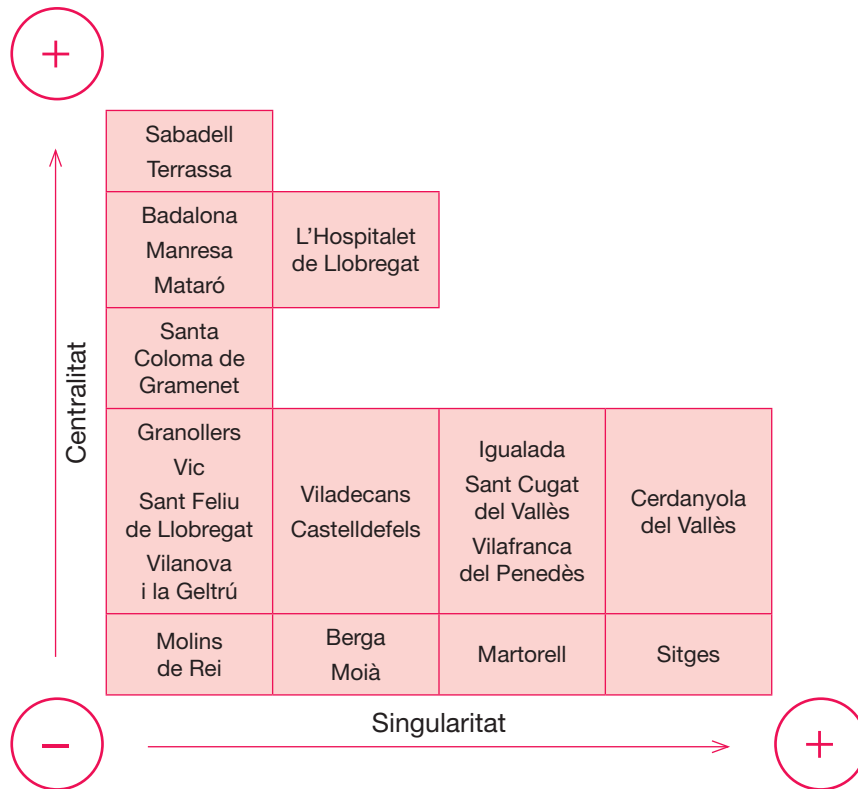
En aquesta línia, s'observa que el diferent grau de centralitat dels municipis escollits va associat en bona part a la dimensió demogràfica i econòmica dels municipis seleccionats, si bé no hi ha una correlació plena: en les comarques amb menys població (les de la tercera corona), el grau de centralitat dels caps de comarca en relació amb el seu pes demogràfic i econòmic és força més alt.

- **Singularitat:** en la selecció de municipis també s'ha tingut en compte aquells que poden presentar algunes estratègies especialitzades en relació amb la internacionalització, amb independència del seu grau de centralitat territorial. És important remarcar que el concepte de singularitat es refereix a la tendència a l'especialització: és en aquest sentit que els municipis amb més potencial i diversitat d'estratègies tindrien, en canvi, una menor singularitat. Aquest criteri, doncs, permet posar en valor les possibilitats dels municipis menors, que opten per reforçar un potencial en una o unes quantes línies, en una estratègia més adequada a la mesura de les seves possibilitats.

Podríem definir, doncs, que els vint-i-dos municipis analitzats es poden organitzar en funció del seu major o menor grau de centralitat, i de la seva major o menor singularitat.

Per tant, en el gràfic següent s'organitzen els vint-i-dos municipis analitzats segons el seu grau de centralitat (en vertical) i el seu grau de singularitat (en horitzontal).

Figura 2. Tipologia de municipis segons el seu grau de centralitat i singularitat

L'anàlisi dels resultats posa de manifest l'important potencial de recursos amb què compten els vint-i-dos municipis estudiats. D'aquesta anàlisi es pot destacar:

En primer lloc, el fet que tots els municipis tenen algun element amb projecció i potencial internacional. Els sis indicadors tenen resultats molt significatius i molt diversos, que representen la diversitat existent entre municipis que formen part de l'estudi. Tot i aquesta gran diversitat, tots els municipis presenten, com a mínim, un indicador amb potencial d'internacionalització.

En segon lloc, hi ha una correlació notable entre el grau de centralitat del municipi i l'acumulació d'elements potencials. D'una banda, trobem que els municipis amb més centralitat territorial, com són Sabadell i Terrassa, també presenten un ampli ventall d'àmbits amb potencial internacional. I de l'altra, trobem municipis com ara Sant Cugat del Vallès, Manresa, l'Hospitalet de Llobregat, Mataró i Vilafranca del Penedès que, tot i que no tenen un grau de centralitat tan alt, sí que acumulen actius i potencialitats importants de cara a la seva promoció internacional. En un tercer nivell, trobem municipis que són capital de comarca, com són Vic, Igualada, Vilanova i la Geltrú i Granollers, que també presenten elements potencials d'internacionalització destacats.

En tercer lloc, destaquen els casos de municipis singulars per la seva especificitat, com són Martorell, Cerdanyola del Vallès i Sitges, que tenen un potencial molt elevat, però alhora en un àmbit molt específic. Aquest últim punt evidencia que, tot i que hi ha

municipis amb una menor centralitat, el fet d'apostar per un àmbit d'especialització pot afavorir que tinguin un elevat potencial de cara a la internacionalització.

Una primera aproximació de conjunt permet evidenciar que els actius d'internacionalització es troben força distribuïts entre els sis eixos considerats, i, entre ells, n'hi ha dos (educació superior i recerca, i turisme i esports) que concentren la majoria d'elements que presenten un fort potencial. Així mateix, la població immigrant i l'exportació empresarial són dos elements més que sovint apareixen amb força en els municipis analitzats. D'altra banda, destaca també l'existència de sinergies intersectorials dins d'un mateix municipi, fet que afavoreix la seva especialització i la creació de complementaritats que en reforcen el potencial d'internacionalització.

Finalment, cal evidenciar que elements de la política de relacions internacionals, com ara la participació en xarxes internacionals i projectes europeus, la política de cooperació al desenvolupament o l'establiment d'agermanaments o d'acords bilaterals, en alguns municipis tenen una rellevància molt destacable que evidencia una llarga trajectòria de treball a escala internacional.

3.3. Territorialitat i potencials d'internacionalització dels municipis

La síntesi dels potencials dels municipis analitzats es presenta a continuació agrupant-los a partir dels elements presentats a la taula anterior i a partir també dels seus índexs de centralitat i singularitat.

Com s'ha dit anteriorment, alguns dels eixos d'internacionalització seleccionats es troben presents, en diferents graus, a tots els municipis de l'estudi. Aquest és el cas de la població immigrant o de la població local resident a l'estranger; dels recursos turístics i esportius, que són força generalitzats al territori, així com de la presència al territori d'una certa activitat empresarial exportadora i d'una llarga tradició en les polítiques de cooperació al desenvolupament.

Per tant, més enllà d'aquests elements més o menys comuns entre els municipis analitzats, s'ha buscat els que diferencien les estratègies d'un municipi i les d'un altre.

Centralitat, capitalitat i potencials elevats i diversificats: Terrassa i Sabadell

Dins de l'Arc Metropolità de Barcelona, els municipis de Terrassa i Sabadell es caracteritzen per una centralitat territorial molt elevada, derivada del seu pes demogràfic i econòmic, que es basa en la seva forta tradició industrial, i que s'ha anat reforçant amb un sector terciari important i diversificat, en part lligat al seu rol com a cocapitals comarcals del Vallès Occidental, tot i que els seus respectius hinterlands s'estenen força més enllà.

Terrassa: dins del seu potencial elevat i diversificat destaquen, tal com es pot veure a la taula, la recerca i l'educació superior, així com la governança de part del municipi de les polítiques de relacions internacionals. En aquesta mateixa línia, el consistori compta amb una participació elevada en xarxes internacionals i projectes europeus, un gran nombre d'agermanaments i acords bilaterals amb altres municipis, i una política de cooperació al desenvolupament rellevant. També destaca el nombre d'equipaments i esdeveniments culturals que posen en valor el patrimoni existent al municipi.

Sabadell: també és un municipi amb un potencial gran i divers, en el qual la presència internacional de la banca és un recurs molt destacat. D'altra banda, entre els àmbits analitzats destaquen l'oferta universitària, la cultural, els equipaments i esdeveniments esportius, especialment en relació amb la natació, i la presència de seu firal i de congressos. També destaca la participació en xarxes i projectes internacionals, i el nombre d'agermanaments i acords bilaterals amb altres municipis.

Capitals comarcals properes a l'Àrea Metropolitana: potencials econòmics, socials i culturals

Manresa: el fet de ser capital de la tercera corona, ja fora de l'àmbit metropolità, li dona una forta centralitat més enllà dels límits de la seva comarca, cap a les anomenades *comarques centrals*. És una zona amb una forta tradició industrial, que compta també amb el Centre Tecnològic de Manresa (CTM), així com una oferta universitària i un teixit empresarial exportador.

Així mateix, presenta un fort potencial en àmbits com ara la cooperació al desenvolupament i els recursos turístics i culturals, gràcies a l'aposta del consistori pel projecte «Manresa 2022». Finalment, l'experiència acumulada per la participació en xarxes internacionals i projectes europeus, igual que un fort teixit associatiu vinculat a diversos països en desenvolupament, ofereix un panorama força diversificat.

Mataró: és un dels cinc municipis mitjans vertebradors de l'Arc Metropolità, amb una població que supera els 100.000 habitants, i a més capital d'una comarca metropolitana com és el Maresme. La cooperació al desenvolupament i un teixit associatiu important configuren els elements més destacats, al costat d'una diversitat de recursos derivats de l'acció municipal, com ara la participació en xarxes internacionals i els acords d'agermanament, i la seva combinació amb el potencial que representa el TecnoCampus i un teixit esportiu i cultural important.

Granollers i Vic: són municipis mitjans que actuen com a vertebradors de l'Arc Metropolità. La centralitat d'aquests dos municipis és deguda al fet de ser capitals de comarca.

Granollers presenta entre els principals actius uns equipaments culturals de primer ordre, com ara l'Espai Roca Umbert, i un fort teixit esportiu, sobretot en la disciplina

de l'handbol, complementat amb nombrosos equipaments i esdeveniments esportius amb projecció internacional. També destaca la indústria exportadora i el teixit associatiu del municipi, així com la política de relacions internacionals impulsada pel consistori, en la qual destaca la participació en xarxes internacionals de ciutats, centrades, en particular, en el tema de la promoció de la cultura de la pau. Finalment, Granollers també compta amb una nombrosa oferta hotelera, molt lligada als esdeveniments esportius de Montmeló i al turisme de compres de la Roca del Vallès.

El cas del municipi de Vic destaca pel fet de tenir una oferta universitària pròpia i una activitat exportadora important, especialment en el sector alimentari. Així mateix, entre els actius més destacats hi ha l'oferta cultural del municipi i el seu ric teixit associatiu, lligat en part a la població immigrant resident al municipi i amb la qual el consistori col·labora mitjançant iniciatives de codesenvolupament.

Sant Feliu de Llobregat: basa la seva centralitat en la proximitat a Barcelona i la capitalitat de la comarca del Baix Llobregat, i les conseqüències que se'n deriven en temes d'infraestructures. Destaca per la seva política de cooperació al desenvolupament, per l'activitat exportadora i per la presència de recursos turístics, i especialment l'Exposició Nacional de Roses.

Igualada i Vilafranca del Penedès: són també capitals de comarca i presenten un grau rellevant de singularitat a causa de la seva especialització en dos sectors específics.

Igualada, amb una llarga tradició centrada en la producció de la pell i el gènere de punt, compta amb un teixit exportador i una oferta universitària que fan d'aquest àmbit una estratègia força definida per al municipi. Així mateix, disposa de diferents equipaments culturals i l'Ajuntament és actiu en la participació en xarxes i projectes europeus i en la seva política de cooperació al desenvolupament.

A Vilafranca del Penedès l'especialització vitivinícola del territori implica l'alt índex d'exportacions presents en aquest municipi i representa un recurs transversal que influeix també l'oferta cultural i turística i la política de relacions internacionals del consistori, mitjançant la participació en xarxes internacionals i projectes europeus, la política de cooperació al desenvolupament i els agermanaments amb altres municipis.

Municipis propers a Barcelona

Santa Coloma de Gramenet: aquest municipi de l'àrea immediata de Barcelona té capacitats rellevants per les seves dimensions, l'elevada connectivitat dins l'eix Besòs i l'entorn metropolità, i les possibilitats pressupostàries i d'equipaments amb què pot comptar.

Destaca l'acció municipal encaminada a la política de cooperació al desenvolupament, un teixit associatiu important destinat a la cooperació i una activa política d'agermanament del consistori. Així mateix, l'oferta universitària del municipi progressivament s'està reforçant i adquirint pes com a recurs de cara al seu posicionament.

Badalona: tot i que no és capital de comarca, és la tercera ciutat més poblada de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i presenta una àmplia influència en els municipis propers. Forma part, a més, de l'eix Besòs, juntament amb el nord de Barcelona, Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià de Besòs i Montcada i Reixac. Té també una important tradició industrial, avui en dificultats, però que va sent valorada de diferents maneres a través, entre d'altres, del *know-how* o el patrimoni.

Un dels elements amb major potencial és la presència de diverses institucions destinades a la recerca i l'educació superior, molt centrades en el camp de la salut. Un altre eix que destaca és l'activitat exportadora de les empreses implantades al municipi, sobretot del sector de subministrament d'energia i electricitat. Pel que fa a l'àmbit esportiu, destaca també la quantitat d'esdeveniments i la presència del pavelló olímpic i les pistes annexes com a equipaments importants, juntament amb la cultura i els esdeveniments relacionats que s'hi duen a terme. Finalment, pel que fa a l'acció política, despunta la quantitat d'entitats associatives així com d'agermanaments i acords bilaterals amb municipis d'altres països.

L'Hospitalet de Llobregat: destaca per ser la segona ciutat amb més pes demogràfic de Catalunya, a part de situar-se prop d'infraestructures molt importants com ara l'Aeroport del Prat de Llobregat i el Port de Barcelona. Aquest municipi concentra força del seu potencial en l'àmbit empresarial, tant pel que fa a l'activitat firal com a l'exportadora. La presència de la seu firal La Farga i de la Fira Barcelona - Gran Via fa que el municipi atregui molt turisme de negocis i alimenti la seva àmplia oferta hotelera. L'Hospitalet destaca també per acollir un conjunt d'institucions rellevants del sector biomèdic i biotecnològic i per haver fet una gran aposta per aprofitar els equipaments dels quals disposa per posicionar-se en el sector de la cultura mitjançant el projecte del Districte Cultural. Finalment, l'Ajuntament té una activa política de participació en xarxes internacionals i projectes europeus i impulsa iniciatives rellevants de cooperació directa al desenvolupament.

Baix Llobregat: indústria exportadora, teixit associatiu

Martorell: municipi de l'Arc Metropolità que destaca per la seva singularitat, deguda sobretot al fet de comptar amb un clúster industrial potent i amb sectors fortament exportadors com ara el de l'automòbil o el de la química.

Molins de Rei: municipi de petites dimensions de l'Arc Metropolità i amb una bona localització viària, que destaca per la seva rellevant política de cooperació al desenvolupament i, en l'àmbit econòmic, perquè compta amb teixit industrial amb diversos sectors amb capacitat exportadora.

Baix Llobregat: turisme i negocis

Viladecans: el municipi presenta un potencial important en relació amb la governança de les relacions internacionals, així com en els projectes europeus i la participació en xarxes internacionals. D'altra banda, el potencial representat per la proximitat al delta del Llobregat es veu reforçat per la presència de força places hoteleres i d'una seu firal. Finalment, el municipi destaca per la presència d'equipaments esportius rellevants.

Castelldefels: compta amb una llarga tradició com a municipi turístic, i l'entorn natural on s'ubica (Parc Natural del Garraf, delta del Llobregat i platges) representa un atractiu important tant per la visita de turistes com per la celebració de competicions i esdeveniments esportius internacionals rellevants. El municipi també destaca per la presència de població immigrant procedent sobretot de països europeus, i la construcció de residència de nivell socioeconòmic mitjà-alt. D'altra banda, també destaquen el volum d'empreses exportadores (dedicades sobretot al comerç a l'engròs), el Parc Mediterrani de la Tecnologia com a ens científic i tecnològic, així com el nombre d'entitats dedicades a la cooperació al desenvolupament que acull el municipi.

Garraf: turisme i cultura

Vilanova i la Geltrú: és un municipi mitjà que actua com a vertebrador de l'Arc Metropolità. La seva centralitat augmenta també pel fet de ser capital de comarca i el tercer port comercial de Catalunya. Els seus actius principals es concentren en la governança de les relacions internacionals i en la participació en xarxes internacionals. Així mateix destaca la presència de l'Escola Politècnica Superior d'Enginyeria i de Neàpolis com a equipament dedicat a la recerca i la promoció del territori. Finalment, el municipi compta amb un nombre important d'atractius turístics, així com d'equipaments i entitats esportives.

Sitges: és un municipi amb un perfil molt definit i, per tant, amb un alt grau de singularitat que es basa, principalment, en els recursos turístics, l'oferta hotelera i els esdeveniments culturals. Aquest municipi, de residència d'un nivell mitjà-alt, compta amb nombroses propostes culturals, és un centre important de trobada de negocis i altres esdeveniments, i darrerament destaca per la presència de turisme de congressos. Les sinergies entre aquests actius fan que el municipi tingui un gran potencial internacional.

Sant Cugat - Cerdanyola: sector terciari, recerca, universitat i cultura

Sant Cugat del Vallès: és un municipi de residència de nivell socioeconòmic mitjà-alt amb una presència important d'immigrants europeus i internacionals. La ciutat ha apostat per activitats d'alt valor afegit en el sector terciari, fet que ha afavorit l'establiment d'empreses i multinacionals i, per tant, destaca per una activitat exportadora important.

Així mateix, la ciutat acull centres universitaris i tecnològics rellevants i compta amb una presència important d'equipaments i esdeveniments esportius, i amb una oferta cultural rellevant amb el monestir i l'Auditori com a referents.

En relació amb l'acció municipal, destaca la transversalitat amb la qual el consistori treballa les polítiques de relacions internacionals i la participació en un gran nombre de xarxes i projectes internacionals. Finalment, l'Ajuntament té una política important de cooperació al desenvolupament.

Cerdanyola del Vallès: és també un municipi de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i de l'eix de la B-30. La seva singularitat ve donada principalment pel fet d'acollir la Universitat Autònoma de Barcelona i centres de recerca i tecnologia de rellevància internacional com són el Sincrotró Alba i el Parc Tecnològic del Vallès.

Els seus recursos, per tant, són clarament especialitzats entorn de la recerca i l'educació superior i tenen una gran potencial per al desenvolupament i la projecció internacional del territori, i un impacte que va molt més enllà dels termes d'aquest Ajuntament. Finalment, Cerdanyola compta amb una oferta hotelera interessant i diferents esdeveniments culturals. Pel que fa a l'acció municipal, destaca la seva política de cooperació al desenvolupament.

Capitals comarcals de la Catalunya Central: potencial turístic i cultural

Berga i Moià: són dos municipis allunyats de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, però capitals de comarca, fet que els dona una certa influència sobre els municipis de les seves rodalies.

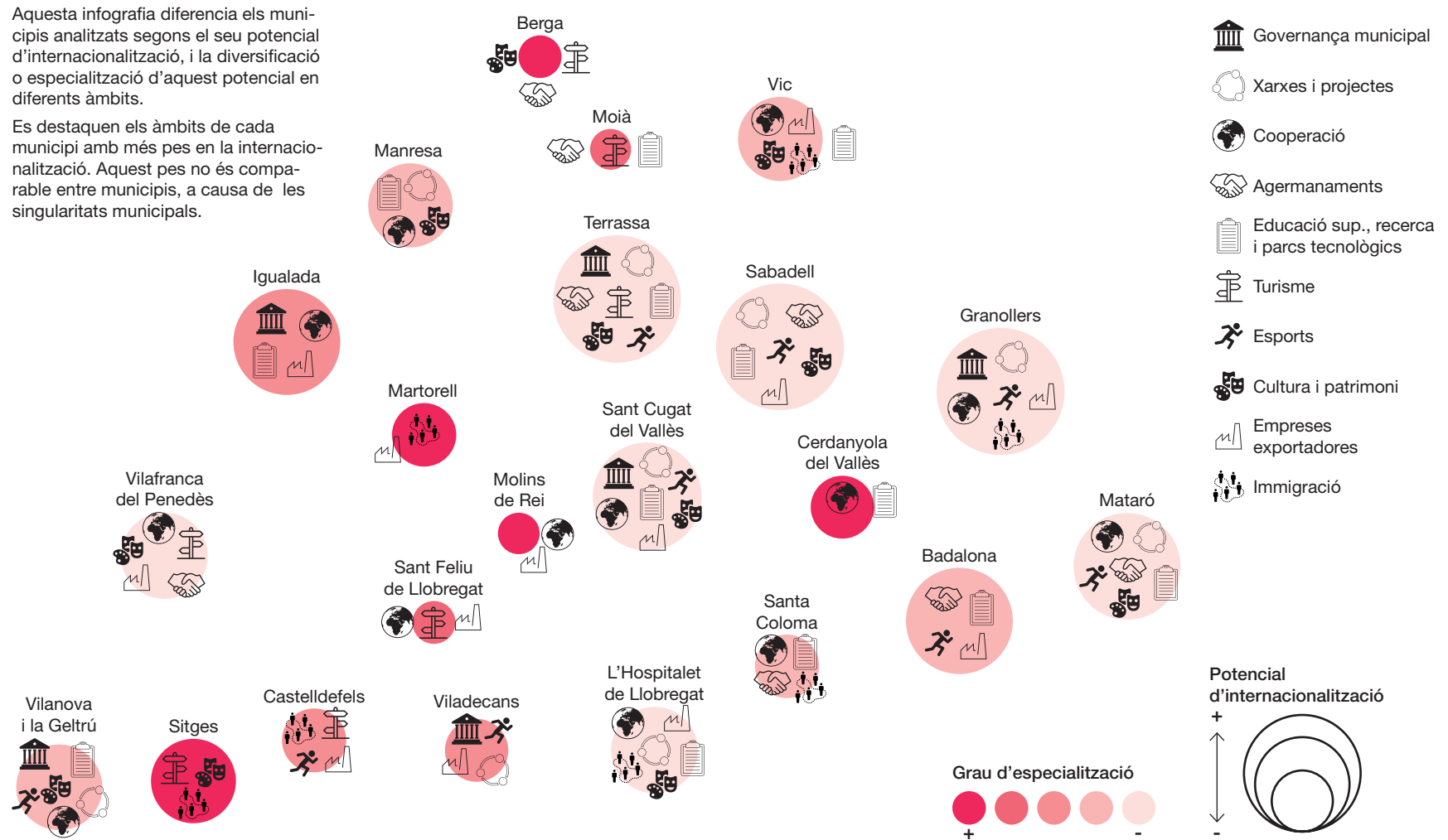
Berga destaca, sobretot, pels seus recursos turístics, tant el patrimoni arquitectònic, com l'entorn natural o els esdeveniments culturals. La festa de la Patum és un dels màxims exponents amb projecció internacional del municipi, juntament amb els agermanaments. Aquest fet fa que tingui una oferta hotelera interessant en comparació amb les dimensions del municipi.

Moià és el municipi més petit dels vint-i-dos analitzats. La capital del Moianès, però, destaca pel fet de tenir un parc tecnològic únic destinat al treball amb drons. D'altra banda, el municipi també destaca pels seus recursos turístics, molt centrats en el patrimoni arquitectònic i arqueològic. Finalment, un altre potencial important és l'agermanament amb el municipi alemany de Mauer, amb qui comparteix actius de patrimoni arqueològic i porta a terme diferents trobades i intercanvis.

Infografia de síntesi

Aquesta infografia diferencia els municipis analitzats segons el seu potencial d'internacionalització, i la diversificació o especialització d'aquest potencial en diferents àmbits.

Es destaquen els àmbits de cada municipi amb més pes en la internacionalització. Aquest pes no és comparable entre municipis, a causa de les singularitats municipals.

Font: Elaboració pròpia. Icones: <https://thenounproject.com> (autors: Adrien Coquet, Curve, Randomhero, David, Grant Fisher, abderraouf omara, Vladimir Belochkin, Pete Fecteau, Richard Schumann i Iconathon).

4. Resultats per indicadors

La lectura dels resultats obtinguts per a cada eix i indicador d'internacionalització facilita la comprensió de la importància dels indicadors seleccionats i permet veure quin és el seu potencial per a cadascun dels municipis estudiats. Al mateix temps, aquesta anàlisi de conjunt facilita una visió comparada que pot ser útil per posar en evidència complementarietats i valorar possibilitats de desenvolupament d'iniciatives en cada àmbit.

Els indicadors es presenten agrupats en els sis eixos sectorials presentats anteriorment. Per a cada indicador s'inclou una breu introducció sobre les seves característiques i la seva rellevància per a l'estudi. A continuació, es comenten els principals resultats obtinguts per al conjunt de municipis analitzats. Per a cada indicador, s'incorporen també exemples de bones pràctiques dels municipis analitzats i gràfics o infografies que sintetitzen visualment les dades més rellevants.

Finalment, l'annex metodològic que completa l'estudi presenta una descripció més detallada sobre els indicadors d'anàlisi seleccionats per a cada eix.

4.1. Eix 1. El factor sociodemogràfic: les migracions

Una de les característiques que defineixen les economies del món globalitzat és la mobilitat continuada i creixent dels recursos humans. La integració econòmica, els avenços tecnològics en transport i comunicacions, i la intensificació del procés de concentració de la població mundial a les ciutats, que s'estan erigint com a veritables pols d'atracció d'oportunitats, faciliten els moviments de població a la cerca d'una millora en les seves condicions de vida. Aquesta mobilitat de la població ja és avui dia una realitat que afecta els nostres territoris de maneres diferents, en forma de fluxos tant d'entrada com de sortida.

Malgrat la necessitat de reforçar les polítiques locals de cohesió social i gestió de la diversitat, els fluxos migratoris transnacionals contenen gran potencial per a la internacionalització de les ciutats, en termes, precisament, dels vincles que mantenen les persones immigrades amb persones i actors d'arreu del món, del seu impacte en l'obertura de la ciutat i en l'aproximació de la ciutadania a les realitats de persones d'altres països i contextos.

En aquest sentit, enfront d'una lectura del fenomen que tendeix a veure'l com un problema, la cerca d'estratègies d'internacionalització territorial permet enfocar-lo, en

canvi, com una oportunitat, ja que la població que arriba o que s'estableix a l'estranger pot actuar de pont entre cultures i economies de vegades molt distants.

És per tot això que aquest indicador és necessàriament el primer a tenir en compte, ja que els ciutadans són un recurs fonamental a l'hora de dissenyar una estratègia d'obertura internacional del municipi.

Indicador: Fluxos migratoris internacionals

S'ha pres l'indicador de les migracions internacionals com un element fàcilment llegible i ràpid d'obtenir a escala local. En aquest sentit, és possible valorar tant la població arribada des de l'estranger, com també la població local desplaçada a altres països. Les dades permeten obtenir el mapa dels principals països de referència, tant per orígens com per destinacions, per a cadascun dels municipis estudiats.

Perfil de l'indicador

S'ha considerat la població local que consta com a resident a l'estranger, així com la població estrangera que resideix als municipis de la mostra, i s'han analitzat els orígens de la població estrangera i els principals països de residència de la població resident a l'estranger.

Resultats i anàlisi

Les dades recopilades per als vint-i-dos municipis estudiats reflecteixen l'onada d'immigració internacional arribada entre els anys noranta i la primera dècada del segle actual procedent tant de països en desenvolupament com d'altres països (preferentment de la Unió Europea). En aquesta línia, tal com queda evidenciat en l'eix de l'estudi següent, són nombrosos els municipis que orienten la seva política internacional, especialment els projectes de cooperació al desenvolupament, cap a l'establiment de relacions amb els països d'origen de la població immigrant. Aquest cas s'exemplifica a continuació amb la política de codesenvolupament de l'Ajuntament de Vic amb el Senegal.

També es constata que la conjuntura econòmica actual ha donat lloc a fluxos de sortida de població, tant estrangera com del país. Aquest aspecte pot tenir una lectura en clau positiva ja que contribueix a crear vincles amb els països de destinació, a més de les possibilitats de fluxos periòdics d'anada i vinguda, i de contacte a través de la telecomunicació, que fan possible l'establiment de xarxes internacionals de ciutadans vinculats al municipi. En aquest sentit, a continuació es presenta l'exemple de les «xarxes d'ambaixadors», una eina que han desenvolupat algunes de les poblacions de la mostra amb l'objectiu de generar i posar en valor relacions amb els països de destinació de la seva població.

La taula 2 recull les dades principals de l'any 2016 relatives a la població resident als municipis analitzats i s'hi indica el nombre d'habitants nascuts a l'estranger, el seu percentatge en relació amb la població total i els principals països de procedència. La taula inclou també les dades de la població nascuda al municipi i resident a l'estranger, el seu

percentatge en relació amb la població total i els principals països de destinació per al mateix període.

A partir de les dades de la taula següent, es pot constatar la presència en tots els municipis de fluxos internacionals, tant d'entrada com de sortida. Per tant, aquest és un potencial d'internacionalització que cal tenir en compte per a tots els municipis, especialment en aquells en què la població nascuda a l'estranger ha assolit un major pes. Aquest és el cas de municipis com ara Castelldefels, l'Hospitalet de Llobregat, Santa Coloma de Gramenet, Sitges i Vic, on el pes de la població nascuda a l'estranger respecte del total de població del municipi supera el 20 %. A l'altre extrem trobem, en canvi, els municipis de Molins de Rei i Viladecans, on aquest percentatge no arriba al 10 %.

Pel que fa a la procedència d'aquesta població, destaquen sobretot els països de fora de la Unió Europea, sobretot d'Àfrica (el Marroc, el Senegal i Ghana) i de l'Amèrica del Sud (Bolívia i l'Equador).

Destaca especialment el cas de la població provinent del Marroc, ja que està entre les procedències predominants en gairebé tots els municipis analitzats. Cal destacar també que la comunitat marroquina representa en set municipis gairebé la meitat de la població immigrant. Veiem, doncs, que a Berga, Igualada, Manresa, Martorell, Mataró, Terrassa i Vilafranca del Penedès la població provinent del Marroc representa entre un 41,72 % i un 50,78 % del total de població immigrant. Són, per tant, municipis amb unes característiques semblants i que podrien aprofitar aquest element per generar complementarietats en les seves polítiques de cohesió social i el desenvolupament dels territoris d'origen de la població immigrant.

Respecte als fluxos procedents d'Àsia, sobresurt amb claredat el cas de la Xina.

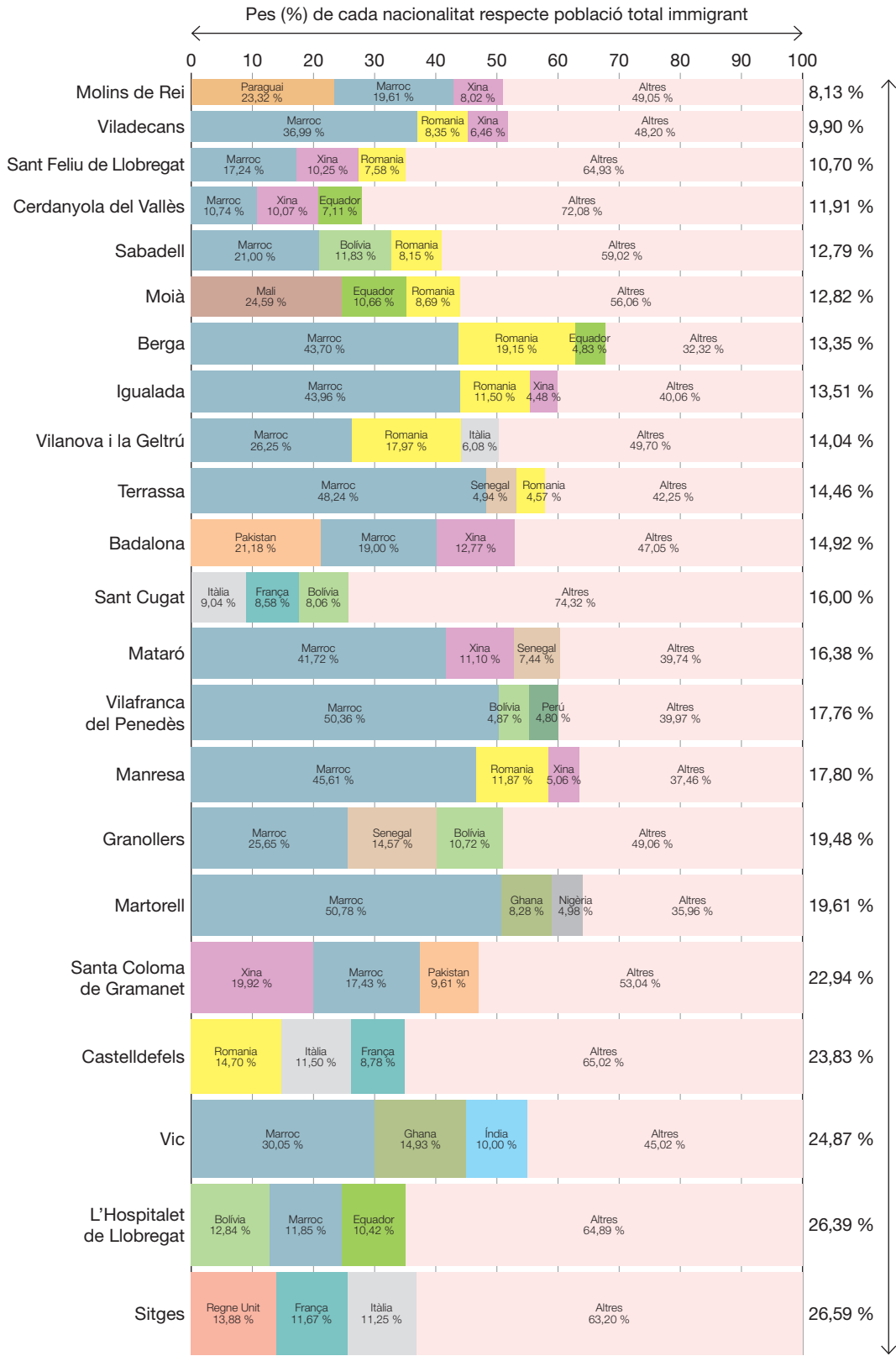
Es detecta també el pes que han assolit les persones arribades des de països de recent incorporació a la UE, com ara Romania, però també d'altres de més pertinença dilatada a la Unió, com succeeix en el cas d'Itàlia.

En aquesta línia destaquen els municipis de Castelldefels, Sant Cugat i Sitges, on la majoria de la població immigrant procedeix de països de la Unió Europea (Itàlia, França, Alemanya i el Regne Unit), fet que va molt en relació amb la tipologia i el tarannà dels municipis. En particular, cal evidenciar els casos de Sitges i Castelldefels, on una quarta part de la seva població és d'origen estranger, i d'aquesta, la meitat procedeix de països europeus.

Pel que fa als fluxos de sortida, els valors són més modestos en relació amb la població total dels municipis, i se situen entre un 1 %, en els casos de Moià i Sant Feliu de Llobregat, i gairebé un 4 %, en el cas del municipi de Sitges.

Els principals països de destinació estan més diversificats que els d'origen. Els països que apareixen com a principals destinacions són, d'una banda, països de la Unió Europea (sobretot França, però també Alemanya i el Regne Unit) i economies emergents de l'Amèrica Llatina, on destaca l'Argentina. És important també la presència dels Estats Units d'Amèrica i, en menor grau, de Bèlgica i Suïssa. Les dades reflecteixen sobretot els fluxos migratoris que protagonitzen les persones que es dirigeixen a altres països, a la recerca d'unes oportunitats laborals millors.

Figura 3. Immigració estrangera: principals orígens i pes sobre la població total

Població immigrant sobre total pob. municipi (%)

Font: Dades de l'Idescat, 2016.

Taula 2. Dades generals de població

Municipi	Població total	Població nascuda a l'estranger	% població nascuda a l'estranger	Nascuts estranger amb nac. espanyola	Principals orígens de la població immigrant (%)	Població local resident a l'estranger		
						Total	% població local resident a l'estranger	Principals països de residència de la població emigrant (%)
Badalona	215.654	32.171	14,92	9.323	Pakistan (21,18), Marroc (19), Xina (12,77), Bolívia (4,1)	4.499	2,09	França (16,89), Argentina (12,11), Alemanya (8,18), Bèlgica (6,42)
Berga	16.238	2.167	13,35	710	Marroc (43,7), Romania (19,15), Equador (4,83), Polònia (4,66)	401	2,47	França (18,20), Alemanya (17,21), Andorra (14,21), Equador (10,72)
Castelldefels	63.891	15.284	23,92	4.671	Romania (14,17), Itàlia (11,56), França (8,78), Alemanya (6,39)	1.475	2,31	Alemanya (13,97), Argentina (12,95), França (9,36), EUA (5,36)
Cerdanyola del Vallès	57.413	6.838	11,91	2.449	Marroc (10,74), Xina (10,07), Romania (7,11), Itàlia (5,54)	881	1,53	França (10,67), Regne Unit (8,85), Alemanya (8,17), Argentina (7,38)
Granollers	60.101	11.705	19,48	4.248	Marroc (25,65), Senegal (14,57), Bolívia (10,72), Xina (4,70)	1.811	3,01	França (15,74), Regne Unit (11,32), Alemanya (9,88), EUA (6,85)
Igualada	38.751	5.236	13,51	1.652	Marroc (43,96), Romania (11,50), Xina (4,48), Pakistan (3,39)	1.253	3,23	França (16,36), Argentina (11,89), Bèlgica (10,38), Alemanya (8,14)
L'Hospitalet de Llobregat	252.171	66.550	26,39	25.584	Bolívia (12,84), Marroc (11,85), Equador (10,42), Pakistan (7,89)	5.369	2,13	Equador (17,25), França (10,17), Argentina (7,93), Alemanya (7,71)
Manresa	75.904	12.037	17,8	3.346	Marroc (45,61), Romania (11,87), Xina (5,06), Senegal (4,11)	2.364	3,17	França (14,64), Bèlgica (10,96), Alemanya (9,01), Argentina (9,01)
Martorell	27.694	5.431	19,61	1.482	Marroc (50,78), Ghana (8,28), Nigèria (4,98), Pakistan (4,44)	709	2,56	França (17,63), Argentina (11), Bèlgica (10,58), Xile (6,91)

Municipi	Població total	Població nascuda a l'estranger	% població nascuda a l'estranger	Nascuts estranger amb nac. espanyola	Principals orígens de la població immigrant (%)	Població local resident a l'estranger		
						Total	% població local resident a l'estranger	Principals països de residència de la població emigrant (%)
Mataró	124.867	20.459	16,38	4.641	Marroc (41,72), Xina (11,10), Senegal (7,44), Gàmbia (6,16)	2.869	2,3	França (12,9), Argentina (12,3), Bèlgica (9,03), Alemanya (6,97)
Moià	5.865	752	12,82	218	Mali (24,59), Equador (10,66), Romania (8,69), Uruguai (7,05),	77	1,31	Àustria (10,39), Regne Unit (10,39), EUA (10,39), Itàlia (7,79)
Molins de Rei	25.155	2.044	8,13	847	Paraguai (23,32), Marroc (19,61), Xina (8,02), Itàlia (6,28)	449	1,78	França (13,59), Argentina (13,36), Alemanya (10,02), EUA (8,24)
Sabadell	207.814	26.570	12,79	8.140	Marroc (21), Bolívia (11,83), Romania (8,15), Xina (5,82)	5.211	2,51	França (13,13), Argentina (11,65), Alemanya (7,66), Suïssa (6,72)
Sant Cugat	87.830	14.057	16	5.059	Itàlia (9,04), França (8,58), Bolívia (8,06), Alemanya (6,44)	2.154	2,45	EUA (13,83), Alemanya (10,45), Regne Unit (7,52), França (7,10)
Sant Feliu de Llobregat	43.800	4.686	10,7	2.076	Marroc (17,24), Xina (10,25), Romania (7,58), Paraguai (5,32)	658	1,5	Equador (15,20), França (12,46), Alemanya (10,79), EUA (6,84)
Santa Coloma de Gramenet	116.950	26.828	22,94	6.859	Xina (19,92), Marroc (17,43), Pakistan (9,61), Bangla Desh (6,11)	2.077	1,78	França (16,18), Regne Unit (11,41), Bèlgica (11,36), Equador (11,36)
Sitges	28.269	7.518	26,59	2.059	Regne Unit (13,88), França (11,67), Itàlia (11,25), Alemanya (7,75)	1.050	3,71	Argentina (11,62), França (10,48), Cuba (8,86), Suïssa (8)
Terrassa	215.214	31.114	14,46	9.905	Marroc (48,24), Senegal (4,94), Romania (4,57), Equador (4,38)	5.097	2,37	França (15,58), Argentina (8,85), Alemanya (8,71), Suïssa (5,69)

Municipi	Població total	Població nascuda a l'estranger	% població nascuda a l'estranger	Nascuts estranger amb nac. espanyola	Principals orígens de la població immigrant (%)	Població local resident a l'estranger		
						Total	% població local resident a l'estranger	Principals països de residència de la població emigrant (%)
Vic	42.498	10.570	24,87	2.402	Marroc (30,05), Ghana (14,93), Índia (10), Xina (7,18)	1.363	3,21	Alemanya (22,23), França (16,69), Bèlgica (15,63), Regne Unit (5,58)
Viladecans	65.549	6.487	9,9	2.596	Marroc (36,99), Romania (8,35), Xina (6,46), Itàlia (4,61)	753	1,15	Bèlgica (16,67), Alemanya (14,74), França (14,08), Argentina (5,18)
Vilafranca	39.224	6.966	17,76	2.265	Marroc (50,36), Bolívia (4,87), Perú (4,80),	986	2,51	França (17,55), EUA (6,90), Equador (6,90),
Vilanova i la Geltrú	65.684	9.221	14,04	3.071	Marroc (26,25), Romania (17,97), Itàlia (6,08), Argentina (3,65)	1.826	2,78	Argentina (15,77), França (14,13), Alemanya (10,57), Suïssa (8,05)

Font: Idescat.

Vic i el Senegal, un exemple d'integració i cooperació

L'any 2011 l'Ajuntament de Vic va iniciar un programa de codesenvolupament amb el Senegal que ha tingut continuïtat fins ara amb resultats molt positius. S'ha desplegat de manera transversal en totes les accions impulsades des de la Unitat de Cooperació al Desenvolupament, i s'ha creat un vincle molt interessant entre l'objectiu d'afavorir la integració del col·lectiu de senegalesos d'aquest municipi, que són nombrosos, i la cooperació amb el seu país d'origen.

Aquest programa neix amb el primer Pla director de cooperació 2009-2012 que s'aprova a la ciutat, que vol donar resposta a la voluntat de participació manifestada pel col·lectiu de nouvinguts, mitjançant el Consell Local de Cooperació. El pla de treball que es dissenya parteix d'una diagnosi sobre la situació de la comunitat senegalesa instal·lada a Vic, així com del moviment associatiu del territori vinculat amb aquest país africà. Les primeres accions que s'emprenen es dirigeixen a minimitzar la vulnerabilitat d'aquest col·lectiu: se'ls ofereixen classes de català i d'alfabetització digital, i assessorament jurídic i laboral, entre d'altres. Paral·lelament, per enfortir la capacitat de gestió i de funcionament de les seves entitats, també es fa formació en l'elaboració de projectes de cooperació i tallers sobre codesenvolupament.

Cal destacar la realització del documental titulat *Somnis trencats*, l'any 2013, que pretén sensibilitzar sobre la situació de les persones que deixen el seu país clandestinament i, alhora, advertir els joves senegalesos dels perills i les dificultats que suposa la migració en aquestes condicions. Aquest documental ha tingut un ressò ampli i des d'aleshores s'ha mostrat a diverses poblacions de Catalunya i també al Senegal. Així mateix, el mateix any es crea una comissió mixta dins el Consell Local de Cooperació per tal que les entitats que treballen en el país subsaharià, tant autòctones com integrades per nouvinguts, ho facin conjuntament. D'aquesta manera sorgeixen moltes iniciatives interessants de sensibilització a la ciutat, com ara xerrades, jornades i exposicions; i un projecte pilot de cooperació a la regió de Kolda (el Senegal) consistent en la creació d'una horta de conreu per a dones, que és liderat i gestionat per entitats de senegalesos procedents d'aquesta zona, amb l'acompanyament d'altres entitats de Vic.

El segon Pla director de cooperació 2013-2016 marca un nou impuls en aquesta línia de treball i obre l'experiència a nous actors i a la ciutadania. A partir d'aquest moment, es desenvolupen noves iniciatives de cooperació, entre les quals destaquen el disseny i la construcció de l'escola de primària de Diatock, la construcció i la posada en funcionament d'una granja de pollastres i la creació d'una horta per a dones a la mateixa població, i diverses experiències de dinamització i formació en el lleure per a joves i infants, així com intercanvis juvenils entre Vic i el Senegal, amb la participació de grups d'escoltes i esplais de la ciutat. Actualment s'està a punt de signar un conveni amb la Universitat de Vic per tal que els estudiants d'Educació puguin fer pràctiques al Senegal.

Aquesta relació entre el fenomen migratori i el desenvolupament ha permès arribar a la població de Vic d'una manera original i innovadora i fomentar la convivència i l'empatia entre els autòctons i els nouvinguts, alhora que ha contribuït a enfortir l'acció de cooperació al desenvolupament de l'Ajuntament. L'objectiu és continuar treballant en els propers anys en actuacions centrades a enfortir aquest vincle entre l'àmbit de la integració, la ciutadania i la cooperació.

Font: Ajuntament de Vic. Diputació de Barcelona

La xarxa d'ambaixadors, una eina de promoció internacional

Les xarxes d'ambaixadors són una eina de promoció de ciutats que pot contribuir a la seva obertura i internacionalització, així com a l'atracció d'oportunitats cap al territori. En aquest sentit, representen un canal de comunicació, però també una font de desenvolupament, ja que, si estan ben gestionades, poden augmentar la competitivitat d'un territori.

Els ambaixadors són persones nascudes al municipi o amb una espacial vinculació amb la seva ciutat que resideixen a l'estranger i que, a través de l'efecte boca-orella, poden influir sobre altres persones a partir de les xarxes en les quals participen i dels seus vincles personals i professionals. Així mateix, els ambaixadors representen un testimoni creïble dels actius singulars d'un territori, poden contribuir a reforçar la identitat local i ser una font de coneixement, experiència i creativitat per al territori, i transferir informació, coneixements i suggeriments que poden tenir un impacte positiu en les iniciatives locals.

L'ús de les xarxes d'ambaixadors com una eina de promoció internacional de les ciutats és una pràctica relativament recent a la demarcació de Barcelona. La ciutat d'Igualada en va ser pionera, i a partir de l'any 2010 compta amb la seva xarxa d'ambaixadors. Així mateix, i en el marc del seu pla d'internacionalització, els municipis de Mataró, Calella, Vilafranca del Penedès i Sant Cugat del Vallès estan treballant en aquesta temàtica, i actualment, amb el suport de la Diputació de Barcelona, l'Ajuntament de Viladecans està elaborant el seu pla d'ambaixadors.

La creació de la xarxa d'ambaixadors representa una iniciativa amb un potencial important de cara a promoure el territori a l'estranger i representar i difondre els actius locals a escala internacional, gràcies a la possibilitat per al municipi de rebre informació de primera mà sobre diversos països i crear sinergies i complementaritats amb actors vinculats al territori i, alhora, arrelats en una pluralitat de països i entitats d'arreu del món.

Font: Diputació de Barcelona

4.2. Eix 2. Governança i actuacions de relacions internacionals

L'eix referit a la inclusió de l'acció internacional en el marc de la governança local té una especial importància en el present estudi, ja que se centra en l'organització i les capacitats institucionals dels ajuntaments, així com en la voluntat política manifestada en relació amb l'obertura internacional i en les principals actuacions que els municipis duen a terme en l'àmbit internacional.

Per tant, amb la finalitat d'aproximar el pes d'aquestes iniciatives pròpies d'una política pública de relacions internacionals, s'ha construït aquest eix, que s'ha analitzat per mitjà de diversos indicadors que incorporen alguns dels principals instruments emprats pels ens locals en les seves relacions amb els seus homòlegs d'altres països, a la vegada que reflecteixen la voluntat política dels ajuntaments per treballar en l'àmbit internacional.

En aquest sentit, per a l'anàlisi d'aquest eix s'ha optat per aplicar un ventall força ampli d'indicadors: la governança i l'organització municipal (inclou diversos components), la presència en xarxes transnacionals de ciutats, la participació en projectes europeus, la participació en projectes internacionals de cooperació al desenvolupament, i els agermanaments i els acords bilaterals. És, doncs, a partir dels elements evidenciats en aquest eix, que l'anàlisi reflexiona sobre la resta de potencials d'internacionalització (demogràfics, econòmics, socials, culturals, etc.) de què disposa cada municipi, amb l'objectiu d'evidenciar l'experiència, els recursos disponibles i el tarannà de cada municipi de cara a la seva promoció internacional.

Una política municipal coherent entorn de la internacionalització, amb voluntat d'obtenir resultats consistents en un termini mitjà, requereix alguns elements bàsics, que en tot cas es poden tractar i configurar segons les possibilitats i els objectius globals de cada govern local.

En relació amb la governança, en primer lloc, cal considerar l'organització municipal, tant pel que fa a l'estructura política com als recursos i al personal tècnic disponible. En aquest sentit, els ajuntaments amb més recursos són els que, en principi, disposen de més possibilitats de generar polítiques específiques en aquest àmbit, tot i que, com que es tracta d'un àmbit molt transversal, aquesta pot abastar-se des de diferents vessants de la política municipal.

Un altre aspecte que cal considerar és la inclusió de l'acció internacional dins les actuacions del municipi. Cal veure, doncs, la seva presència en els plans d'actuació municipal (PAM), l'existència de plans estratègics específics, o la presència en altres instruments de planificació global o sectorial. En aquesta línia, té una rellevància especial l'elaboració en alguns municipis de plans estratègics de projecció internacional⁴ que, impulsats mitjançant el suport de la Diputació de Barcelona, representen un instrument que permet planificar de manera estratègica les actuacions de caràcter internacional dels muni-

⁴ Vegeu DIBA (2014), *Guia metodològica per a l'elaboració de plans locals de projecció internacional*.

cipis per tal de fer més efectiu el desenvolupament del territori a través de l'acció internacional. Aquest aspecte té una rellevància especial de cara a l'anàlisi de la governança de la política municipal de relacions internacionals, atès que els plans representen un full de ruta de mitjà i llarg termini de l'acció internacional del municipi.

En aquesta mateixa línia, i especialment per als municipis de menors dimensions, pot tenir una importància especial la col·laboració amb altres municipis, administracions intermèdies o de nivell superior, en un exercici de governança multinivell de l'acció internacional. Aquesta dimensió de col·laboració té el valor afegit d'aprofitar les economies d'escala i potenciar les capacitats dels municipis, a través de la suma d'esforços vers un objectiu compartit.

Així doncs, en primer lloc, aquest eix aspira a presentar una aproximació de les capacitats de l'organització municipal envers possibles accions d'internacionalització, les principals iniciatives impulsades des del consistori en aquest àmbit, i en segon lloc, a considerar fins a quin punt es va produint un canvi de cultura política envers l'estructuració d'una veritable política pública en aquesta direcció.

4.2.1. Organització municipal, plans d'actuació i planificació estratègica

Entre les possibles formes d'organitzar i dirigir la política de relacions internacionals, cal destacar especialment aquelles accions i aquelles fórmules dins l'organització municipal que permetin una acció més integrada i transversal de les actuacions adreçades a la internacionalització. En aquest sentit, des de fa uns quants anys, diversos ajuntaments impulsen iniciatives en aquesta direcció, fet que en general ha donat resultats força positius de cara al desenvolupament d'una estratègia d'obertura internacional dels respectius municipis. En aquesta línia, cal destacar també que, a diferència d'altres indicadors, les dades i les entrevistes qualitatives amb els màxims representants polítics dels municipis mostren que no hi ha una relació directa entre la grandària del municipi i el grau d'implicació en la seva estratègia internacional.

Indicador: Organització municipal

Aquest indicador té una rellevància especial de cara als objectius de l'estudi considerat que es refereix a l'organització municipal, entesa com l'estructura de govern i tècnica, i com el conjunt de les accions i estratègies principals establertes pels equips de govern, en relació amb la promoció de la internacionalització.

Perfil de l'indicador

L'indicador recull quatre elements de la política municipal que fan referència a la governança municipal i el seu grau d'internacionalització.

En primer lloc s'han recollit dades relatives a l'*organització municipal*, i en concret, a l'existència d'una regidoria vinculada a les relacions internacionals o similar (com per exemple cooperació al desenvolupament, relacions europees, projecció internacional, etc.).

A continuació, cal parlar dels *plans d'actuació municipal*, les línies estratègiques i de planificació que defineixen els objectius, les accions i les intencions més importants dels governs municipals en cada mandat. En aquest sentit, s'ha buscat registrar si els plans d'actuació municipal dels municipis seleccionats inclouen o no les relacions internacionals en les seves diferents facetes (obertura internacional, projecció internacional, cooperació al desenvolupament, promoció turística, captació d'inversions, etc.).

En tercer lloc s'ha aplegat informació relativa als instruments de *planificació estratègica* en l'àmbit de les relacions internacionals, com ara plans d'internacionalització, plans directors de cooperació al desenvolupament o plans sectorials que incorporin la internacionalització com un dels seus eixos prioritaris.

Finalment, per a l'elaboració de l'indicador també s'han recollit dades sobre la *col·laboració amb altres ens locals* en accions internacionals, com ara amb municipis veïns, els consells comarcals o l'AMB, per tal de dur accions conjuntes amb caràcter internacional.

La taula 3 presenta les dades recollides per a aquest indicador i, a continuació, es presenta el cas de l'Ajuntament de Sant Cugat, un exemple d'organització municipal que permet treballar l'acció internacional de manera transversal i integrada amb la resta d'actuacions del consistori.

Resultats i anàlisi

Una primera apreciació mostra una doble realitat ambivalent. D'una banda, la majoria dels municipis disposen d'una regidoria o una àrea vinculada a les relacions internacionals. Així mateix, gairebé dos terços dels governs locals (14 de 22) inclouen les relacions internacionals en el seu pla d'actuació municipal. En general, però, també és cert que els municipis inclouen les relacions internacionals dins d'alguna altra àrea o departament, i pocs disposen d'una regidoria exclusivament dedicada a les relacions internacionals. Destaca igualment que pràcticament tots els municipis que no inclouen les relacions internacionals tampoc no tenen cap àrea relacionada amb aquesta perspectiva.

Pel que fa als instruments de planificació, es pot observar que també gairebé tots els municipis (18 sobre 22) disposen d'alguna eina de planificació de les relacions internacionals. Majoritàriament es tracta de plans directors de cooperació al desenvolupament, tot i que cal evidenciar també l'elaboració per part de tretze municipis d'alguna estratègia o pla d'internacionalització, a més de diversos plans sectorials que tenen en compte l'àmbit internacional. En aquest cas no hi ha una relació tan clara amb l'existència o no d'una organització i un pla d'actuació municipal (PAM) que inclogui les relacions internacionals. És a dir, hi ha municipis que no inclouen l'acció internacional en el seu PAM, però, en canvi, disposen d'algun instrument de planificació de la seva internacionalització. I viceversa: municipis que, tot i que tenen alguna àrea de relacions internacionals i les inclouen en el pla d'actuació municipal, no disposen d'instruments de planificació de les relacions internacionals.

Aquest fet posa en evidència que molt sovint l'organització municipal no sempre reflecteix totalment la voluntat política real, ja que possiblement per falta de mitjans humans i tècnics no es poden portar a terme totes aquelles accions que realment es desitjaria.

El quart element d'aquest indicador fa referència a les col·laboracions entre administracions locals en accions d'àmbit internacional. A la taula s'observa que també la majoria de municipis de l'estudi ha fet algun tipus d'acció, tot i que, en general, es tracta de col·laboracions en temes molt concrets (seguretat, empreses, educació, etc.) i per a projectes específics.

Taula 3. Organització municipal, plans d'actuació i planificació estratègica de les relacions internacionals

Municipi	La projecció internacional és inclosa en l'organització municipal	La internacionalització és inclosa en el PAM	Instruments de planificació estratègica de les relacions internacionals	Col·laboracions entre locals en accions internacionals
Badalona	No	Sense esment en el PAM	Pla director de la cooperació internacional de Badalona	Col·laboració en temes de seguretat amb Santa Coloma de Gramenet i Sant Adrià de Besòs
Berga	No	Sense esment en el PAM	No	No
Castelldefels	Sí	Sí	Pla de projecció exterior 2014-2020	Col·laboració a través de programes educatius de la UPC, i a través del Consell Comarcal per a subvencions europees. Projecte turístic «A un salt de Barcelona»
Cerdanyola del Vallès	No, però tenen dos tècnics de cooperació	Sense esment en el PAM	Pla director de cooperació	No
Granollers	Àrea de projectes estratègics i de comunicació	Sí	Pla de projecció exterior i Pla director de cooperació	Col·laboració en la xarxa C-17 i en el PECT (projectes d'especialització i competitivitat territorial) entorn del motor
Igualada	Dins la Regidoria de Dinamització Econòmica, Coneixement i Interior	Sí	Pla de projecció exterior	No
L'Hospitalet de Llobregat	Departament de Cooperació	Sí	Pla d'internacionalització (en elaboració)	Àrea Metropolitana i Districte Cultural (Barcelona i Viladecans)

Municipi	La projecció internacional és inclosa en l'organització municipal	La internacionalització és inclosa en el PAM	Instruments de planificació estratègica de les relacions internacionals	Col·laboracions entre locals en accions internacionals
Manresa	Regidoria de Dinamització Econòmica	Sí	Pla de projecció exterior	Candidatura a organitzar el IV Fòrum sobre Medi Ambient i Món Local de la Diputació de Barcelona
Martorell	No, però hi ha la Regidoria de Comunicació, Cooperació i Participació	Sense esment en el PAM	No	No
Mataró	No, però hi ha dues persones que s'hi dediquen	Sí	Pla de projecció exterior	Taula d'internacionalització creada pel Consell Comarcal en temes de sector alimentari
Moià	No	Sense esment en el PAM	No	A través del Consorci del Moianès
Molins de Rei	Sí, tenen Regidoria de Cooperació	Sense esment en el PAM	Pla director de cooperació internacional (en revisió)	Sí, a través del Consell Comarcal, l'AMB i la Diputació de Barcelona
Sabadell	Secció de Cooperació al Desenvolupament	Sense esment en el PAM	Pla estratègic de cooperació, Diagnosi d'internacionalització de Sabadell, Pla de relacions exteriors (en redacció)	Projecte d'especialització i competitivitat territorial: Vallès industrial
Sant Cugat del Vallès	Institut de Gestió Estratègica, Promoció Econòmica i Societat de la Informació (IGEPES)	Sí	Pla d'internacionalització (en redacció)	Projecte empresarial amb Rubí i Cerdanyola anomenat CIT (Catalonia Innovation Triangle)
Sant Feliu de Llobregat	Àrea de Cooperació i Solidaritat	Sense esment en el PAM	Pla d'internacionalització (en elaboració)	No
Santa Coloma de Gramenet	Sí. Temes de cooperació al desenvolupament, cultura de la pau, diplomàcia de ciutats	Sí	Pla director de cooperació al desenvolupament. En cada pla sectorial hi ha la dimensió de l'àmbit internacional	PECT i al RIS3, que es treballen en l'Eix del Coneixement Marina-Besòs

Municipi	La projecció internacional és inclosa en l'organització municipal	La internacionalització és inclosa en el PAM	Instruments de planificació estratègica de les relacions internacionals	Col·laboracions entre ens locals en accions internacionals
Sitges	Dins l'Àrea Institucional i de Participació Ciutadana	Sí	No	No
Terrassa	Regidoria de Relacions Europees i Internacionals i Projecció de la Ciutat, i Regidoria de Solidaritat i Cooperació Internacional	Sí	Informe per a la projecció internacional del territori, Pla director de cooperació al desenvolupament, Pla de desenvolupament turístic de Terrassa, Pla de desenvolupament industrial de Terrassa, Estratègia d'internacionalització de Terrassa (en curs), Estratègia de creació i construcció d'una identitat competitiva per a la projecció exterior de Terrassa (en curs)	Pacte Industrial de la Regió Metropolitana de Barcelona, Consorci de Turisme del Vallès Occidental, Agència Catalana de Turisme, Xarxa de Turisme Industrial de Catalunya, Àrea Metropolitana de Barcelona, Diputació de Barcelona
Vic	Indirectament dins la Regidoria de Serveis i Règim Interior, Ciutadania, Igualtat i Cooperació	Sí	Pla director de cooperació de Vic, Consell Local de Cooperació, Pla de sensibilització	A través de l'Agència Creació
Viladecans	Àrea de Comunicació Corporativa i Relacions Internacionals i Regidoria de Cooperació	Sí	Pla de projecció internacional	En temes molt concrets
Vilafranca del Penedès	Àrea de Promoció Econòmica i Projecció Exterior. Regidoria de Projecció Internacional i Regidoria de Cooperació	Sí	Pla de projecció internacional	
Vilanova i la Geltrú	Regidoria de Promoció Econòmica i Projecció Exterior, i Regidoria de Cooperació	Sí	Pla d'internacionalització (en redacció)	Cooperació amb els municipis molt lligada a l' <i>smartcity</i> i <i>smartregion</i> i especialment en la connectivitat física i la fibra òptica

Font: Elaboració pròpia (informació aportada pels ajuntaments).

La transversalitat en la política d'internacionalització: el cas de Sant Cugat del Vallès

El Pla d'actuació de mandat (PAM) de Sant Cugat del Vallès és el document que defineix les línies d'actuació que seguirà l'Ajuntament en el present mandat a partir de quatre grans àmbits d'actuació i deu plans estratègics. Entre ells, destaca l'elaboració recent d'una estratègia d'internacionalització, que es caracteritza per una decidida transversalitat i l'abast de tres dels quatre àmbits del PAM: desenvolupament econòmic, cultura innovadora i entorn urbà.

L'Institut de Gestió Estratègica, Promoció Econòmica i Societat de la Informació (IGEPESI), dirigit des de la Gerència de l'Ajuntament, és l'òrgan que vetlla per l'execució de l'estratègia d'internacionalització, que s'implementa des de la Tinença d'Alcaldia de Promoció Econòmica, Innovació i Govern Obert (mitjançant l'elaboració del Pla de projecció internacional, en el qual s'està treballant) i des de la Tinença d'Alcaldia de Polítiques de Cicle de Vida, Progrés Social i Habitatge (mitjançant el Pla director de cooperació, pau i drets humans).

La transversalitat que caracteritza l'IGEPESI garanteix l'abast de tots els àmbits que es decideix involucrar en la internacionalització i evita que diferents estratègies sectorials provoquin duplicitats, incoherències o manca d'acció. Així, des de l'any 2009, aquest Institut coordina la participació de l'Ajuntament en projectes transnacionals i, en aquesta línia, durant el 2016 es va participar en la presentació d'onze propostes de projectes transnacionals, a més de treballar en sis propostes més de projectes presentades durant el primer trimestre del 2017.

Així mateix, l'Ajuntament de Sant Cugat aposta per reforçar el diàleg amb diverses ciutats amb interessos similars i, en aquesta línia, duu a terme intercanvis institucionals i sectorials amb delegacions d'organitzacions i ciutats d'arreu del món i, per tant, entre altres activitats, l'IGEPESI coordina la recepció de delegacions internacionals i les seves trobades amb les diverses regidories de l'Ajuntament.

Finalment, cal destacar que el treball de relació i promoció internacional del municipi se centra en els principals reptes als quals s'enfronta la societat actual: energia (eficiència i renovables), creixement sostenible, economia circular, internet de les coses, cultura i àrees naturals.

Font: Ajuntament de Sant Cugat del Vallès

Terrassa i la seva política de relacions internacionals

L'Ajuntament de Terrassa compta amb el Servei de Relacions Europees i Internacionals i Projecció de la Ciutat que, ubicat dins de l'Àrea de Presidència i amb una tasca transversal de suport a la resta d'àrees municipals, té com a missió la representativitat, el posicionament i el desenvolupament de Terrassa

en l'escenari europeu i internacional, tot analitzant i promovent les polítiques públiques per assegurar la participació de la ciutat en accions municipals que es puguin generar per assolir els principals objectius detallats en el Pla de mandat.

En aquesta línia, i conscient de la importància de la internacionalització i dels beneficis que una bona imatge pot aportar a la ciutat, Terrassa està fent una aposta clara per enfortir el seu posicionament internacional i un interessant procés d'identificació i construcció de la pròpia marca de ciutat. Així, s'està treballant en l'elaboració i el desenvolupament d'una estratègia per a la internacionalització de Terrassa i el seu sistema urbà, que engloba onze municipis vallesans, i en una estratègia de llarg termini per a la construcció de la seva Marca de Ciutat.

Aquests dos processos, impulsats de manera complementària i participativa amb els diferents actors de la ciutat, públics i privats, aspiren a construir una visió clara i compartida sobre la identitat i el futur de Terrassa, així com sobre la imatge que es vol construir i promoure a escala internacional, amb l'objectiu de posar en valor els seus principals actius i els avantatges competitius, les principals iniciatives que la ciutat està duent a terme, i posicionar les seves potencialitats en l'escenari internacional.

El treball d'aquest Ajuntament, que participa en diverses xarxes, projectes i programes europeus, a més de celebrar actes divulgatius i esdeveniments de cara a la ciutadania, ha estat guardonat amb nombrosos premis i reconeixements europeus. Finalment, en aquesta mateixa línia, cal evidenciar la recent nominació de la ciutat vallesana a assumir una de les dues vicepresidències del grup de treball sobre Marca de Ciutat i Internacionalització, dins del Fòrum de Desenvolupament Econòmic (EDF) de la xarxa Eurocities, i el seu paper com a líder del grup de treball I-Cities sobre ciutats intermèdies de la xarxa Ciutats i Governos Locals Units (CGLU).

Font: Ajuntament de Terrassa. Diputació de Barcelona

4.2.2. Xarxes internacionals de ciutats i projectes europeus

L'activitat dels governs locals de Barcelona en l'àmbit de les relacions internacionals va estretament lligada al desenvolupament del procés d'integració europea i a la cerca de fons comunitaris, que va ser, als seus orígens, un dels factors principals que van impulsar l'obertura dels municipis a l'escenari internacional.

Així mateix, la participació dels ens locals en xarxes internacionals de ciutats és una pràctica que ha adquirit una rellevància creixent en els darrers anys, ja que suposen una eina poderosa per treballar conjuntament amb altres administracions que tenen interessos similars des de contextos diferents. En aquest sentit, un factor important que cal tenir en compte és que hi ha tipologies diverses de xarxes, de manera que algunes obe-

eixen a interessos estratègics d'arrels geogràfiques (proximitat geogràfica), mentre que d'altres es deriven de finalitats eminentment polítiques i, fins i tot, algunes es constitueixen *ad hoc* per a la realització d'un projecte o d'una finalitat concreta.

L'anàlisi d'aquests dos factors representa, per tant, un reflex clar de l'obertura internacional de les polítiques públiques locals.

Indicador: Xarxes internacionals i projectes europeus

L'indicador inclou, d'una banda, les xarxes internacionals en què participen els diferents municipis l'any 2017, i l'àmbit temàtic en què s'inscriuen, a partir de la llista proporcionada per la Diputació de Barcelona i contrastada amb els mateixos municipis. I de l'altra, s'han recollit els projectes europeus en els quals participen de manera directa els ajuntaments de la mostra durant el període 2012-2016. Aquesta informació ha estat facilitada pels mateixos ajuntaments i completada amb dades disponibles al portal *Financial Transparency System* de la Comissió Europea.

Perfil de l'indicador

La incorporació d'un municipi a una xarxa internacional busca sobretot l'aprofitament de les economies d'escala i la generació d'un valor afegit en aquells àmbits en què s'especialitza la seva activitat. A més, les xarxes de ciutats fomenten l'intercanvi directe d'informació, experiències i bones pràctiques entre els participants i solen afavorir la col·laboració amb altres institucions, la creació de grups de pressió per adquirir major poder de negociació en l'àmbit polític i l'obtenció dels recursos necessaris per al desenvolupament de projectes locals.

Un factor important que cal tenir en compte sobre les xarxes és que l'adhesió depèn de la voluntat política d'incorporar-se i vincular-se amb altres agents (ajuntaments, altres administracions, sector privat, etc.). N'hi ha de molts tipus: algunes són promogudes pels governs locals, mentre que d'altres són iniciatives d'institucions comunitàries o internacionals; algunes són temàtiques, mentre que d'altres són de caire territorial, és a dir, agrupen territoris propers o que comparteixen unes característiques físiques comunes; finalment, algunes estan exclusivament adreçades a governs locals, mentre que d'altres permeten la participació d'altres nivells de govern i altres organismes.

Els beneficis que comporta la incorporació a una xarxa han fet que aquestes hagin adquirit una importància creixent a escala internacional i que les institucions europees hagin mostrat un gran interès a potenciar-les com una via de generació de desenvolupament i cohesió territorial, principalment des del Comitè de les Regions. De fet, en els darrers anys ha proliferat la creació de xarxes d'administracions locals amb un abast intercontinental o, fins i tot, mundial, com per exemple la xarxa de Ciutats i Governos Locals Units (CGLU).

Cal dir, però, que l'indicador no precisa la tipologia i el grau d'estructuració de les xarxes ni el grau de participació dels municipis. Algunes d'aquestes xarxes són més actives que d'altres, i les seves dimensions varien molt d'una a l'altra. A més, també hi ha municipis que hi són de manera molt activa, mentre que d'altres hi són de manera més testimonial.

D'altra banda, la participació en projectes europeus transnacionals també és una eina poderosa de desenvolupament local, tot i que sol suposar un major grau de compromís dels ens locals, en termes de recursos humans i materials. En aquest sentit, els municipis de la demarcació de Barcelona tenen una llarga trajectòria de participació en projectes i iniciatives europeus que, en general, impliquen un alt grau de concurrència entre els sol·licitants i una complexitat tècnica elevada.

Els beneficis de participar en aquest tipus d'iniciatives són múltiples i molt variats, i van des de la creació de vincles institucionals amb una multiplicitat de socis internacionals fins a la possibilitat d'aportar innovacions en les polítiques públiques locals i rebre finançament extern per implementar iniciatives locals, entre d'altres.

Resultats i anàlisi

L'anàlisi de la situació dels vint-i-dos municipis posa de manifest que les xarxes internacionals de ciutats són un fet prou globalitzat, ja que pràcticament tots els municipis participen en xarxes d'aquest tipus. La majoria de municipis participa almenys en una, i és freqüent que formin part d'entre tres i sis xarxes.

Pel que fa a les temàtiques, destaquen les adhesions a xarxes que tracten temes relacionats amb la pau, l'educació i la cultura, i la democràcia participativa. Així mateix, hi ha una participació important en xarxes centrades en aspectes lligats a la governança o la funció d'exercir incidència política en una temàtica concreta, com per exemple acció social, seguretat urbana, polítiques sobre migracions, innovació i cohesió social, eficiència energètica o *smart city*.

Per tant, les temàtiques estan molt més diversificades, tot i que cal evidenciar l'adhesió a xarxes que tenen com a finalitat fomentar estratègies de desenvolupament socioeconòmic. Són aquelles xarxes que potencien algun dels sectors econòmics amb més presència als municipis, com en el cas de la xarxa ACTE, de l'àmbit del tèxtil, de ciutats com ara Terrassa, Sabadell, Mataró, Manresa i Igualada. També és el cas de Vilafranca del Penedès que, per la seva vinculació socioeconòmica al món del vi, durant els anys noranta va impulsar la creació de l'Associació Espanyola de Ciutats del Vi (ACEVIN) i, posteriorment, la Xarxa Europea de Ciutats del Vi (RECEVIN), de la qual ostenta actualment el Secretariat General.

En definitiva, les temàtiques que orienten les xarxes a les quals estan adherits els diferents municipis són molt variades. En tot cas, cal considerar que la pertinença a una xarxa ha d'anar acompanyada d'un esforç de continuïtat per tal de mantenir viva la participació i la sinergia amb la resta de polítiques municipals.

Pel que fa a la participació dels municipis en projectes europeus, les dades indiquen també un alt grau de participació, tot i que aquest instrument implica un major grau de compromís de l'ajuntament en termes de recursos humans i materials.

Es detecta una relació directa i positiva entre el grau de centralitat, les dimensions del municipi i la participació en projectes europeus. En aquest sentit, els municipis que participen en el major nombre de projectes són els municipis de més dimensions i amb

unes majors capacitats, com és el cas de Sabadell, Terrassa, Sant Cugat, Granollers i Manresa. Tot i així, cal destacar que municipis amb menor població, com ara Igualada o Vilafranca, també participen en un nombre destacat de projectes.

De totes maneres, si hi ha la voluntat de fer-ho, es poden buscar fórmules de col·laboració amb altres administracions locals, així com amb administracions d'àmbit superior, com és el cas dels municipis de Berga i Molins de Rei que, tot i que són relativament més petits que d'altres, participen en diverses xarxes i projectes.

Només un municipi, Moià, no participa en cap xarxa internacional ni projecte, però està treballant per participar, a través del Consorci del Moianès, en un projecte de xarxa de petits municipis rurals que aspira a rebre el suport del Fons Europeu FEDER. La cooperació intermunicipal vinculada a organismes locals de segon nivell és una fórmula a l'abast dels municipis més petits que els permet aprofitar els avantatges de les economies d'escala i promoure la seva dimensió internacional. En aquest sentit incloem aquest exemple com a bona pràctica.

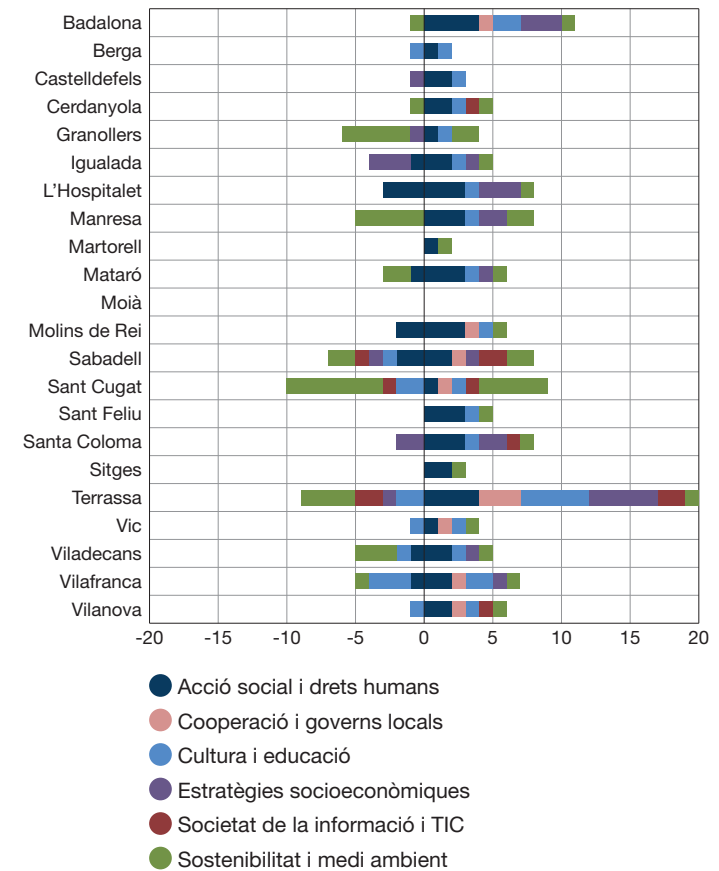
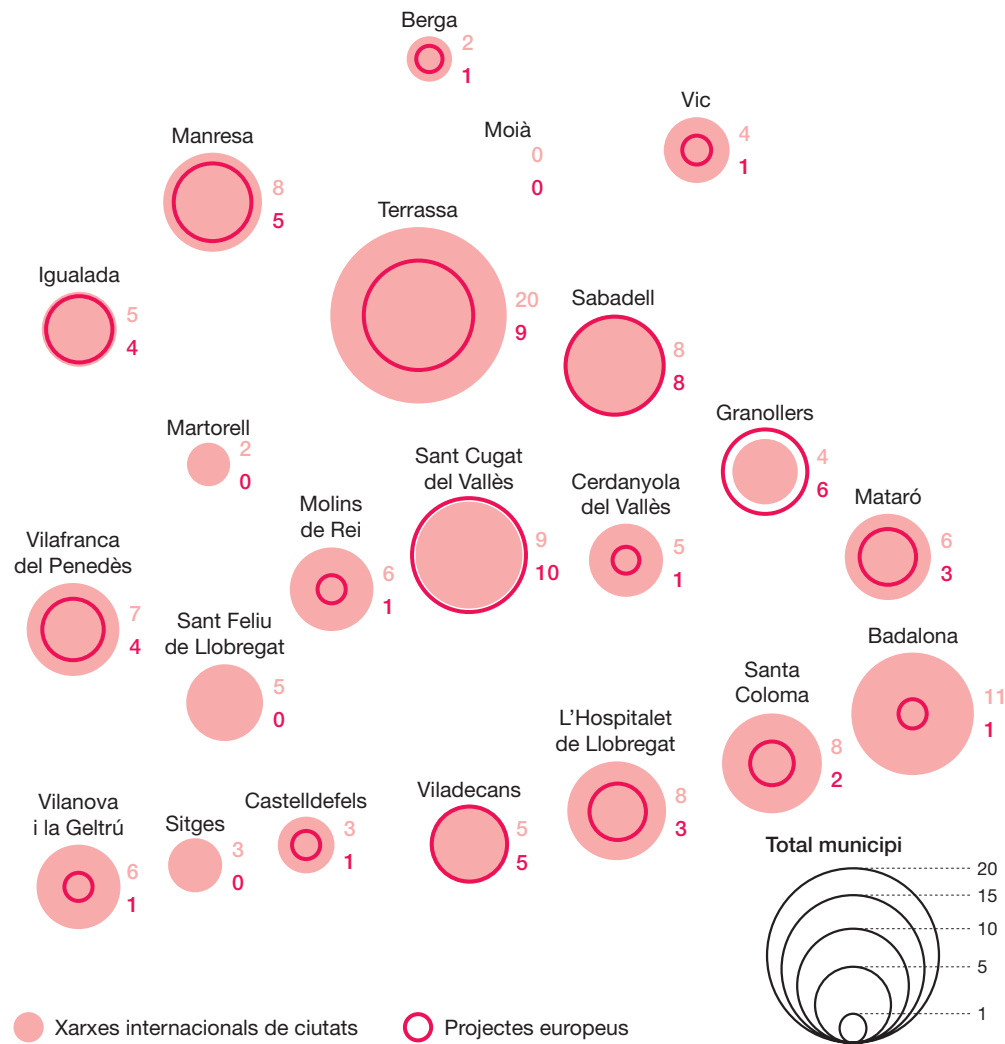
Pel que fa a la participació en projectes, tal com es pot veure a la infografia següent, destaquen, sobretot, els projectes i les iniciatives europeus dels àmbits de sostenibilitat i medi ambient i de foment d'estratègies de desenvolupament socioeconòmic, tot i que caldria analitzar amb més detall el contingut de cada un dels projectes en què han participat els municipis estudiats.

En general, s'observa una certa heterogeneïtat en relació amb les temàtiques dels projectes, deguda principalment a la diversitat d'actius i a les diferències en l'especialització productiva dels municipis analitzats, i al fet que els projectes deriven d'un gran nombre de programes europeus (Urbact, Internem, Med, Life+, etc.).

En aquesta mateixa línia, tot i la parcialitat de les dades a disposició, es detecta una certa capacitat dels municipis per liderar els projectes. També en aquest cas, són els municipis de major dimensió els que tenen més capacitat per assumir aquest alt grau de compromís, tot i que és important destacar que hi ha municipis de menors dimensions amb una experiència rellevant en la cooperació europea que també han assumit aquest rol.

Per tant, es pot deduir que l'especialització o la presència d'actius rellevants tendeix a reforçar l'interès dels ens locals a participar en projectes europeus sectorials, que va lligat, en alguns casos, a la participació en xarxes de ciutats que desenvolupen els mateixos potencials. Així mateix, és rellevant destacar l'alt grau de coneixement dels municipis analitzats en relació amb els diferents programes comunitaris i la capacitat de participar en convocatòries molt competitives i amb uns alts índexs d'exigència tècnica.

Xarxes internacionals de ciutats i projectes europeus

Notes metodològiques

S'ha fet una classificació de sis tipologies de xarxes i projectes, intentant respectar els àmbits d'acció principals de les agendes internacionals.

La mostra reuneix un total de 135 xarxes i 67 projectes.

Font: La participació de les ciutats de la província de Barcelona en xarxes de ciutats europees, documents de treball, 2009. Informació dels ajuntaments.

Granollers i la Xarxa d'Alcaldes i Alcaldesses per la Pau

Els anys 1938 i 1939, durant la Guerra Civil espanyola, la ciutat de Granollers va ser escenari dels bombardejos més cruentos que va haver-hi sobre la població civil en territori català. D'aquí deriva el compromís de l'Ajuntament de Granollers per treballar temes de recuperació de la memòria històrica i de foment del diàleg i la cultura de pau en tots els aspectes de la vida ciutadana.

En el marc d'aquesta política municipal, Granollers és, des de l'any 2005, una de les ciutats adherides al moviment d'Alcaldes per la Pau (Mayors for Peace) i, des del 2009, forma part de la seva executiva mundial, a més d'ostentar-ne una de les vicepresidències.

La Xarxa té com a objectiu el treball en favor de la pau, el desarmament i l'eliminació total de les armes nuclears. Compta amb més de 7.223 ciutats membres provinents de 162 països i regions. En el cas de l'Estat espanyol, hi trobem més de 300 municipis, dels quals més de 200 són de Catalunya i 120 de la província de Barcelona. De fet, gairebé tots els municipis objecte d'estudi d'aquest informe formen part de la Xarxa.

De la mateixa manera, l'alcalde de Granollers és president de la Xarxa Catalana d'Alcaldes i Alcaldesses per la Pau, sorgida l'any 2014 amb la voluntat de coordinar de manera eficient totes les activitats de la xarxa internacional a Catalunya i que té com a un dels objectius principals impulsar una xarxa de ciutats per la pau a la Mediterrània. La ciutat, a més, ostenta la Secretaria de la Xarxa amb el suport de la Diputació de Barcelona.

El compromís de la ciutat en l'àmbit de la pau es reflecteix també en les polítiques de cooperació, sensibilització i educació al desenvolupament i, fins i tot, en les iniciatives d'àmbit europeu i les polítiques culturals empreses pel consistori, amb una òptica de treball transversal entre les diferents regidories de l'Ajuntament.

Tot això representa un actiu de posicionament internacional per al municipi i, en aquest sentit, la Xarxa d'Alcaldes i Alcaldesses per la Pau representa una plataforma fonamental per donar a conèixer la ciutat i, alhora, intercanviar coneixements i experiències, i establir contactes i aliances amb altres administracions locals d'arreu del món.

Font: Mayors for Peace. Ajuntament de Granollers. Diputació de Barcelona

El paper de Sabadell i Manresa en la xarxa Eurotowns

La xarxa Eurotowns va ser creada l'any 1991 i és una iniciativa que inclou disset ciutats europees de dimensions mitjanes —d'entre 50.000 i 250.000 habitants— que té per objectiu desenvolupar una xarxa de ciutats dinàmiques, inclusives i sostenibles d'acord amb els objectius de l'estratègia EU2020.

La xarxa promou la generació de projectes europeus així com l'intercanvi de bones pràctiques entre tècnics i polítics de les ciutats membres i incideix en les

polítiques i iniciatives europees que tenen com a objectiu l'àmbit urbà. Amb aquests objectius, l'entitat organitza el seu treball al voltant de quatre temàtiques prioritàries: innovació, mobilitat, inclusió social i creixement del sector cultural i creatiu.

Actualment, Eurotowns compta amb la participació dels municipis catalans de Girona, Manresa i Sabadell, que mitjançant el treball en aquesta xarxa aspiren a augmentar la seva visibilitat internacional, participar en projectes europeus i incidir en la preparació de la legislació comunitària en polítiques urbanes. En aquesta línia, cal destacar les actuacions de la xarxa en espais de gran incidència política com ara el Comitè de les Regions (CdR) i el Consell Europeu de Municipis i Regions (CEMR).

La intensitat de la participació dels dos municipis de la demarcació de Barcelona ha anat variant amb el temps en funció de les seves necessitats.

Manresa és una de les ciutats veteranes d'Eurotowns, de la qual va assumir la presidència entre els anys 2008 i 2011, fet que va contribuir a projectar la ciutat internacionalment i a afavorir la seva participació en dos importants projectes de la xarxa: Internem IVC Cliq i Mmove. Així mateix, cal subratllar la participació de Manresa des dels inicis dels grups de treball d'innovació i mobilitat i, més recentment, el seu interès per implicar-se en les iniciatives impulsades en el marc del grup de treball dedicat al sector creatiu i cultural.

Pel que fa a Sabadell, no va ser fins al 2009 que la ciutat es va adherir a la xarxa i la seva participació ha anat augmentant de manera progressiva en els últims anys. Els primers efectes positius del fet de pertànyer a Eurotowns es van materialitzar amb la participació en els projectes europeus ESIMEC (Urbact) i CCIC (Internem IVC), ambdós participats per altres ciutats de la xarxa. Posteriorment Sabadell es va afegir al grup de treball d'innovació per tal de capitalitzar el treball de la ciutat en aquest àmbit i afavorir la projecció de projectes locals a escala internacional. Finalment, la ciutat vallesana ha consolidat el seu paper com a membre actiu i ha passat a formar part del Consell Executiu de la xarxa i liderar el grup de treball sobre innovació a partir del 2017.

Eurotowns és l'única xarxa europea formada exclusivament per ciutats mitjanes, fet que li proporciona unes grans potencialitats especialment perquè la Unió Europea la percep com un actor rellevant que pot tenir un paper creixent a l'hora de dissenyar polítiques urbanes en diferents àmbits. En aquesta línia, la xarxa ha creat un nou grup de treball format per càrrecs electes que té com a objectiu augmentar la presència d'Eurotowns en els fòrums europeus i la seva influència política davant de noves iniciatives i directives europees.

Font: Diputació de Barcelona

BCN Smart Rural, una iniciativa de treball en xarxa per promoure el món rural

BCN Smart Rural és un projecte d'especialització i competitivitat territorial (PECT) emmarcat en l'estratègia RIS3CAT i en el programa operatiu FEDER

2014-2020 de la Unió Europea i centrat a impulsar estratègies intel·ligents de desenvolupament del territori no metropolità de Barcelona.

Impulsat per la Diputació de Barcelona, conjuntament amb el Centre Tecnològic Forestal de Catalunya, l'Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya (ARCA), els grups d'acció local, creats amb el suport del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER), i els consorcis i les agències de desenvolupament econòmic que treballen al territori, BCN Smart Rural s'articula a partir d'un model d'economia verda i circular que pretén crear beneficis econòmics, socials i mediambientals en petits municipis de l'àmbit no metropolità.

La iniciativa s'estructura segons quatre projectes temàtics com són Banc de serveis i transferència contínua d'innovació, que pretén impulsar l'especialització i la competitivitat en el món rural amb la utilització de les TIC; Bosc Verd - Bosc Viu, que té per finalitat la gestió forestal impulsant la biomassa km 0 i incorporant innovacions tecnològiques en la cartografia i la fotografia aèria; Agrosilvopastura, amb l'impuls d'activitats productives d'alt valor ecològic amb l'aprofitament de pastures i camps de conreu, i Rural actiu, un programa de promoció econòmica a través de la valoració dels productes agroalimentaris locals i de qualitat.

En aquesta línia, el projecte pretén impulsar noves col·laboracions i complicitats entre l'àmbit metropolità i la resta del territori i afavorir zones rurals vives que permetin també a les ciutats millorar la seva sostenibilitat, a través de l'aplicació de polítiques transversals i de la col·laboració entre actors del coneixement, el sector privat i diferents nivells d'administracions.

En aquest darrer sentit, els altres membres participants en el projecte són la Federació Catalana d'Associacions de Propietaris Forestals (BOSCAT), el grup Leader Associació per al Desenvolupament Rural de la Catalunya Central, el grup Leader Associació per a la Gestió del programa Leader Ripollès Ges Bisaura, el grup Leader Associació per al Desenvolupament Rural Integral de la zona Nord-Oriental de Catalunya (ADRINOC), el grup Leader Consorci per al Desenvolupament de la Catalunya Central, el Consell Comarcal del Moianès, el Consorci del Lluçanès, el Centre de la Propietat Forestal de Catalunya (CPFC) i el Clúster de la Biomassa de Catalunya.

Font: Diputació de Barcelona

4.2.3. Cooperació al desenvolupament

La cooperació internacional al desenvolupament és una activitat global cada cop més rellevant en el món actual, i els municipis de la demarcació de Barcelona destaquen per un important bagatge en aquest l'àmbit. Entre els motius que expliquen la tradició dels

governos locals del territori en les polítiques de cooperació, cal destacar la cerca d'un impacte directe a través d'iniciatives de solidaritat adreçades a una millora en les condicions de vida de les comunitats destinatàries de l'ajut. Tanmateix, de manera indirecta, la cooperació també genera un enriquiment d'aquells que hi participen, en la mesura que els esforços per actuar en unes realitats exteriors, sovint difícils, comporten un grau important de formació en àmbits molt diversos, a la vegada que permeten teixir una xarxa densa de contactes amb persones i institucions dels països destinataris, així com amb altres països que exerceixen de socis.

En aquest sentit, gràcies als contactes institucionals o als vincles establerts per la societat civil organitzada, a l'experiència acumulada per l'administració en la gestió de projectes o a la transferència de coneixements tècnics en un ampli ventall de temàtiques, els projectes de cooperació internacional al desenvolupament suposen una eina fonamental a tenir en consideració a l'hora de definir una estratègia de projecció internacional del municipi.

Indicador: Cooperació al desenvolupament

Aquest indicador s'ha analitzat a partir de la recopilació de les informacions següents de cada municipi: existència d'un pla director o pla estratègic de cooperació, projectes de cooperació directa dels municipis (nombre de projectes i nombre de països destinataris), projectes a través del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (FCCD: nombre de projectes i nombre de països) i nombre d'ONG per al desenvolupament. Les dades han estat recopilades a través de la Diputació de Barcelona, el FCCD i els mateixos municipis.

Perfil de l'indicador

Aquest indicador ha inclòs dos tipus d'accions en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament dutes a terme en el període 2012-2016, com són els projectes de cooperació directa i els projectes duts a terme a través del FCCD. Aquesta és una organització formada per ajuntaments i altres administracions (diputacions, consells comarcals, mancomunitats) que posen en comú part del seu pressupost per finançar conjuntament accions de cooperació al desenvolupament.

La cooperació directa al desenvolupament té una gran importància, ja que implica accions planificades i executades directament per l'ajuntament per mitjà d'una relació directa entre dues o més administracions. Per tant, normalment signifiquen un grau important d'implicació i de compromís del municipi. A més, l'elaboració de plans directors o plans estratègics de cooperació a molts municipis de la demarcació ha permès generar un procés de debat i reflexió entre diferents actors locals, donar més coherència a les diverses iniciatives dutes a terme en aquest àmbit i afavorir l'articulació i la coherència de les polítiques de cooperació amb la resta de la planificació estratègica de la ciutat.

Els projectes de cooperació que es porten a terme a través del Fons Català de Cooperació, en canvi, no segueixen forçosament una política de cooperació clarament definida pel mateix ajuntament i, per tant, no tenen el mateix potencial com a eina per

a la projecció internacional del territori. Tot i així, sí que signifiquen un compromís del municipi en l'àmbit de la solidaritat.

A la taula següent se sintetitzen les dades de l'activitat de cooperació al desenvolupament dels municipis analitzats, i s'indica si disposen o no d'un pla director o estratègic de cooperació, així com el nombre de projectes duts a terme i els països destinataris tant pel que fa a la cooperació directa com la realitzada a través del Fons Català de Cooperació.

Cal tenir en compte que el nombre total de projectes suposa una lectura aproximada i parcial del fenomen, considerant que els projectes tenen característiques molt diferents pel que fa als seus objectius, el nombre de participants, el pressupost, etc. L'aspecte del pressupost és clau, ja que pot ser que alguns municipis participin en molts projectes però de manera més puntual i, en canvi, hi hagi altres municipis que centrin la cooperació en menys projectes però que suposin una major implicació i despesa.

Resultats i anàlisi

Dit això, a la taula 4 es pot observar que dotze dels vint-i-dos municipis estudiats han planificat la seva estratègia de cooperació al desenvolupament a través de plans directors o estratègics en aquest àmbit, i quatre més estan en la fase d'elaboració del document. D'aquests, nou fan cooperació de manera directa.

A més, la taula permet observar que pràcticament tots els municipis fan cooperació al desenvolupament a través del Fons Català de Cooperació i que, per tant, molts dels municipis que tenen projectes de cooperació directa al desenvolupament també treballen a través del FCCD.

Així doncs, veiem que hi ha municipis que participen en molts projectes del Fons Català, com ara Vilafranca del Penedès, Santa Coloma de Gramenet, Sant Cugat del Vallès i Mataró, que participen en més d'una trentena de projectes. D'aquests municipis, cal destacar els casos de Santa Coloma de Gramenet i de l'Hospitalet de Llobregat, que tenen un pla director de cooperació i duen a terme projectes de manera directa i, per tant, tenen en la cooperació un actiu important per a la projecció internacional.

Així mateix, cal esmentar el cas de Sant Feliu de Llobregat que, tot i que no té un pla director de cooperació i no destaca per un gran nombre de projectes, es caracteritza per un alt grau d'implicació pel que fa a la cooperació i solidaritat, tal com s'exemplifica a continuació.

Es pot observar també que, a diferència d'altres indicadors, la dimensió del municipi no és determinant en aquesta qüestió, ja que els municipis amb un major nombre de projectes no són els més grans. Per tant, confirma que la dimensió de la cooperació va més relacionada amb altres aspectes, com ara la voluntat política, l'existència de relacions consolidades i el grau d'implicació del municipi.

En el conjunt de projectes destaquen sobretot els destinats a l'Amèrica Llatina, seguits dels països africans i, finalment, els països asiàtics. Així doncs, destaquen com a països beneficiaris: Nicaragua, Guatemala, Bolívia, l'Equador, el Perú, el Marroc, el Senegal, l'Índia i el Pakistan.

Taula 4. Cooperació al desenvolupament (període 2012-2016)

Municipis	Pla director / estratègic de cooperació	Projectes de cooperació directa		Projectes a través del FCCD		Llista ONG de desenvolu- pament	Convocatòria d'entitats
		Nre. projectes	Nre. països	Nre. projectes	Nre. països		
Badalona	Sí	S. d.	S. d.	0		10	Sí
Berga	No	0	0	0		-	No
Castelldefels	Sí	0	0	8	4 (més 2 no especificats)	31	Sí
Cerdanyola del Vallès	En elaboració	S. d.	S. d.	18	9	4	Sí
Granollers	Sí	2	2	9	4 (més 1 no especificat)	18	Sí
Igualada	Sí	2	2	23	12 (més 1 no especificat)	2	Sí
L'Hospitalet de Llobregat	Sí	14	14	2	1 (més 1 no especificat)	15	Sí
Manresa	No	0	0	1	1	24	Sí
Martorell	No	S. d.	S. d.	0		7	Sí
Mataró	En elaboració	0	0	31	21 (més 2 no especificats)	40	Sí
Moià	No	0	0	0		4	No
Molins de Rei	Sí	1	1	19	11 (més 1 no especificat)	12	Sí
Sabadell	Sí	S. d.	S. d.	2	1 (més 1 no especificat)	56	Sí

Municipis	Pla director / estratègic de cooperació	Projectes de cooperació directa		Projectes a través del FCCD		Llista ONG de desenvolu- pament	Convocatòria d'entitats
		Nre. projectes	Nre. països	Nre. projectes	Nre. països		
Sant Cugat del Vallès	Sí	3	3	37	17 (més 1 no especificat)	41	Sí
Sant Feliu de Llobregat	No	2	S. d.	2	1 (més 1 no especificat)	13	S. d.
Santa Coloma de Gramenet	Sí	1	1	37	15 (més 2 no especificats)	19	Sí
Sitges	No	S. d.	S. d.	0		9	S. d.
Terrassa	Sí	S. d.	S. d.	5	1 (més 1 no especificat)	75	Sí
Vic	Sí	1	1	5	1	19	No
Viladecans	En elaboració	1	1	8	4 (més 1 no especificat)	10	S. d.
Vilafranca del Penedès	Sí	1	1	34	10 (més 2 no especificats)	9	Sí
Vilanova i la Geltrú	En elaboració	S. d.	S. d.	3	3 (més 1 no especificat)	28	Sí

Font: Elaboració pròpia (informació aportada pels ajuntaments i el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament).

Ciutats Defensores dels Drets Humans: ajuntaments en xarxa per una causa global

Set de les ciutats objecte de l'estudi formen part de la xarxa Ciutats Defensores dels Drets Humans: Castelldefels, Granollers, Molins de Rei, Sant Cugat del Vallès, Santa Coloma de Gramenet, Terrassa i Viladecans. Aquesta xarxa vol donar a conèixer la feina dels defensors i les defensores dels drets humans i ajudar a conscienciar la ciutadania sobre la necessitat d'integrar la defensa dels drets humans en la nostra tasca quotidiana. És un projecte conjunt entre l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, l'Institut de Drets Humans de Catalunya i l'Institut Català Internacional per la Pau, amb la participació de catorze municipis i d'altres institucions i entitats.

Pel que fa a la defensa i promoció dels drets humans de manera global, els municipis catalans tenen una dilatada experiència que va des de la incidència política, amb l'aprovació de mocions sobre temes de drets humans, fins a la sensibilització, amb activitats diverses de denúncia de les violacions dels drets humans i també amb actuacions més específiques, com ara el finançament de projectes de cooperació al desenvolupament relacionats amb els drets humans o la col·laboració en programes d'acollida de defensors i defensores de drets humans en perill.

La xarxa Ciutats Defensores dels Drets Humans té com a objectiu millorar el coneixement, la promoció i la defensa dels drets humans entre la ciutadania. No només es dona a conèixer la tasca dels defensors i les defensores i els contextos dels conflictes dels seus llocs de procedència, sinó que, al mateix temps, se'ls protegeix, i això també fa que es creï una sinergia d'intercanvi d'experiències en què poden identificar similituds i diferències entre ells.

Tot això ajuda a visualitzar el compromís dels municipis implicats, cosa que també suposa un posicionament internacional per al municipi en qüestions de pau i desenvolupament. En aquest sentit, la xarxa de Ciutats Defensores dels Drets Humans representa un assoliment de bones pràctiques i, alhora, fomenta l'intercanvi de coneixements i experiències i ajuda a establir contactes i aliances amb administracions locals i entitats d'arreu del món.

Font: Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat. Diputació de Barcelona

La cooperació municipal entre Sant Feliu de Llobregat i Figuiç

El municipi de Sant Feliu de Llobregat inicia, l'any 2002, una relació de cooperació amb la vila de Figuiç, que continua actualment. L'acompanyament i el suport tècnic i econòmic a la governabilitat local i al desplegament de diferents polítiques públiques durant aquest temps ha estat clau en el desenvolupament d'aquesta localitat marroquina i en la millora dels serveis locals i del benestar de la seva població.

El poble de Figuiç està situat a l'extrem meridional de la regió marroquina de l'Oriental i fa frontera pel nord, el sud i l'est amb Algèria. És també un oasi

que ocupa unes 1.200 hectàrees de palmerar, on viuen uns 14.000 habitants, principalment de l'ètnia amaziga o berber, units amb la resta del país per una única carretera. Molt probablement, aquesta realitat geogràfica i cultural tan singular ha estat la llavor del sorgiment d'un teixit associatiu variat i actiu, i d'un govern local que, amb la participació de la gent, ha buscat solucions creatives i innovadores per fer front als seus problemes.

Durant aquests anys de treball, s'han dut a terme tant actuacions dirigides a la construcció d'infraestructures i equipaments municipals, com d'altres de formació, sensibilització i assessorament tècnic al personal local, utilitzant sempre metodologies participatives d'investigació social per tal de tenir en compte les necessitats reals de la població.

Per tal de millorar el medi ambient i preservar l'oasi, s'ha construït un abocador, una planta depuradora i dues plantes de bombeig d'aigua; s'ha sensibilitzat la població sobre la reutilització dels recursos no biodegradables i sobre l'ús sostenible de l'aigua en l'àmbit domèstic i agrícola, i s'han plantat horts familiars i arbres fruiters amb regatge gota a gota.

També s'han dut a terme actuacions dirigides a apoderar les dones. En aquest sentit destaca l'equipament de la Maison des Femmes de Figui, on s'ofereix una àmplia oferta de cursos d'educació no formal i activitats culturals, i l'assessorament i acompanyament en el procés de constitució de cooperatives artesanals i la comercialització dels productes per millorar la seva economia.

Finalment, també han estat diverses les accions de formació per als càrrecs electes i tècnics i l'assessorament i acompanyament al govern local de Figui en l'elaboració del seu Pla de desenvolupament comunal (PDC), el nou organigrama municipal adaptat al PDC o l'estratègia de turisme sostenible i solidari.

És important posar en relleu la participació de les diferents àrees i dels respectius tècnics municipals de Sant Feliu en tots els projectes, com ara medi ambient, polítiques socials o participació ciutadana, amb la qual cosa s'ha aconseguit que la cooperació al desenvolupament esdevingui una política transversal dins el consistori. Així mateix, també ha estat fonamental la col·laboració mantinguda durant tots aquests anys amb les entitats barcelonines Món 3 i Fundació Universitat de Barcelona.

Font: Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat. Diputació de Barcelona

4.2.4. Agermanaments, acords bilaterals i associacionisme

Una de les manifestacions més evidents de les relacions internacionals dels governs locals és, precisament, la constitució d'acords d'agermanaments o altres tipus d'acords bilaterals amb homòlegs o altres actors a escala internacional.

Tant els agermanaments com els acords bilaterals representen un marc estable de relacions entre administracions amb algun element i interès similar (de caràcter històric, polític, cultural o econòmic). Així, la creació d'aquests vincles pot afavorir l'intercanvi d'experiències entre administracions, la cerca de solucions a problemes comuns de gestió local, la generació de coneixement i l'obertura de la ciutat i la ciutadania a diferents cultures.

Indicador: Agermanaments, acords bilaterals i associacionisme

L'indicador es conforma a partir de l'anàlisi de tres components. Els dos primers es refereixen als vincles institucionals establerts per voluntat pròpia de l'ajuntament: el nombre d'agermanaments i el nombre d'acords bilaterals entre els municipis estudiats i altres d'àmbit internacional, i el tercer és el reflex de la participació ciutadana i les seves relacions internacionals: les entitats associatives amb relació internacional.⁵

Perfil de l'indicador

L'indicador comptabilitza aquells vincles horitzontals entre ens locals homòlegs establerts per voluntat pròpia i representa una manifestació de la política internacional empesa directament i autònoma pel govern local.⁶ Així doncs, els agermanaments són fruit de relacions per raons múltiples, tot i que sovint són d'arrel històrica. Els agermanaments són presents en la majoria de municipis, però han estat habitualment poc aprofitats com a base per a estratègies d'obertura. D'agermanaments n'hi ha de dos tipus:

- Els agermanaments amb altres municipis europeus o, fins i tot, els establerts dintre d'un mateix estat. Sovint depenen d'alguna qüestió particular, com pot ser, per exemple, la presència destacada de població originària d'un municipi a l'altre.
- Els agermanaments amb municipis de països en desenvolupament. En aquest cas, la relació que s'estableix té a veure, habitualment, amb la solidaritat i una voluntat d'acció en l'àmbit de la cooperació internacional al desenvolupament. Així, amb freqüència aquests vincles institucionals responen a una trajectòria, més o menys dilatada, de projectes de cooperació.

Els acords bilaterals poden definir-se com qualsevol forma d'acord que inclou dues o més parts (individus, grups o agències) que, prenent un compromís per a un cert curs d'acció, pensen en algun benefici comú a totes les parts involucrades. Són molt menys freqüents, però ja aporten una voluntat de cooperació en terrenys determinats i poden incloure projectes concrets d'actuació. Per la seva banda, les entitats associatives es formen a partir de la voluntat dels ciutadans de portar a terme accions o projectes com a

⁵ La selecció de les entitats s'ha fet a partir de la referència geogràfica del nom de l'entitat.

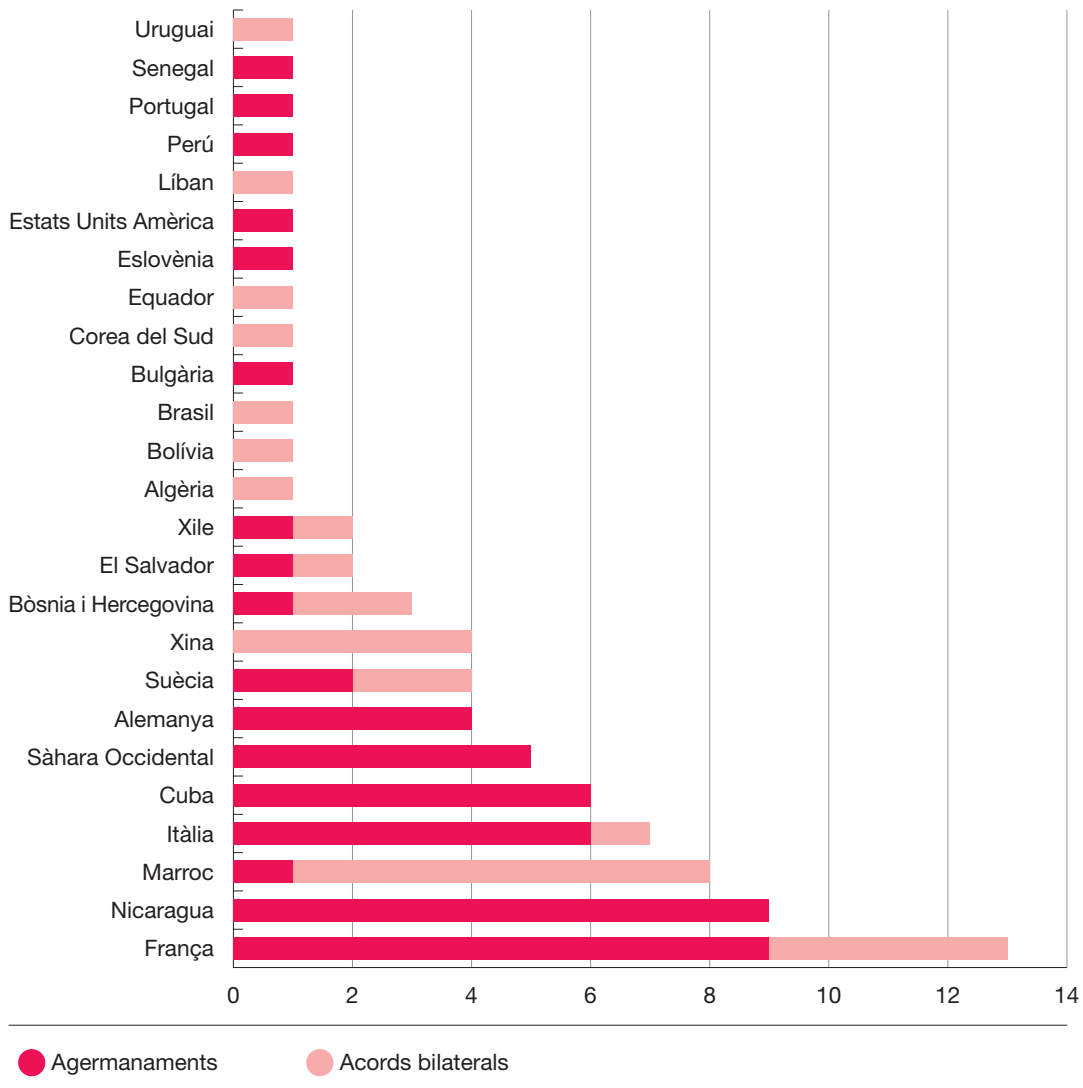
⁶ Curs de formació de la Plataforma LOCALNETcoop Definicions i conceptes generals per a una visió comuna de la cooperació descentralitzada en el Mediterrani, mòdul 1: «Introducció general a la cooperació descentralitzada», Observatori de Cooperació Descentralitzada Unió Europea - Amèrica Llatina (2010).

resposta, en molts casos, a necessitats col·lectives d'índole molt diferent. Moltes d'aquestes associacions són agents actius en termes d'internacionalització, amb capacitat d'impulsar noves propostes i projectes. Tot i que també hi ha el cas contrari: l'entitat els membres de la qual s'acontenten amb una activitat testimonial sense gaire incidència en la vida col·lectiva.

Resultats i anàlisi

El gràfic següent (figura 4) mostra els agermanaments i acords bilaterals analitzats en funció dels països on pertanyen els municipis amb qui s'han establert els acords, mentre que la taula 7 de l'annex recull els agermanaments i acords bilaterals dels vint-i-dos municipis analitzats.

Figura 4. Agermanaments i acords bilaterals per països (2016)

Font: Elaboració pròpia.

De les dades anteriors s'observa que l'establiment d'agermanaments i acords bilaterals ha estat una pràctica generalitzada en els municipis estudiats, especialment pel que fa als agermanaments, ja que pràcticament tots els vint-i-dos municipis compten amb algun agermanament.

En canvi, només onze governs locals de la mostra han establert acords bilaterals amb homòlegs internacionals. Així mateix, es pot comprovar que generalment han estat els municipis més grans els que han teixit una xarxa més notable d'aquest tipus de vincles i els que també han propiciat més acords bilaterals. En aquest sentit, destaquen els casos de Terrassa, Badalona i Sabadell, i sobresurten com a municipis amb menys població i molts acords Vilafranca i Igualada. En general, es detecta una correlació entre l'establiment d'aquestes relacions i la presència d'immigració estrangera originària del territori agermanat al municipi, especialment en el cas de ciutats europees.

Pel que fa la distribució geogràfica dels territoris amb qui s'han establert aquestes tipologies d'acords, el gràfic mostra fins a vint-i-cinc països diferents amb els quals s'han establert agermanaments i/o acords bilaterals. Respecte dels països europeus, es pot veure que els dos primers països en nombre són França i Itàlia. Principalment són països propers amb els quals són freqüents els vincles i les relacions de caràcter comercial, cultural i històric. En aquest sentit, també cal esmentar els casos d'Alemanya i Suècia.

Fora de la Unió Europea, però pròxims territorialment, destaquen els casos del Marroc i el Sàhara Occidental, signats en gran majoria a principi dels anys noranta en el marc d'accions solidàries i en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament. Però hi ha una diferència clara: mentre que al Marroc pràcticament tot són acords bilaterals, al Sàhara Occidental són agermanaments.

En aquesta mateixa línia, però en menor quantitat, destaca el nombre d'agermanaments amb Nicaragua i Cuba, també relacionats amb temes de cooperació al desenvolupament.

En general, però, amb el pas del temps els agermanaments han anat perdent bona part de la seva força com a eina per fomentar la internacionalització dels governs locals, si bé en els darrers anys es troben alguns exemples de reactivació d'aquest instrument i que se centren més en un assessorament tècnic, com és el cas de l'agermanament de Santa Coloma de Gramenet amb Villa El Salvador. Entre els acords bilaterals es pot apreciar que sobresurt el cas de la Xina i d'altres països com ara Suècia, Bolívia, el Brasil i alguns països de la conca mediterrània. En tots aquests casos, les relacions estan vinculades principalment amb motivacions econòmiques i comercials, tot i que en els darrers anys els acords d'aquesta tipologia han anat perdent part del seu efecte impulsor, de la mateixa manera que ha passat amb els agermanaments.

En qualsevol cas, cal remarcar que la recopilació i anàlisi quantitativa del nombre d'agermanaments i acords bilaterals dels vint-i-dos municipis de l'estudi no permet evidenciar la intensitat i el grau d'activitat d'aquestes relacions. Finalment, les entitats associatives són un indicador del dinamisme social dels municipis i poden incidir de manera directa o indirecta en la participació de l'ajuntament en iniciatives de relacions internacionals. Per tant, cal tenir-les en consideració com a actors que, en alguns municipis,

tenen una tradició i un volum important, i han establert vincles continuats amb nombrosos països, habitualment immersos en processos de desenvolupament. En aquesta línia, a la pàgina 62 es presenta una cartografia⁷ sobre la destinació geogràfica de les actuacions d'aquestes entitats.

Santa Coloma de Gramenet impulsa un nou model d'agermanament

Santa Coloma de Gramenet manté una relació continuada d'agermanament i cooperació amb la població peruana de Villa El Salvador (VES) que es remunta a l'any 1985, quan aquesta ciutat catalana s'inicia en el camp de la cooperació i solidaritat internacional.

VES, ciutat d'uns 150.000 habitants situada a l'àrea metropolitana de Lima, va néixer enmig d'uns grans espais desèrtics de la costa fa unes quatre dècades com un «poble jove» arran d'unes invasions de terrenys de pobladors de l'interior del país i de la capital. Això va impulsar aleshores un gran i exemplar projecte de planificació i urbanització que és considerat un model per a altres comunitats llatinoamericanes. Aquest fet va facilitar la participació dels veïns en temàtiques socials i de pau, així com la seva implicació en la gestió comunitària, i li va comportar diversos reconeixements internacionals, com ara el Premi Príncep d'Astúries de la Concòrdia i el Premi Missatger de la Pau de les Nacions Unides.

Les primeres activitats desenvolupades durant els anys vuitanta del segle passat en el marc de l'agermanament van consistir fonamentalment en campaments juvenils i estades d'intercanvi. També es van dur a terme assistències tècniques en gestió d'equipaments municipals. Malauradament, a causa del repunt de la violència terrorista del grup Sendero Luminoso durant els anys noranta, que va afectar determinats càrrecs polítics de VES, les activitats van disminuir.

Cal destacar la col·laboració continuada que ha existit al llarg dels anys entre Santa Coloma i VES amb el Centro de Documentación para la Promoción de la Identidad, la Historia y el Desarrollo de Villa El Salvador, per a la posada en marxa d'un arxiu documental i d'estudis, i diversos projectes socials com ara el de l'escola de circ Bigote de Gato i els grups de teatre de Villa El Salvador, que han tingut ocasió d'actuar a Santa Coloma de Gramenet i fer intercanvis amb grups locals, en el marc de les seves gires europees.

Actualment s'ha produït una evolució en aquesta relació, tal com recull el Pla director de cooperació, solidaritat i educació per la pau de Santa Coloma, per dotar-lo d'un contingut renovat a partir de la participació en xarxa amb altres municipis agermanats, l'establiment de convenis concrets temporals de cooperació i el suport a projectes de cooperació en l'àmbit de la gestió municipal.

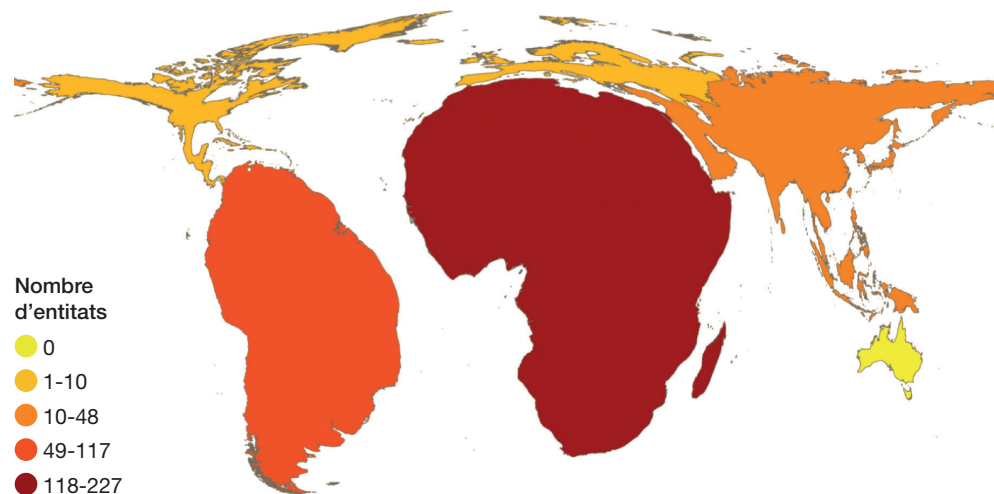
⁷ Classificació feta en funció de la referència geogràfica del nom de l'entitat.

Aquest nou plantejament es va fer efectiu els anys 2014 i 2015 amb un projecte de cooperació directa municipal titulat «Sensibilització ambiental en la gestió integral dels residus sòlids», que es va desenvolupar conjuntament amb altres ciutats europees agermanades també amb Villa El Salvador: Rezé (França), Tübingen (Alemanya) i Amstelveen (Holanda). Cal destacar que en tots els casos es tracta, com Santa Coloma i Villa El Salvador, de ciutats perifèriques a grans metròpolis.

En aquests moments, Santa Coloma treballa en aquest model, ben valorat, de coordinació en forma de xarxa europea de ciutats agermanades i està dissenyant un nou projecte conjuntament amb Amstelveen i Villa El Salvador en l'àmbit de la gestió de l'atenció i la informació ciutadana anomenat Vill@tiende. Així mateix, també es treballa en la continuació de projectes de cooperació tècnica en gestió de residus, sanejament i medi ambient, alhora que s'ha plantejat un projecte d'intercanvi d'experiències i formació en polítiques de joventut.

Font: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet. Diputació de Barcelona

Entitats associatives i àmbits d'actuació

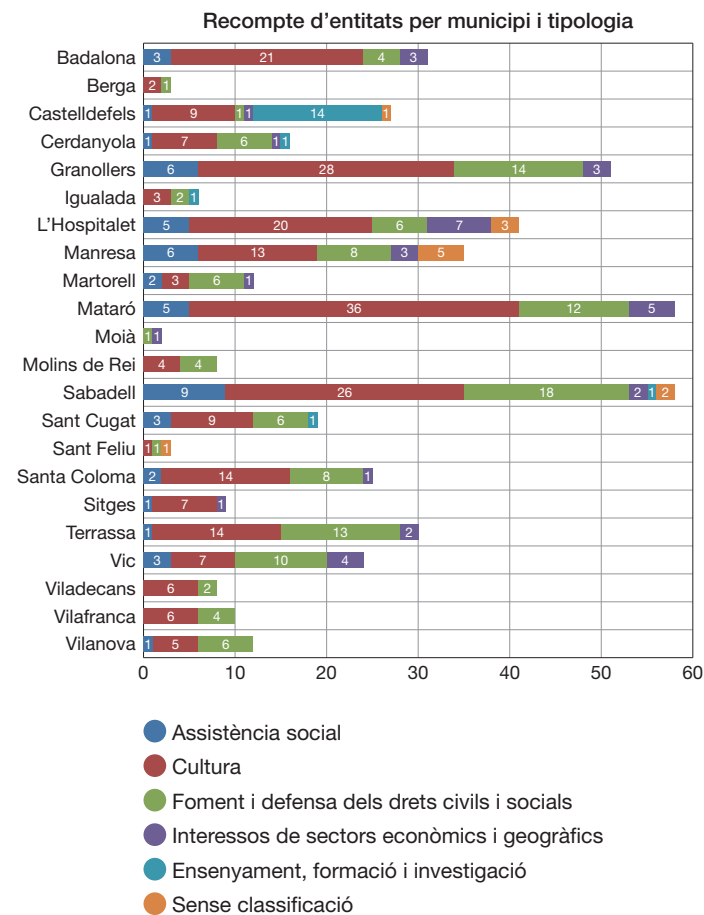

S'observa que la majoria d'entitats amb relació internacional es concentren als països del sud, situats als continents d'Àfrica i l'Amèrica del Sud.

Àfrica	Amèrica del Nord	Amèrica del Sud	Àsia	Europa	Sense especificar	Total
227	4	117	48	10	82	488

El cartograma representa l'àrea de cada continent en funció del nombre d'entitats que hi tenen relació. La classificació i selecció de les entitats s'ha fet a partir de la referència geogràfica del nom de l'entitat.

Font: Registre d'entitats de la Generalitat de Catalunya i elaboració pròpia.

4.3. Eix 3. Educació superior i recerca

En un context global com és l'actual, la presència d'infraestructures educatives i de recerca adquireix una importància cabdal pel que fa al potencial d'internacionalització del territori on s'ubiquen. En concret, l'activitat de recerca genera per ella mateixa un ampli ventall d'interrelacions a escala internacional que sovint són molt sòlides, van més enllà de la cooperació interinstitucional i conformen veritables xarxes mundials del coneixement. Dins d'aquest grup d'institucions, els parcs científics i tecnològics destaquen perquè són espais de producció, transferència, difusió i ús del coneixement, i en el seu sistema s'integren grups i centres de recerca universitaris, incubadores d'empreses, grans empreses amb els seus centres d'R+D associats, empreses focalitzades en la innovació i noves empreses basades en el coneixement amb activitats fortament internacionalitzades.

Per tant, els equipaments d'educació superior i recerca s'esforcen per generar, captar i retenir talent, competeixen entre ells en el pla internacional i faciliten infraestructures i entorns per a una producció científica d'escala internacional. El treball d'aquests centres, cada cop més internacionalitzat, reverteix en el territori local en termes de prestigi i d'augment de la competitivitat, de formació i de generació de coneixement, d'atracció de nous estudiants i treballadors, així com d'inversions i de noves empreses atretes per la concentració de talent. A més, l'activitat duta a terme per les diferents tipologies de centres de recerca sol excedir l'àmbit del territori o demarcació on s'ubiquen i genera un efecte *spillover* positiu en tota la seva àrea d'influència.

Indicador: Equipaments i parcs científics i tecnològics. Centres universitaris

Aquest eix consta d'un indicador elaborat a partir de dos components de l'àmbit de la recerca i la docència científica estretament relacionats, tot i que amb funcions diverses, com són els equipaments i els parcs científics i tecnològics (presència al municipi) i les universitats (presència de centres, com ara facultats, adscrits a alguna universitat).

Perfil de l'indicador

El valor d'aquest indicador, en relació amb les possibles estratègies d'internacionalització, recau en la qualitat d'aquesta activitat i en el fort grau de vinculació internacional amb altres centres de les mateixes característiques que aporta.

Per tal d'analitzar-lo, s'ha elaborat un recull dels equipaments, dels parcs científics i tecnològics i dels centres d'educació superior de cada municipi i s'ha elaborat una cartografia que representa aquesta informació.

L'anàlisi dels indicadors evidencia que aquest àmbit és un dels més rellevants de la demarcació de Barcelona.

Resultats i anàlisi

Pel que fa a l'anàlisi de les dades i la cartografia, a primer cop d'ull, es detecta una certa concentració d'aquestes infraestructures en tres municipis, tots d'una certa entitat: Badalona, Sant Cugat del Vallès i Terrassa. En aquest sentit, divuit dels vint-i-dos municipis analitzats tenen algun tipus de centre d'educació superior, però en canvi dotze municipis compten amb equipaments o parcs científics i tecnològics. S'evidencia també una certa relació entre la presència de centre d'educació superior i la presència de parcs científics, perquè, excepte Moià, tots els municipis que tenen algun tipus d'equipament o parc científic i tecnològic compten també amb centres d'educació superior. Es constata, d'aquesta manera, l'estreta relació entre ambdues variables.

Es pot parlar d'una certa proliferació d'uns i altres equipaments en les darreres dècades, fruit d'un esforç de les polítiques locals en aquesta línia, que ha donat uns resultats importants, i de l'interès que han tingut determinades universitats, com ara la UPC i la UOC, per desenvolupar una certa extensió territorial, obrint delegacions universitàries i diversificant la seva implantació. Així veiem que, dels municipis analitzats, deu tenen alguna seu de la UPC, i set en tenen una de la UOC.

Cal remarcar el potencial que suposa la Universitat Autònoma de Barcelona, que es veu complementat per tres parcs tecnològics: Parc de l'Alba, Parc Tecnològic del Vallès i Parc de la Recerca de la UAB. La concentració de tots aquests elements confereix una gran singularitat al territori on estan situats i una forta projecció internacional en l'àmbit de la recerca i la tecnologia a escala global.

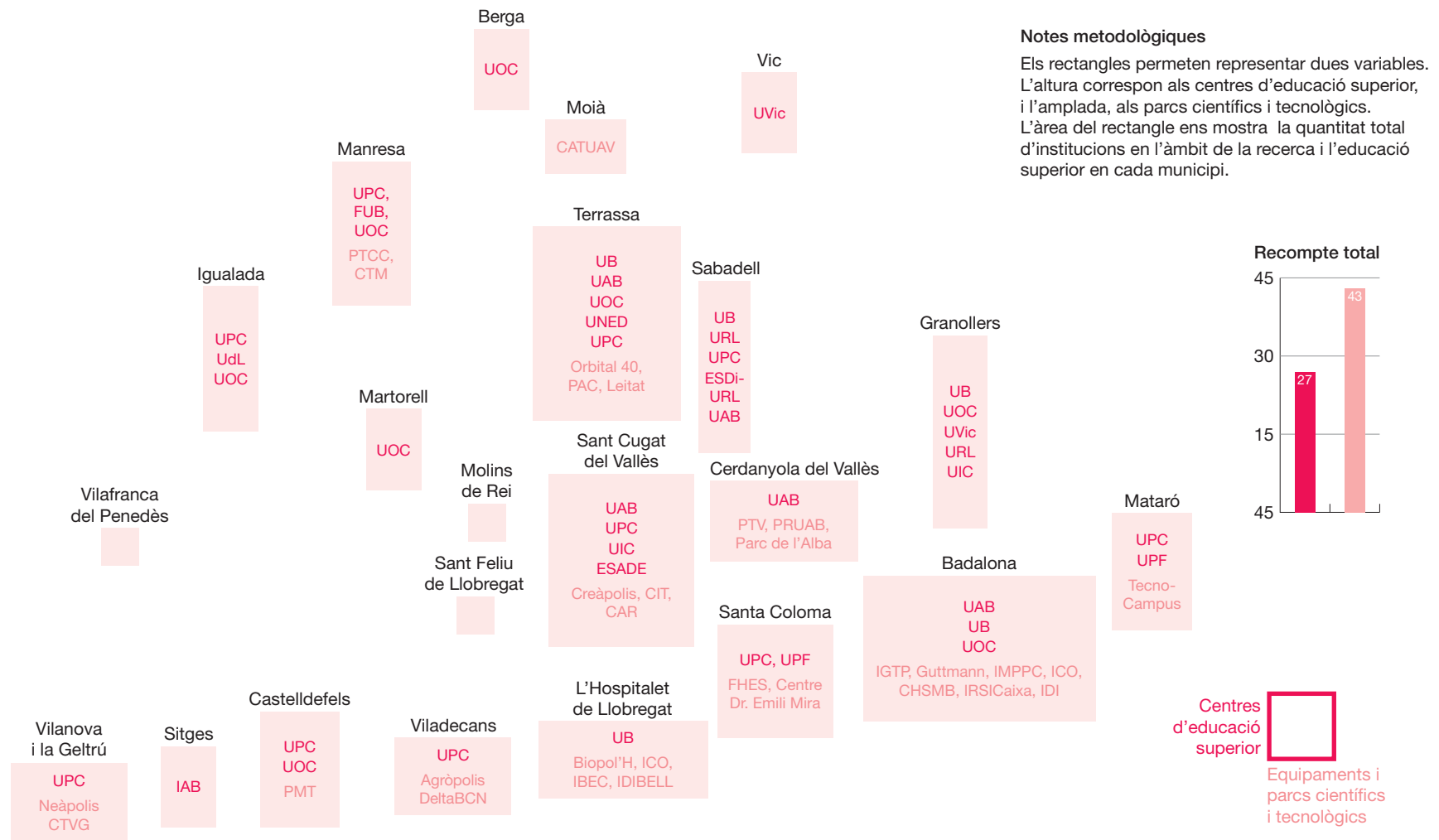
D'altra banda, hi ha altres municipis que, sense tenir un campus universitari de tals dimensions, sí que han sabut atraure centres de diferents universitats i han configurat un campus de tipus mixt, com són els casos de Terrassa, Badalona, Sant Cugat del Vallès, Santa Coloma de Gramenet, Sabadell, Mataró, Manresa, Castelldefels, Igualada i l'Hospitalet de Llobregat.

Cal remarcar també el cas del municipi de Badalona, amb un elevat nombre d'equipaments científics i tecnològics, relacionats bàsicament amb el camp de la medicina: amb una seu de l'Institut Català d'Oncologia, l'Institut de Diagnòstic per la Imatge o l'Institut Universitari de Neurorehabilitació Guttmann, entre d'altres. En aquesta mateixa línia, cal evidenciar també el cas de l'Hospitalet de Llobregat, que acull l'Hospital Universitari de Bellvitge, l'Institut Català d'Oncologia, i centres de recerca com són l'Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge (IDIBELL) i l'Institut de Bioenginyeria de Catalunya (IBEC). També destaquen els municipis de Granollers i Sabadell que, tot i que no tenen parcs científics i tecnològics, sí que compten cadascun amb la presència de cinc universitats al municipi.

És remarcable, així mateix, la diversitat de centres d'educació superior existents, amb deu universitats diferents (UPC, IAB, UPC, UVic, UB, UPF, UIC, ESADE, URL, FUB), i la diversitat dels equipaments i dels parcs científics i tecnològics.

Finalment, convé assenyalar que el fet que alguns municipis no tinguin cap centre no ha de ser considerat com una insuficiència d'aquests envers els que sí que en disposen. De fet, tots els municipis de la demarcació es poden beneficiar de les externalitats positives generades per l'activitat d'R+D+I que es desenvolupa en els parcs científics i centres d'educació superior disseminats pel territori.

Educació superior i recerca

Font: Cercador d'equipaments de la Generalitat, Xarxa de Parcs Científics i Tecnològics de Catalunya i altres webs d'universitats i centres d'educació. El nom complet al qual fan referència les abreviacions dels centres es troba a l'annex de l'estudi.

TecnoCampus Mataró-Maresme

Impulsat per l'Ajuntament de Mataró i inaugurat el novembre del 2010, el TecnoCampus uneix en un mateix espai físic l'àmbit universitari, amb tres escoles adscrites a la Universitat Pompeu Fabra (Escola Superior Politècnica, Escola Superior de Ciències de la Salut i Escola Superior de Ciències Socials i de l'Empresa), i l'àmbit empresarial, amb un centenar de petites i mitjanes empreses que tenen la seu en el parc.

Aquesta unió i l'aposta per l'emprenedoria són els elements distintius principals del TecnoCampus, un parc amb la vocació d'exercir de motor per al desenvolupament econòmic i social del territori.

Aquest entorn intensiu en emprenedoria i innovació facilita els projectes de les empreses allotjades en el parc, gràcies també a l'oferta de programes d'incubadora i preincubadora de projectes empresarials, i a la promoció de clústers sectorials i serveis de finançament, creixement i acompanyament empresarial.

Paral·lelament, el TecnoCampus proporciona una formació universitària d'alt nivell, promou sinergies amb la comunitat universitària i investigadora del campus i facilita la transferència tecnològica a les empreses innovadores, amb l'objectiu d'atraure talent internacional, oportunitats al territori i inversions per a l'activitat empresarial.

Així mateix, està impulsant una labor important de promoció i projecció internacional per tal d'esdevenir un focus d'atracció i afavorir el posicionament de la ciutat de Mataró i de la comarca del Maresme com a territoris vinculats al talent i la innovació. En aquesta línia, entre altres col·laboracions internacionals, destaca la seva participació en els treballs impulsats per l'Associació Internacional de Parcs Científics i Àrees d'Innovació (IASP).

Font: TecnoCampus Mataró-Maresme. Ajuntament de Mataró. Diputació de Barcelona

Neàpolis - Agència d'Innovació Pública de les TIC i Multimèdia

L'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú i el seu territori d'influència estan posicionant-se en el mapa internacional de la ciència i la recerca com a ciutat de negocis, innovadora i emprenedora, en els àmbits de les noves tecnologies, dels mitjans de comunicació i de les indústries creatives.

Creada per l'Ajuntament l'any 2006, Neàpolis, l'Agència d'Innovació Pública de les TIC i Multimèdia, té com a objectiu el suport a la innovació local i la competitivitat, inclosa la promoció de la cooperació regional, nacional i internacional. Així, Neàpolis ofereix programes educatius, l'espai i el suport per facilitar pràctiques de col·laboració i oportunitats d'aprenentatge, i dona suport a iniciatives empresarials d'èxit, especialment en les petites i mitjanes empreses. En aquest sentit, disposa de l'Espai Emprenedor Cowork, on s'inclou un viver d'empreses de base tecnològica i creativa.

Així mateix, aquest equipament públic destina els seus 8.000 metres quadrats a la promoció tecnològica, el desenvolupament i la innovació dels continguts digitals per a ús ciutadà, i centralitza la investigació sobre les polítiques de la societat de la informació dirigides a la ciutadania. En aquesta línia, Neàpolis forma part de la xarxa europea de Living Labs (ENoLL) en la qual ha desenvolupat diversos projectes en els àmbits de la salut i la dependència; és membre de la xarxa de vivers d'empreses i *cowork* de l'Euroregió Pirineus Mediterrània (Creamed), i recentment ha establert col·laboracions directes amb la regió de Valònia (Bèlgica) i amb una empresa pública de Malàisia amb l'objectiu de desenvolupar projectes conjunts relacionats amb les noves tecnologies i les TIC.

Així mateix, en aquests últims anys Neàpolis ha esdevingut la seu de la televisió i la ràdio públiques del Penedès i el Garraf, de la Catalonia Film School, del Campus Universitari de la Mediterrània i de diversos grups de recerca de la Universitat Politècnica de Catalunya.

A través de l'Agència Neàpolis, del Campus de la Universitat Politècnica de Catalunya i especialment de la seva Escola Superior d'Enginyeria i del Centre Tecnològic, Vilanova i la Geltrú s'està consolidant com una ciutat campus de coneixement, un laboratori urbà on provar solucions innovadores per tal de crear un nou potencial econòmic per al territori i llocs de treball d'alta qualificació.

Font: Neàpolis. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú. Diputació de Barcelona

4.4. Eix 4. Turisme i esports

L'existència d'una gamma variada d'equipaments i serveis turístics i esportius representa de manera molt evident un element important per a la projecció internacional d'un territori. Aquests sectors contribueixen tant a l'atracció de potencials visitants com al posicionament internacional de les societats, generen noves oportunitats per als actors del territori i, per tant, afavoreixen un major dinamisme.

En aquest sentit, la demarcació de Barcelona es caracteritza per ser un territori amb un ampli recorregut en l'àmbit del turisme, així com per l'existència d'instal·lacions esportives de qualitat i per ostentar una important tradició esportiva. Aquests actius representen un patrimoni molt variat i uns àmbits de gran importància per al desenvolupament econòmic del territori i la generació d'ocupació.

Aquest eix s'ha considerat mitjançant els indicadors següents: els recursos turístics amb projecció internacional i la infraestructura hotelera, i els equipaments i esdeveniments esportius amb projecció internacional.

4.4.1. Recursos turístics i infraestructura hotelera

El desenvolupament del turisme és un dels factors que s'ha anat consolidant en les darreres dècades a escala mundial, amb un augment constant del nombre de persones que viatgen per aquest motiu.

En aquest sentit Catalunya, i en concret la demarcació de Barcelona, ofereix una sèrie d'atractius turístics que van des del turisme de platja fins al cultural, l'urbà, el de natura, etc., els quals han comportat l'aparició de moltes iniciatives empresarials vinculades directament o indirectament a satisfer les necessitats d'aquests residents temporals que són els turistes.

En relació amb els recursos turístics, els municipis estudiats compten amb actius importants i un patrimoni diversificat amb potencial per atraure turisme internacional, que inclou des d'elements de patrimoni arquitectònic i paisatgístic fins a centres comercials especialitzats, a més d'esdeveniments o instal·lacions per a competicions esportives.

Perfil de l'indicador

En general, tots els municipis inclosos en l'àmbit d'aquest estudi disposen d'un o altre tipus d'instal·lacions i equipaments turístics. Però el rendiment d'aquests actius està en funció de l'ús que en fan els actors públics i privats del territori que contribueixen a la seva posada en marxa i col·laboren en la seva gestió. En aquesta línia, convé assenyalar que, per optimitzar el rendiment d'aquestes instal·lacions, les administracions locals poden buscar fórmules de col·laboració amb diferents actors socioeconòmics del territori, que tenen activitats o una vocació internacional.

Així doncs, la tradició turística del nostre país i l'impuls del sector hotelier en les darreres dècades, associat també a una demanda creixent per motius no estrictament turístics (desplaçaments per negocis, fires i congressos, etc.), han fet que l'oferta turística i la relativa infraestructura hagi crescut de manera notable. Es fa palesa, doncs, la necessitat de disposar d'una oferta suficient i variada de places hoteleres, motiu pel qual aquesta variable constitueix, per ella mateixa, un indicador rellevant per aproximar el potencial de captació d'oportunitats internacionals del territori.

Cal tenir present, també, la influència decisiva que té, cada vegada més, en la dinàmica turística i hotelera de la demarcació la potència d'atracció de la ciutat de Barcelona. En especial en les ciutats de la primera i segona corones metropolitanes, els índexs d'ocupació hotelera estan molt vinculats a aquesta realitat de la ciutat central, en una certa dinàmica de vasos comunicants. La ciutat de Barcelona rep, en aquest moment, al voltant d'un 40 % dels seus visitants per motius professionals, mentre que el 60 % restant hi pernocten per motius de vacances i oci, majoritàriament en format *city-break*. Una part important dels visitants de la ciutat de Barcelona pernocten en les poblacions de l'entorn que, actualment, reben al voltant d'un 25 % dels seus visitants per motius professionals i un 75 % per motius d'oci o vacances.

Resultats i anàlisi

Com es pot apreciar a la infografia següent, els recursos turístics en la mostra de municipis analitzada són amplis i diversificats. L'atractiu turístic més repetit és el que correspon als elements patrimonials, que apareix en tots els municipis de la mostra, i en segon lloc, els elements naturals d'interès turístic.

Així, doncs, podem trobar elements de patrimoni immaterial, com ara els Castellers de Vilafranca, i esdeveniments programats (fires, festes, etc.), com ara el Sitges Film Festival o el Mercat de Música Viva de Vic. També es poden trobar atractius turístics relacionats amb el gaudi de la natura, des de platges (Castelldefels, Mataró, Sitges i Vilanova i la Geltrú) fins a espais naturals protegits (Parc del Garraf, Serra de Marina i Sant Llorenç del Munt i l'Obac), aspectes relacionats amb l'enoturisme (cellers de Vilafranca del Penedès i Sant Sadurní d'Anoia) i, finalment, elements associats a una oferta de tipus comercial (com ara el Rec.0 a Igualada) o cultural (teatre i òpera a Sabadell o el festival Jazz Terrassa).

Així mateix, en els diferents municipis podem trobar elements relacionats amb l'esport (com és el cas de Badalona, Sant Cugat del Vallès, Castelldefels, Igualada o Granollers), festes històriques i tradicionals (Manresa, Berga o Vic), o turisme de negocis i coneixement (Cerdanyola del Vallès, Badalona, l'Hospitalet de Llobregat o Terrassa).

Aquests elements d'atracció turística dels municipis tenen una vinculació molt directa amb els seus sectors econòmics i productius principals, mentre que en altres municipis aquesta relació no és tan evident. En aquest sentit, cal esmentar el municipi de Sitges, que destaca per una activitat econòmica directament vinculada amb el sector del turisme i l'oferta d'una planta hotelera important, més enllà d'altres sectors d'especialització del municipi i relacionats amb els esdeveniments culturals, la celebració de congressos, etc.

La proximitat amb una ciutat amb una capacitat tractora com la de Barcelona és un factor explicatiu que cal tenir en compte per entendre la dinàmica d'alguns dels municipis estudiats molt propers i ben comunicats amb aquest centre neuràlgic.

Tal com indiquen les dades, s'observa una concentració de les places hoteleres a la franja marítima, així com en aquelles ciutats que tenen una major centralitat dins la demarcació de Barcelona. Així, els municipis de l'Hospitalet de Llobregat, Sitges i Castelldefels disposen d'una gran oferta hotelera, lligada a un turisme de negocis i congressos, en el primer cas, i en els casos de Sitges i Castelldefels, més relacionada amb el gaudi de la natura, les platges i la cultura.

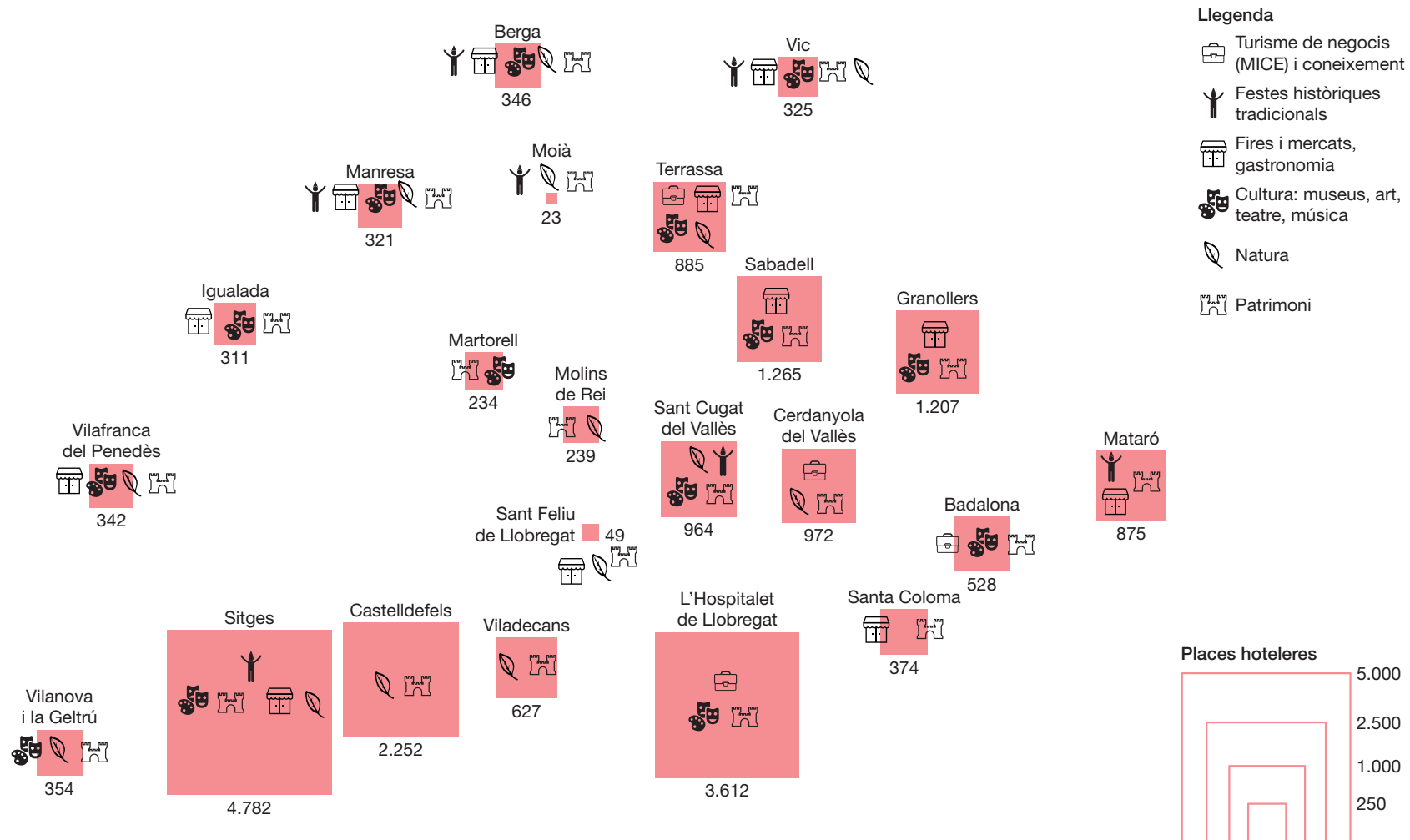
Cal destacar també l'oferta hotelera de les capitals de comarca com ara Sabadell, Terrassa i Granollers. En aquest últim cas, l'oferta hotelera present a la ciutat pot ser un suport important per afavorir sinergies amb els recursos de Montmeló (Circuit de Catalunya) i la Roca del Vallès (La Roca Village). Mataró, per la seva banda, compta amb els dos components, ja que és una ciutat gran, capital de comarca, però també té una certa vocació de ciutat turística, en relació amb el mar i la platja.

Finalment, cal esmentar els municipis que formen part de l'eix de la B-30, Sant Cugat i Cerdanyola del Vallès, que presenten una infraestructura hotelera relacionada, d'una

banda, amb l'oferta universitària, i de l'altra, amb el turisme de negocis i de congressos, i en tot cas associada a l'existència d'unes bones vies de comunicacions. Aquest seria el mateix cas de Molins de Rei, Viladecans, Badalona i Santa Coloma de Gramenet, ja que la planta hotelera s'explica sobretot per la seva situació, en uns eixos importants de comunicacions i, com dèiem abans, pel ràpid i fàcil accés a la ciutat de Barcelona.

Finalment, convé tenir present que la mateixa presència de recursos turístics i d'una oferta hotelera en un municipi no fomenta, per si sola, l'atractivitat i la promoció turística del territori, si aquesta no s'acompanya d'una estratègia de promoció d'aquest sector cada cop més competitiu.

Atractius turístics per àmbits temàtics i places hoteleres

Font: Idescat, 2016 (places hoteleres). Icones: <https://thenounproject.com> (autors: Maxim Kulikov, Gan Khoon Lay, Creative Stall, Pete Fecteau i Kevin).

4.4.2. Equipaments i esdeveniments esportius

L'esport ha esdevingut un dels eixos prioritaris d'actuació dels municipis en les darreres dècades, no només com una eina per a la millora de la qualitat de vida dels seus ciutadans, sinó també per afavorir la promoció i el posicionament internacional del territori.

Indicador: Equipaments i esdeveniments esportius

L'eix relatiu al potencial de l'esport per a la internacionalització dels municipis s'ha analitzat a través d'un indicador compost a partir de l'inventari de dos elements complementaris: els equipaments i els esdeveniments esportius que tenen un cert potencial internacional. La informació ha estat proporcionada pel Consell Català de l'Esport i els mateixos ajuntaments, per al període 2012-2016.

Perfil de l'indicador

Cal tenir present la incidència especial que té l'esport per atraure equips o esportistes d'alt nivell, atrets per la disponibilitat d'equipaments de qualitat o bé per l'organització d'esdeveniments esportius de prestigi internacional reconegut. De fet, l'organització de torneigs i competicions amb ressò mediàtic internacional representa un actiu fonamental per promoure la ciutat a l'estranger i posicionar-la com a referent en una disciplina específica. A més, cal evidenciar les potencialitats que ofereix el turisme esportiu com a eina de dinamització econòmica del municipi i desestacionalització de l'oferta turística.

Resultats i anàlisi

Les dades evidencien que gairebé tots els municipis analitzats disposen d'equipaments i esdeveniments amb ressò internacional en aquest àmbit, tot i que, tal com succeeix amb altres eixos, hi ha una certa correspondència entre dimensió i centralitat del municipi, i volum de la infraestructura esportiva. Per tant, en general, els municipis més grans disposen de més equipaments esportius i més rellevants a escala internacional, com és el cas de Sabadell, amb la Pista Coberta d'Atletisme de Catalunya; de Mataró, amb el Centre Natació Mataró, o bé de Castelldefels, amb el Canal Olímpic.

No obstant això, entre l'oferta existent al territori, convé assenyalar excepcions de certa rellevància com ara el Circuit de Montmeló, que se situa com una aposta més enllà de l'àmbit local, amb implicacions per al conjunt del territori i, de manera especial, per als municipis del seu voltant. Com és lògic, també destaquen, per la seva projecció, els esdeveniments que s'hi organitzen, especialment els grans premis de F1 i de MotoGP. En la mateixa línia, destaca el municipi de Sant Cugat del Vallès, on s'ubica el Centre d'Alt Rendiment (CAR), un equipament amb una rellevància i potencial més enllà del mateix municipi.

Pel que fa als esdeveniments, s'observa un ampli ventall d'esdeveniments esportius en diferents àmbits. Destaca, sobretot, que els municipis organitzen molts esdeveniments de disciplines molt diverses i és difícil identificar una especialització per municipi. Per

exemple, trobem Vic, amb manifestacions esportives que van des del tennis taula fins a la gimnàstica, el patinatge, l'hoquei o el bàsquet. En aquest sentit, els esports més representats són les diferents modalitats d'atletisme, bàsquet, escacs, tennis i hoquei.

D'altra banda, pel que fa a equips esportius i esportistes amb projecció internacional, trobem una relació també amb la centralitat i la dimensió del municipi. Així doncs, Badalona, l'Hospitalet de Llobregat, Mataró, Igualada, Sabadell, Sant Cugat del Vallès, Terrassa, Vic i Vilanova i la Geltrú són els que tenen una presència més important de clubs i/o esportistes internacionals. En aquest sentit, hi ha municipis que tenen clubs esportius i esportistes amb una àmplia dimensió i potencial internacional, com són Granollers (Club Balonmano Granollers), Badalona (Club Joventut de Badalona), Manresa (Club Bàsquet Manresa), Sabadell (Club Natació Sabadell) o Mataró (Centre Natació Mataró).

En aquesta línia, cal assenyalar el cas particular de Granollers que, mitjançant la seva tradició handbolística, ha aconseguit ser seu de competicions nombroses i rellevants en aquesta disciplina, i també n'ha impulsat la promoció des de la base gràcies a la Granollers Cup. També cal destacar el torneig de bàsquet júnior a l'Hospitalet de Llobregat, amb un ressò mediàtic important, o els nombrosos esdeveniments que organitza Sant Cugat del Vallès.

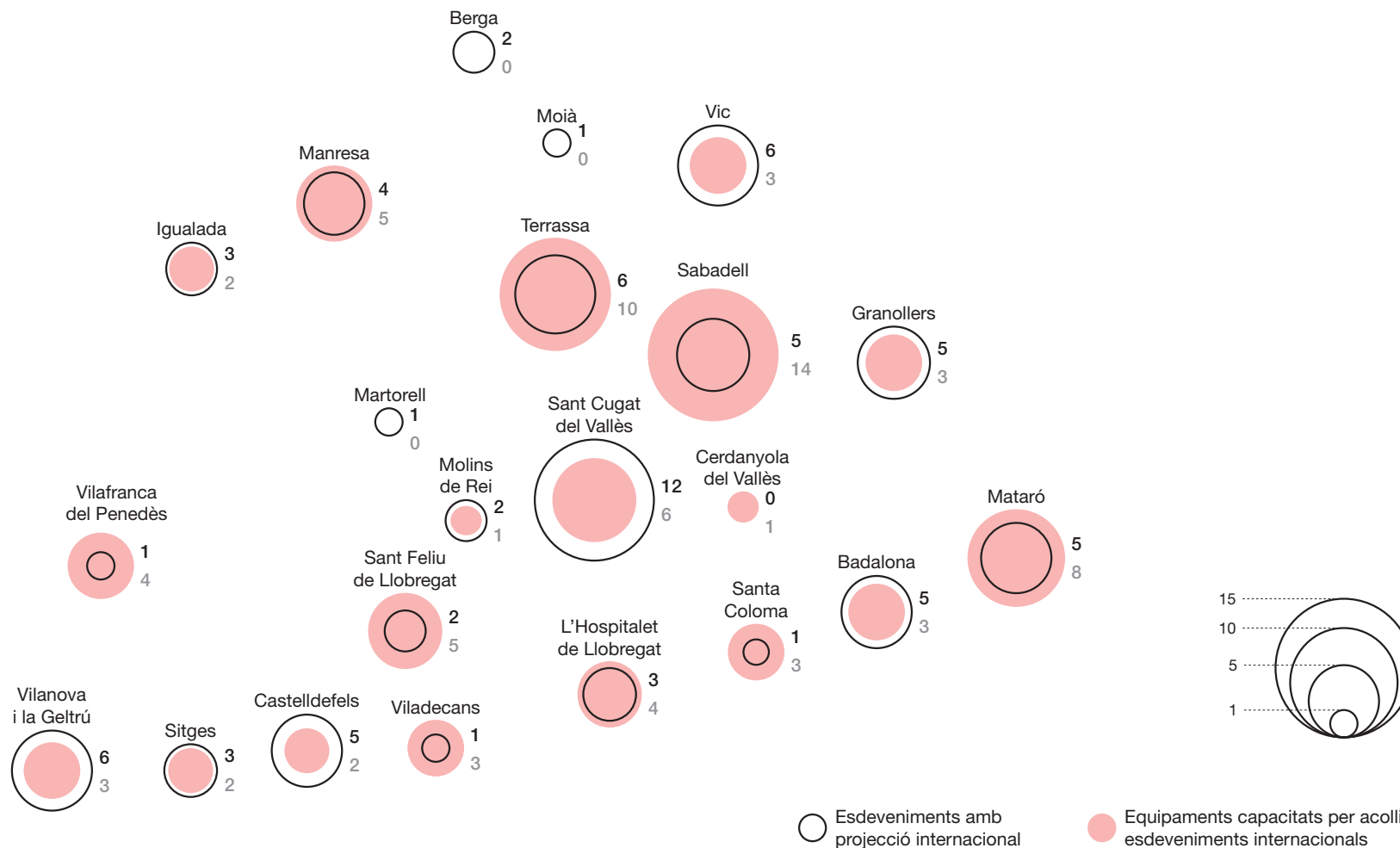
Així mateix, trobem una certa especialització en municipis com ara Vilanova i la Geltrú i Castelldefels que, tal com s'exemplifica a continuació, organitzen esdeveniments a l'aire lliure (triatló, natació en aigües obertes i esports de platja) i, per tant, estan més relacionats amb el seu entorn i la tipologia de municipi.

Relacionat amb aquest últim apunt, cal remarcar l'existència clara d'esdeveniments que estan necessàriament lligats a la disponibilitat d'un equipament concret (pavelló, camp de futbol, etc.), però n'hi ha d'altres que no, com ara els esports que es practiquen a l'aire lliure (competicions atlètiques, curses ciclistes, etc.) o esports de petit format, que no necessiten instal·lacions específiques (tennis taula, escacs, etc.). Això explica, per exemple, que municipis com ara Berga, Moià o Sitges, tot i que tenen pocs equipaments, sí que organitzin esdeveniments esportius amb projecció internacional.

Cal tenir presents també les designacions com a Ciutat o Capital Europea de l'Esport, una fórmula que contribueix a la promoció internacional dels municipis mitjançant l'esport. Enguany ho és Mollet del Vallès, Sant Cugat del Vallès ho serà el 2018 i Igualada ha presentat la seva candidatura per al 2019.

Així doncs, cal destacar que es tracta d'un potencial a l'abast de tots els municipis, ja que, sense necessitat de tenir una infraestructura determinada, es poden impulsar estratègies de promoció d'esdeveniments esportius que acabin assolir una dimensió internacional.

Equipaments i esdeveniments esportius

Font: Informació extreta de llocs webs i revisada pels ajuntaments.

Castelldefels, ciutat d'esport i platja

Castelldefels té una llarga trajectòria com a municipi turístic amb una oferta tradicionalment basada en una platja de qualitat que, al llarg del temps, ha sabut diversificar-se mitjançant una variada oferta cultural i esportiva.

En aquest darrer sentit, l'aposta de Castelldefels per l'esport es remunta als Jocs Olímpics del 92, amb la construcció del Canal Olímpic amb motiu de la celebració de les competicions de piragüisme en aigües tranquil·les. Des de llavors, la ciutat ha anat reforçant aquesta aposta estratègica per la pràctica esportiva com a element diferencial i marca de ciutat, i executa polítiques de promoció i gestió municipal en matèria esportiva reconegudes a escala nacional i internacional. Així, l'any 2013 va ser reconeguda com a Ciutat Europea de l'Esport i Ciutat del Bàsquet Català, i pot presumir de la marca de Destinació Turística Esportiva (DTE) per a la pràctica del rem i el piragüisme, i del segell de Destinació de Turisme Familiar (DTF) atorgats per l'Agència Catalana de Turisme de la Generalitat de Catalunya.

Per tant, i gràcies també als 5 km de sorra fina que formen la seva platja, Castelldefels ha fet una aposta per posicionar-se en els esports de platja, piragüisme, rem i *cable ski*, i aspira a esdevenir un referent al sud d'Europa per a competicions internacionals d'aquestes disciplines.

El posicionament de Castelldefels com a destinació esportiva de referència internacional, l'increment de la pràctica esportiva i l'aprofitament tant de la platja i els espais naturals com dels nombrosos equipaments públics i privats del municipi durant tot l'any permetran desestacionalitzar i incrementar l'activitat econòmica i projectar la ciutat a l'exterior. Amb aquests objectius, el consistori aspira a avançar en el desenvolupament d'aliances territorials i internacionals, en la integració de l'esport amb altres sectors econòmics i en un treball de posicionament d'una marca que fomenti l'associació de Castelldefels amb l'esport així com la seva promoció internacional.

Font: Ajuntament de Castelldefels. Diputació de Barcelona

4.5. Eix 5. Cultura

L'àmbit de la cultura constitueix un element fonamental per a la construcció de la identitat col·lectiva, el foment de la cohesió i la inclusió social i el desenvolupament socioeconòmic dels territoris. Les ciutats més atractives i dinàmiques internacionalment són aquelles que, generalment, posen a disposició de les poblacions i els actors internacionals un ampli ventall d'activitats culturals i de serveis en aquest àmbit. L'activitat internacional dels governs locals en el sector de la cultura ha mostrat un increment significatiu en les darreres dècades i l'àmbit cultural ha esdevingut, cada cop més, un sector dinàmic i de futur amb gran potencialitat per a la projecció internacional i la construc-

ció de relacions estratègiques amb altres actors d'arreu del món. Així mateix, en les darreres dècades el nostre país ha viscut un procés de renovació dels actius culturals caracteritzat, primordialment, per la recuperació d'elements culturals tangibles i intangibles i la dotació d'equipaments que ha permès comptar, en aquest àmbit, amb infraestructures modernes i ben equipades que actualment suposen un recurs de gran vàlua per a les formes de la nova economia local i que, en molts casos, tenen o poden tenir una clara projecció internacional.

Indicador: Equipaments i esdeveniments culturals

Aquest eix vol combinar dos aspectes associats a l'oferta cultural local, com són les infraestructures (teatres i auditoris, espais d'art i sales d'exposicions i museus) que disposen d'un mínim potencial per tal d'acollir una oferta de caràcter internacional, i els esdeveniments programats de manera regular amb dimensió internacional. A partir d'aquesta informació, s'ha elaborat una infografia tant amb el nombre d'equipaments culturals amb potencial internacional com amb la seva tipologia.

Perfil de l'indicador

La demarcació de Barcelona es caracteritza per l'existència d'un patrimoni cultural i històric variat, com també per una notable diversitat d'esdeveniments i equipaments culturals de rellevància. Aquests actius són de gran importància per al desenvolupament econòmic del territori i, al mateix temps, poden tenir un ressò internacional destacat. En aquest sentit, els teatres i auditoris, els espais d'art, els museus i les sales d'exposicions representen un recurs preuat per convertir el municipi en un punt d'atracció per a turistes nacionals i internacionals, donar impuls a fórmules innovadores de turisme cultural al territori i afavorir, d'aquesta manera, la diversificació i desestacionalització de l'oferta turística.

Així mateix, en el cas dels esdeveniments, es caracteritzen per una diversitat creixent de registres i fórmules que permeten construir un teixit atractiu i amb potencial a l'hora de dinamitzar l'economia local, de posar en valor el conjunt del territori i promoure'l a escala internacional.

Resultats i anàlisi

Pel que fa als municipis analitzats, les dades sintetitzades corroboren la importància de l'oferta d'equipaments i d'esdeveniments culturals. Cal pensar, per tant, que aquesta és ja una estratègia molt present en el panorama local. Com en altres casos, però, la importància tant en nombre com en potencial dels equipaments culturals sembla que va lligada a la dimensió dels municipis, i per tant la disponibilitat d'una nodrida infraestructura de caire cultural va associada a la centralitat que exerceixen.

Així, es pot veure que són els municipis més poblats i amb més centralitat els que tenen un major nombre d'equipaments culturals: Terrassa, Sant Cugat del Vallès, Sabadell, Mataró i Manresa.

Aquest tret de la centralitat es pot constatar en les diferències que es troben en el nombre d'equipaments culturals en alguns municipis, com per exemple Badalona, Cerdanyola del Vallès, l'Hospitalet de Llobregat i Santa Coloma de Gramenet, que compten amb menys equipaments culturals, tot i que tenen més població, que Granollers, Igualada, Vic i Vilanova i la Geltrú.

Quant a la tipologia, es constata una diversitat considerable, ja que pràcticament tots els municipis compten amb els tres tipus d'espais culturals. Tot i això, les sales d'exposicions, els centres culturals i els ateneus són més habituals que els museus, els teatres i els auditoris. En aquest punt, convé assenyalar, a més, que les infraestructures de caire cultural tenen un potencial important, ja que es poden aprofitar per a l'organització d'altres tipus d'esdeveniments. És interessant destacar alguns municipis que han sabut obrir un espai rellevant en l'àmbit cultural, com per exemple Terrassa, que és el municipi que compta amb més museus i sales d'exposicions i d'art, i que gràcies al CAET - Centre d'Arts Escèniques de Terrassa i el Festival TNT - Terrassa Noves Tendències s'està posicionant com a referent en la innovació de les arts escèniques. També destaca el gran nombre de sales d'exposicions i d'art que té Sant Cugat del Vallès, que també compta amb el seu Teatre-Auditori amb una programació de referència.

Respecte als esdeveniments, es caracteritzen per una diversitat creixent de registres i fórmules i una diversificació de la programació, que abasta sobretot l'oferta musical (en diferents variants), el sector audiovisual, el teatre i la dansa.

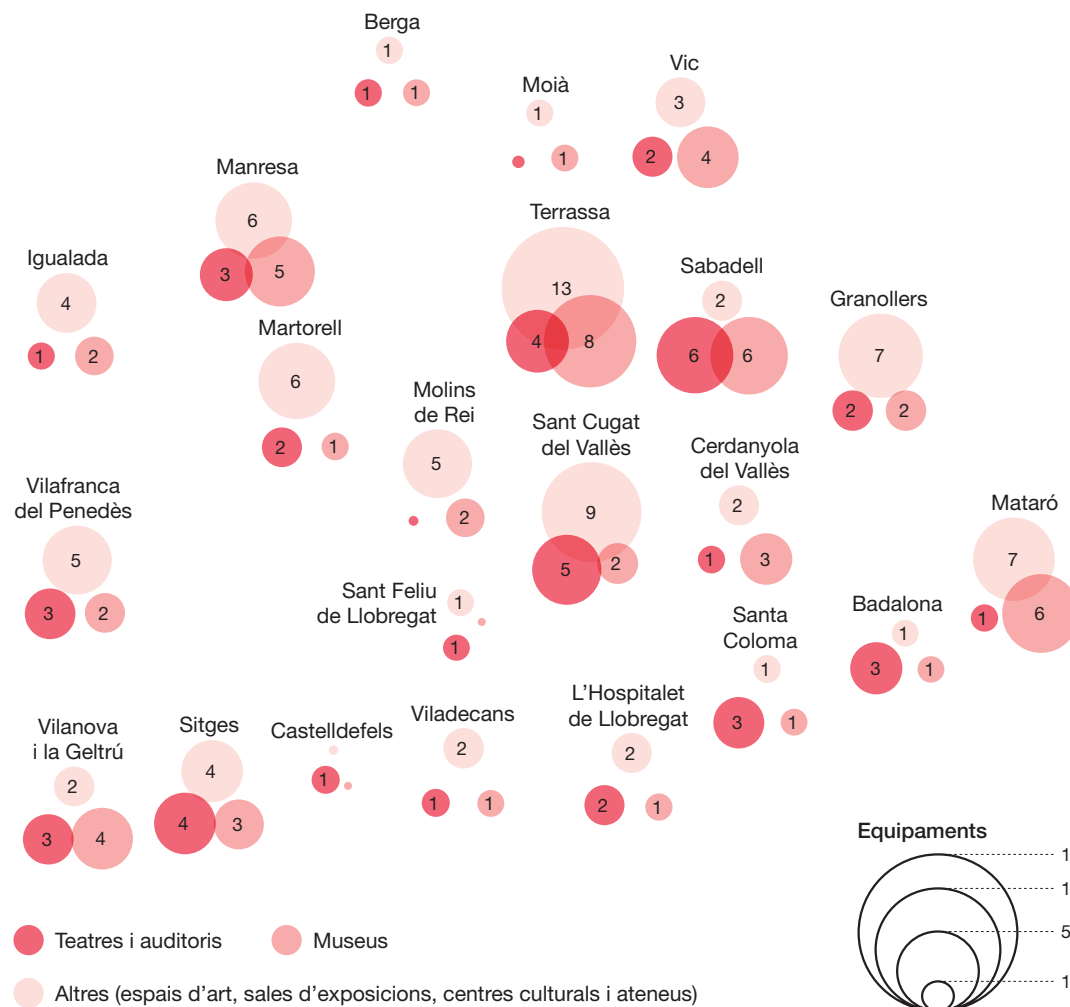
En aquesta línia, es poden destacar, particularment, alguns casos en què la programació està molt consolidada i ha assolit un prestigi internacional elevat, a la vegada que és interessant veure com en els darrers anys alguns municipis han sabut obrir-se un espai en nous temes. En aquest sentit, a continuació es presenten els exemples de la Fira Mediterrània de Manresa, el Filmets Badalona Film Festival i el Festival de Cinema Fantàstic de Sitges.

En aquest darrer sentit, el municipi de Sitges destaca per la seva gran i diversa oferta d'esdeveniments culturals, entre els quals cal esmentar el Festival de Cinema Fantàstic, el Gay Pride Sitges i el Carnaval com a esdeveniments amb més prestigi i projecció internacional.

Així mateix, també destaquen els casos de Vic i Vilanova i la Geltrú, amb una programació centrada en els festivals de música; i Vilafranca del Penedès, amb esdeveniments lligats al sector vitivinícola, o el cas també de Sant Feliu de Llobregat, que organitza cada any l'Exposició Nacional de Roses.

Tal com passa amb el sector d'esports, cal remarcar l'existència d'esdeveniments que estan necessàriament lligats a la disponibilitat d'un equipament en concret, però en canvi d'altres que no, i que es duen a terme a l'aire lliure. És per això que no hi ha una correlació directa entre el nombre d'equipaments culturals i la realització d'esdeveniments. D'aquesta manera, trobem el municipi de Sitges, que destaca per la quantitat d'esdeveniments, però en canvi té un volum d'instal·lacions inferior a altres municipis. La relació entre centralitat i quantitat d'esdeveniments, en aquest cas, no és tan clara com amb els equipaments i, excepte el cas de Sitges, la resta de municipis tenen un nombre d'esdeveniments similars.

Equipaments i esdeveniments culturals

Recompte esdeveniments culturals

	Música i cant	Teatre i dansa	Diversos	Tradicció i folklore	Arts visuals
Badalona	1		1		1
Berga			1	1	
Castelldefels		1	1		
Cerdanyola del Vallès	1	1			3
Granollers	1	2			
Igualada	1				
L'Hospitalet de Llobregat	3		1		
Manresa	1			2	
Martorell			1		
Mataró	2	2		1	
Moià	1	1			1
Molins de Rei					1
Sabadell	2	1	2		2
Sitges	6	3	10	2	5
St. Cugat del Vallès					1
St. Feliu de Llobregat				1	
Sta. Coloma de Gramenet	1				
Terrassa	2		1	1	1
Vic	3				
Viladecans	1	1			
Vilafranca del Penedès	2				2
Vilanova i la Geltrú	4				
Total	32	12	18	8	17

Font: Elaboració pròpia partir de dades del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i de dades aportades pels ajuntaments.

Sitges Film Festival

Sitges és una ciutat emblemàtica quant al turisme i l'organització d'esdeveniments de caràcter cultural amb projecció econòmica i ressò internacional. En aquest sentit, gràcies a la consolidació en el temps d'aquests esdeveniments de caràcter cultural, el municipi ha promogut i potenciat la seva imatge internacional.

El Festival Internacional de Cinema Fantàstic de Catalunya, conegut també com a Sitges Film Festival, és el primer festival de cinema fantàstic del món i la manifestació cultural amb més ressò mediàtic de Catalunya.

Arribat a la seva 50a edició, s'ha convertit en una cita ineludible per als cinèfils i per a tots els espectadors que volen veure les últimes tendències i les noves tecnologies aplicades al cinema i a la producció audiovisual. Durant els deu o onze dies de durada del Festival, la ciutat de Sitges pot presumir de la presència dels millors intèrprets, directors i productors del cinema fantàstic d'àmbit internacional; un veritable reclam per als mitjans de comunicació i els 200.000 assistents presents en la darrera edició.

Organitzat gràcies a una fundació integrada per representants de l'Ajuntament de Sitges, de la Generalitat de Catalunya i d'altres institucions, el Festival compta també amb la col·laboració de diverses associacions i empreses públiques i privades, que aprofiten aquest esdeveniment com una plataforma excel·lent de projecció i *branding*. En aquest sentit, és remarcable la forta vinculació del Festival amb la indústria audiovisual. De fet, només en la darrera edició es va comptar amb la presència de més de 2.000 professionals acreditats del sector i 420 estudiants.

Font: Pàgina web del Festival Internacional de Cinema Fantàstic de Catalunya. Diputació de Barcelona

La Fira Mediterrània de Manresa

La capital de la comarca del Bages acull anualment la Fira Mediterrània que, arribada a la 20a edició, s'ha consolidat com un mercat de creacions artístiques inspirades en la mateixa tradició catalana i mediterrània.

Organitzada per la Fundació Mediterrània amb la col·laboració de nombroses institucions públiques i empreses del sector privat, especialment del Bages, la Fira se celebra anualment durant el primer cap de setmana d'octubre. L'esdeveniment inclou unes dues-centes propostes artístiques d'espectacles de música, teatre i dansa, pensades per a un públic tant adult com familiar, que en l'edició passada van atraure a la ciutat de Manresa uns 120.000 espectadors i 1.137 professionals, el 15,8 % dels quals de procedència internacional.

En aquest sentit, la Fira Mediterrània de Manresa compta amb un pla d'acció estatal i internacional amb l'objectiu d'ampliar el seu camp d'acció, potenciar els fluxos de treball professionals i dotar el teixit creatiu català de nous canals

d'exhibició. Així, durant el 2016 es van dur a terme al voltant de trenta accions estratègiques d'intercanvi (artístic, professional i/o comunicatiu) i coproduccions a quinze països i regions d'Europa.

Mitjançant aquest treball internacional i gràcies a l'intercanvi entre els professionals, la Fira Mediterrània ha pogut assolir altres objectius, com ara la creació de noves produccions artístiques i l'impuls d'un fòrum d'intercanvi cultural entre els diferents pobles de la Mediterrània. Així mateix, l'èxit d'aquest esdeveniment ha permès fomentar la internacionalització de les creacions artístiques que es fan a Catalunya i promoure la ciutat de Manresa com a aparador i punt principal d'exhibició per a aquest sector professional.

Font: Pàgina web Fira Mediterrània. Ajuntament de Manresa

Filmets Badalona Film Festival, més que un festival de curtmetratges

La ciutat de Badalona promou anualment el Filmets Badalona Film Festival, un certamen internacional centrat en els curtmetratges que la darrera edició, celebrada entre el 21 i el 30 d'octubre de 2016, va comptar en la secció oficial amb un total de 232 pel·lícules en competició —sobre un total de prop de 4.000 curts inscrits— provinents de 51 països d'arreu del món.

El Festival s'estructura en dues vessants: d'una banda, la pròpiament competitiva, el que seria l'ànima del Festival, i de l'altra, el que es denomina OFF FILMETS, que aplega el conjunt d'activitats paral·leles que es porten a terme, principalment, durant la setmana que dura el certamen. Dins de l'OFF destaca «Filmets a les escoles», activitat que dona la possibilitat als infants i als joves de totes les escoles de la ciutat de gaudir i entrar en contacte amb un cinema de qualitat. En total, van ser més de 5.000 els escolars que van poder gaudir d'aquestes projeccions. Així mateix, també en el context de les activitats paral·leles del Festival, se celebra el FILMETS PRO, amb sessions adreçades a un públic professional (directors, productors, programadors i distribuïdors).

Més enllà dels dies de celebració, el Filmets Badalona Film Festival segueix actiu durant tot l'any, mitjançant la participació en els principals festivals catalans i espanyols i l'organització de projeccions descentralitzades a diferents punts del territori i a diverses ciutats europees. En aquesta línia, els membres del Comitè Organitzador del Festival també participen en conferències i trobades internacionals i formen part dels jurats de nombrosos festivals internacionals.

El Filmets Badalona Film Festival, guanyador del Busan International Short Film Festival (BISFF) 2012 com a millor festival de curtmetratges d'Europa, duu a terme una tasca fonamental de relació i promoció internacional, ja que dona visibilitat a les produccions cinematogràfiques catalanes i, en particular, als principals esdeveniments promoguts per la Coordinadora de Festivals de Cinema de Catalunya.

Font: Ajuntament de Badalona. Diputació de Barcelona

4.6. Eix 6. Activitat empresarial i firal

L'àmbit econòmic ha estat el capdavanter en el procés de globalització i és un dels àmbits que pot oferir més relacions amb actors internacionals, sobretot a causa d'un mercat de consum i producció cada vegada més fragmentat i divers. Així mateix, un aspecte rellevant que cal tenir en consideració pel que fa al potencial internacional d'un territori és l'alineament necessari entre l'activitat econòmica desplegada pels sectors residents, principalment pels agents empresarials ubicats en el territori, i les polítiques de desenvolupament econòmic dels governs locals. És per aquest motiu que es fa necessari disposar de la informació de les empreses i els sectors exportadors principals on s'emmarquen les empreses situades en els municipis analitzats.

D'altra banda, disposar de recintes firals i de congressos amb prou capacitat per atraure fires, salons i congressos d'abast internacional és un bon instrument per donar suport als actors econòmics del territori i fomentar-ne, d'aquesta manera, la dinamització i internacionalització. Les infraestructures que permeten acollir aquest tipus d'esdeveniments són fonamentals per posicionar el territori i posar en contacte els actors públics i privats amb agents internacionals, fet que genera un ampli valor afegit per al territori on s'ubiquen.

Per tant, l'eix es desglossa en dos indicadors, referits a les dues activitats econòmiques esmentades.

Indicador: Empreses exportadores

L'indicador d'empreses exportadores correspon a l'anàlisi de l'exportació feta per les empreses a partir de la base de dades SABI,⁸ per al període 2013-2015. A partir d'aquesta font, s'han obtingut dades sobre el sector d'activitat de l'empresa, la facturació anual, el volum d'exportació i els països destinataris de les exportacions.

Les dades s'han representat en una infografia on es plasmen, d'una banda, el nombre d'empreses per municipi amb activitat exportadora, i de l'altra, la facturació total d'aquestes empreses. La infografia també inclou el sector principal (per percentatge de facturació) de les empreses exportadores de cada municipi.

Perfil de l'indicador

L'indicador sobre l'activitat empresarial exportadora permet oferir als governants locals una visió sobre el potencial del seu teixit econòmic i establir possibles ponts amb les

⁸ SABI (Sistema de Anàlisi de Balances Ibèriques) és una base de dades que ofereix informació general i dels balanços anuals d'empreses espanyoles i portugueses. Per a aquest estudi, s'han seleccionat només aquelles empreses dels vint-i-dos municipis estudiats considerades exportadores, utilitzant dades dels anys 2015, 2014 o 2013 segons la disponibilitat. L'anàlisi ha estat bàsica i a escala general, ja que l'obtenció de dades precises per a l'àmbit local avui encara és una tasca complexa, i les bases de dades que abasten el conjunt del territori pateixen un marcat subregistre, a causa sobretot de la informació, no sempre completa, actualitzada i del tot precisa, facilitada per les empreses. Això fa que sovint no es disposi del detall del volum de l'exportació de les empreses, i ni tan sols de quina és la destinació de les exportacions. A més, en aquest cas només tractem aquelles empreses exportadores i, per tant, encara limitem més les dades. Malgrat tot, el que és important d'aquest indicador no és tant la quantificació precisa de l'activitat exportadora, com el fet de comptar amb una base de dades amb les empreses de referència del territori.

empreses per plantejar algun tipus d'estratègia internacional en aquest àmbit. Si bé la font té algunes llacunes importants, ja que l'obtenció d'aquesta informació és sempre complexa, es pot interpretar de manera orientativa i permet identificar especialment quins són els sectors principals (industrials, de serveis, agroalimentaris...) amb una capacitat de projecció internacional, i també quins països són els destinataris d'aquesta activitat.

Resultats i anàlisi

Observant les dades (vegeu la pàgina 85) es percep que a tots els municipis analitzats es detecten petites i mitjanes empreses amb activitat exportadora en diversos sectors econòmics, la qual cosa és un reflex de la diversitat present a la demarcació. A més, aquesta activitat exportadora sembla que es manté fins i tot en un context econòmic com és l'actual, caracteritzat per una recessió econòmica i una feblesa del mercat intern que, de fet, és un dels factors que ha esperonat els actors empresarials a obrir-se a l'exterior.

Les exportacions de les empreses ubicades al territori objecte d'estudi es concentren principalment en el sector del comerç a l'engròs (present com a sector principal en onze dels vint-i-dos municipis), seguida del sector de les indústries alimentàries. Així mateix, es detecta una activitat exportadora important en sectors amb una forta tradició històrica en el territori, com per exemple el cas del sector de la pell i el cuir a Igualada o els productes alimentaris a Vic i Vilafranca del Penedès.

Les dades mostren una tendència cap a l'especialització en les exportacions a certs municipis de la demarcació de Barcelona, que deriva en molts casos de tendències històriques clarament solidificades en el territori. A més, es pot observar que els municipis amb poca activitat econòmica són els que presenten una major especialització en un sector en concret, amb l'excepció de Martorell, on el 82 % de la facturació es concentra en la fabricació de vehicles. Normalment els municipis que presenten un quadrat (nombre d'empreses exportadores) més petit o igual que la circumferència (facturació) solen concentrar l'activitat en un sector determinat, propiciat per poques empreses de gran volum. D'altra banda, l'anàlisi de les dades disponibles permet assenyalar també que les empreses de petita i mitjana dimensió presenten una tendència elevada a l'exportació, amb uns pesos elevats de les exportacions en relació amb la seva facturació.

Indicador: Seus firals i de congressos

L'indicador recull en format d'inventari les seus firals i els centres de congressos que es localitzen als municipis estudiats, a partir fonamentalment de les dades de la Generalitat, contrastades amb els mateixos ajuntaments. La infografia representa si el municipi compta amb seu firal i/o centre de congressos.

Perfil de l'indicador

Les seus firals i de congressos constitueixen un instrument de primer ordre per donar suport a la internacionalització de l'activitat econòmica local i potenciar la projecció internacional dels municipis, en tant que constitueixen no només uns espais, sinó també unes

estructures organitzatives que permeten l'atracció de sectors econòmics (i també d'altres àmbits) a partir de la preparació d'esdeveniments que, en molts casos, tenen un caràcter periòdic que fidelitza la presència d'empreses i organitzacions diverses de molts països.

Resultats i anàlisi

La informació disponible en el moment d'elaborar aquest estudi permet assenyalar que quinze dels municipis analitzats disposen de recintes firals i/o centres de congressos amb abast internacional (vegeu la taula 11 a la pàgina 117). De totes maneres, convé tenir present que en alguns casos els esdeveniments tenen lloc en infraestructures d'organitzacions privades (com són els hotels) o bé públiques (principalment del món universitari) que solen suplir les mancances detectades. Aquesta circumstància es dona a Sant Cugat del Vallès, Cerdanyola del Vallès o Santa Coloma de Gramenet.

En tot cas, la presència de seus firals i de congressos té un impacte directe en altres activitats presents al territori amb més o menys força, com poden ser el turisme de negocis i els actius relacionats amb aquest tipus d'activitat, com per exemple l'ús de la infraestructura hotelera dels municipis. No obstant això, l'optimització de l'impacte d'aquest tipus d'infraestructures només s'aconseguirà si es duu a terme una planificació correcta de l'activitat que s'hi desenvolupa i, per tant, l'existència de recintes firals en un municipi no sempre és sinònim d'una major internacionalització.

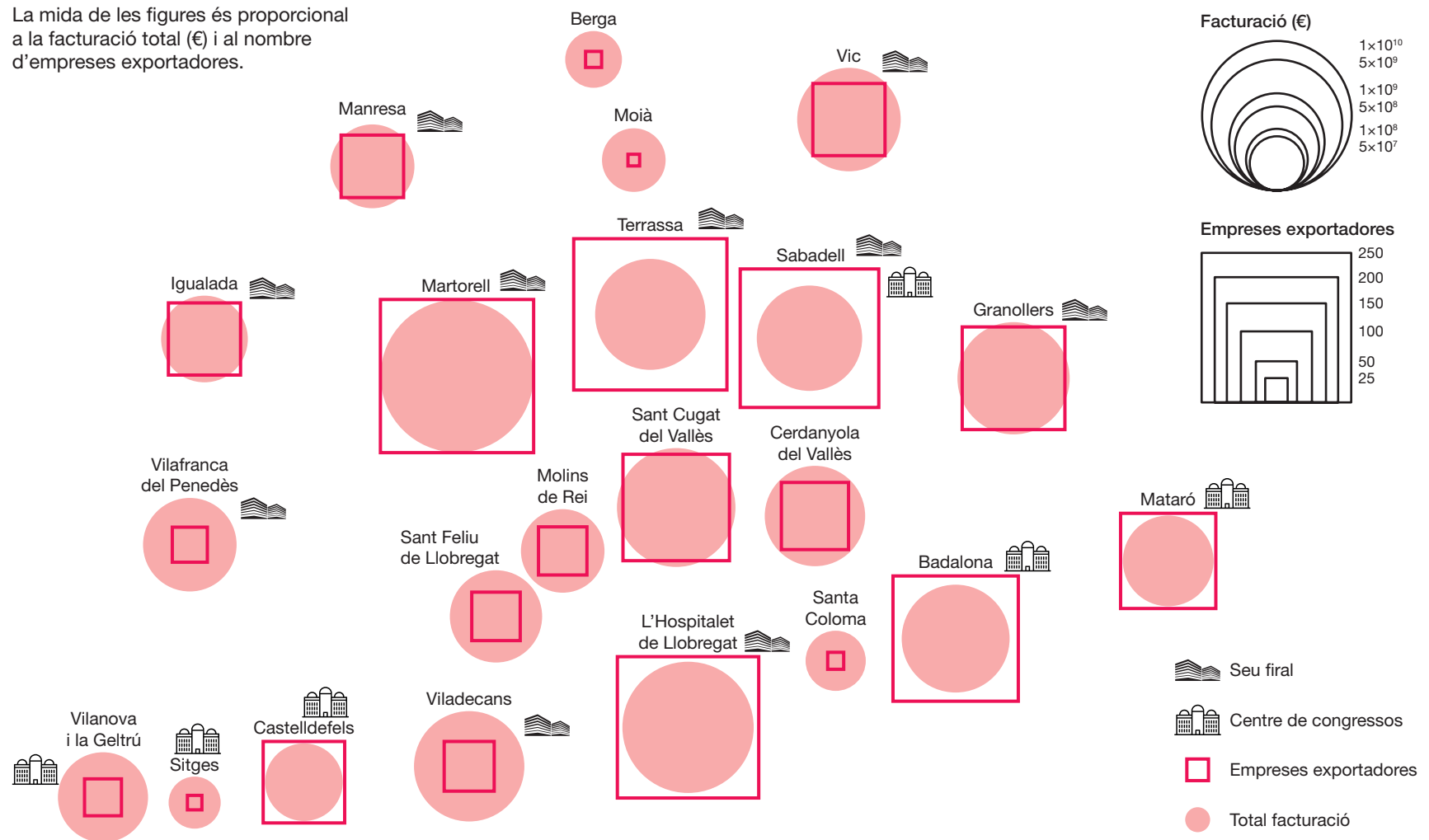
Més enllà de l'existència dels recintes firals i de congressos, val la pena evidenciar que alguns municipis de la demarcació s'han mostrat força actius en els darrers anys pel que fa a l'organització d'aquesta tipologia d'esdeveniments. En aquest sentit, podem destacar exemples com ara la recent Fira de la Biomassa de Vic, o la ja consolidada Fira del Vehicle d'Ocasí de Vilafranca.

Finalment, un altre aspecte que, tot i que no es presenta en aquest informe, ha quedat recollit a les fitxes de cada municipi és el dels diferents actors socioeconòmics del territori que tenen una vocació internacional i amb els quals les administracions locals mantenen col·laboració en activitats d'àmbit internacional. Es tracta d'agents com ara les cambres de comerç i de determinats gremis i associacions empresarials, però també d'empreses concretes amb projecció internacional, a més d'un ampli ventall d'actors de diversa índole (consorcis de promoció turística, consells comarcals i de promoció econòmica, etc.).

La dificultat de recollir aquesta informació de manera homogènia en els municipis analitzats ha influenciat la decisió de deixar l'anàlisi d'aquest element per a futures investigacions. No obstant això, les entrevistes mantingudes amb els representants polítics dels municipis han permès posar en relleu que aquestes col·laboracions, si tenen una certa continuïtat en el temps, són altament profitoses per als ens locals, i en particular per als municipis de menors dimensions, ja que afavoreixen la creació de sinergies envers la consecució d'objectius compartits.

Empreses exportadores, seus firals i de congressos

La mida de les figures és proporcional a la facturació total (€) i al nombre d'empreses exportadores.

Font: Dades empresarials extretes de SABI, 2015. Icones: <https://thenounproject.com> (autors: Alice Noir i Made by Made).

Igualada, capital europea de la pell de qualitat

La ciutat d'Igualada, capital de la comarca de l'Anoia, es caracteritza per tenir un teixit econòmic industrial i perquè compta amb un sector adober i del cuir amb més de set-cents anys de tradició. A partir d'aquesta riquesa, l'Ajuntament ha fet una aposta clara per donar un nou impuls a aquest sector econòmic estratègic i esdevenir la capital europea de la pell de qualitat.

Així, el Clúster de la Pell d'Igualada, format actualment per 28 empreses agrupades en el Gremi de Blanquers, compta amb una facturació anual de 170 M€ i una taxa d'exportació del 80 % de la seva producció, i el Parc d'Innovació del Cuir i la Marroquineria representa un dels deu projectes estratègics de la Generalitat per promoure el desenvolupament econòmic a Catalunya.

En aquest marc, l'Ajuntament va impulsar l'any 2012 la Càtedra A3 en Innovació del Cuir, que inclou la investigació tecnològica per desenvolupar productes innovadors i ofereix formació universitària especialitzada en el sector de la pell, com ara el Màster internacional en enginyeria del cuir, únic al món. En aquesta línia, la Càtedra A3 d'empresa i el nou Campus Universitari UPC també aporten investigació, innovació i formació al sector, i l'Escola Municipal d'Art Gaspar Camps d'Igualada representa l'única escola de Catalunya que imparteix el cicle formatiu de grau mitjà d'Artesania en cuir.

Així mateix, Igualada compta amb el Centre Europeu d'Interpretació de la Pell de Qualitat, manté la vicepresidència de la xarxa europea ACTE (Associació de Col·lectius Tèxtils Europeus) i, en aquesta mateixa línia, des del 2016 coordina Inter-tex, un projecte europeu subvencionat pel programa SUDOE i centrat en la internacionalització de les pimes del sector tèxtil i de la confecció, en el qual participen també ACCIÓ i el Clúster Català de la Moda, entre d'altres.

Finalment, l'èxit de la indústria de la pell d'Igualada representa un cas d'estudi de renom internacional, i forma part de la temàtica d'estudi del «Cluster Management Excellence», un programa de formació organitzat per l'European Foundation for Cluster Excellence, de la prestigiosa universitat americana de Harvard i de l'escola de negocis internacional IESE.

Font: Ajuntament d'Igualada. Igualada Leather Cluster Barcelona. Diputació de Barcelona

El Penedès, un territori arrelat a la vinya

El Penedès, amb una denominació d'origen pròpia sota la qual es produeixen grans vins, ha basat tradicionalment el seu desenvolupament en el conreu de la vinya, amb la progressiva consolidació d'una indústria important dedicada als sectors del vi i el cava.

Vilafranca del Penedès és considerada la capital catalana del vi. En aquest sentit, l'impuls del clúster vitivinícola INNOVI ha permès la promoció de la

competitivitat de les empreses del sector i ha facilitat la consolidació de la regió vinícola de Catalunya com a referent en matèria d'innovació i qualitat.

Així mateix, l'èxit de Vilafranca va acompanyat del de Sant Sadurní d'Anoia, ciutat considerada la capital del cava gràcies a la vuitantena d'empreses que elaboren el 90 % dels caves de l'Estat espanyol i que exporten arreu de tot el món amb denominació d'origen pròpia.

En aquest context, Vilafranca ha estat una de les ciutats fundadores tant de l'Associació de Ciutats Espanyoles del Vi (ACEVIN) com de la Xarxa Europea de Ciutats del Vi (RECEVIN), i ha fet una aposta clara pel desenvolupament del sector vitivinícola mitjançant l'Escola de Formació Professional d'Enoturisme de Catalunya, l'impuls de Tastavins Penedès (l'acadèmia bàquica més antiga de l'Estat espanyol) i en particular la promoció de l'enoturisme al territori a través de la marca Enoturisme Penedès, que actualment agrupa 192 establiments i un centenar de propostes turístiques que han convertit el Penedès en la Ruta del Vi més visitada de l'Estat espanyol des de l'any 2012.

Finalment, la localització dels municipis, que permet una bona accessibilitat a les infraestructures d'accés a la resta de l'Estat, ha afavorit considerablement el desenvolupament d'aquest sector que representa, a més, el cor del patrimoni arquitectònic, ambiental i identitari d'aquest territori.

Font: Ajuntaments de Vilafranca del Penedès i Sant Sadurní d'Anoia. Diputació de Barcelona

L'Hospitalet i la Fira de Barcelona aposten per una visió conjunta i de futur

L'Hospitalet és considerat, en un cert sentit, el segon motor econòmic de Catalunya, gràcies a una aposta decidida per desenvolupar-hi projectes de transformació urbanística que han impulsat la instal·lació de noves activitats econòmiques, que, tot i la crisi dels darrers anys, no han deixat d'arribar a la ciutat.

La plaça d'Europa i el Districte Econòmic configuren actualment un espai de centralitat metropolitana, ben connectat, amb serveis comercials, hotelers i de restauració en una àrea que, anys enrere, estava destinada a usos residuals. Des d'un primer moment, amb una gran complicitat institucional, la Fira de Barcelona va compartir amb l'Ajuntament l'aposta i la visió de futur per convertir aquesta zona de l'Hospitalet en un referent econòmic i aconseguir que les seves instal·lacions siguin referents en l'escenari global, cada dia més competitiu.

A banda del seu paper estratègic com a plataforma empresarial i d'intercanvi de coneixement, la Fira actua com a motor econòmic en el seu entorn pel gran impacte dels seus salons en l'economia, amb el Mobile World Congress —uns 25 milions d'euros d'impacte a l'Hospitalet— com un dels seus referents

internacionals més importants, però també com a generador de noves oportunitats en el seu entorn.

En aquest context, cal remarcar que l'Hospitalet és una ciutat que ha treballat intensament per desenvolupar una identitat pròpia, però, alhora, té una realitat inextricable amb la marca internacional que representa Barcelona, com ho és també la Fira. Aquesta realitat fa palesa la necessitat de buscar fórmules de col·laboració per tal que tots els que se sumen a la marca Barcelona treballin en la mateixa direcció.

Amb la plaça d'Europa i el Districte Econòmic consolidats, l'Hospitalet treballa per donar continuïtat a la transformació urbanística des de l'avinguda de la Gran Via fins al riu Llobregat amb l'objectiu, en aquest cas, d'esdevenir un referent internacional en l'àmbit de la biomedicina, aprofitant els hospitals i els centres d'investigació ja existents.

Font: Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat. Diputació de Barcelona

5. Algunes conclusions finals

De l'anàlisi presentada al llarg de les pàgines anteriors, se'n poden desprendre algunes reflexions finals que volen sintetitzar els resultats de conjunt obtinguts al llarg de l'estudi i apuntar algunes possibles línies futures de treball.

En primer lloc, es fan paleses les potencialitats que el territori té al seu abast en el camp de la internacionalització i s'evidencia que tots els municipis de la mostra tenen algun recurs amb potencial per a la promoció internacional del territori. Així mateix, cal destacar que els elements que conformen la política de relacions internacionals, tals com la participació en xarxes internacionals i en projectes europeus, la política de cooperació al desenvolupament o l'establiment d'agermanaments o d'acords bilaterals, tenen una rellevància molt destacable que evidencia una llarga trajectòria de treball a escala internacional.

En aquesta línia, l'estudi ha permès posar en relleu que els ajuntaments són cada cop més conscients de la importància de l'obertura i de les relacions internacionals per al desenvolupament del territori i, en definitiva, per al benestar de la seva ciutadania. Aquesta és, per tant, una primera dada molt positiva, que indica que la cultura política local està integrant progressivament la dimensió internacional com una línia necessària de les seves accions.

Les dades evidencien una correlació entre la grandària i la centralitat territorial dels municipis, i el nombre i la diversitat de recursos amb potencial d'internacionalització, així com també les seves capacitats de governança per dissenyar i implementar polítiques en aquest àmbit, en particular mitjançant una planificació estratègica de la seva acció internacional.

No obstant això, un dels resultats principals de l'estudi és la constatació que també municipis de dimensions menors presenten recursos per a la internacionalització que sovint ofereixen un gran potencial en àmbits específics. Així mateix, l'estudi evidencia que també els municipis de menor grandària estan fent esforços per incorporar la dimensió internacional en les seves polítiques i que, per tant, l'acció internacional és un àmbit a l'abast d'una gran diversitat de municipis, amb una certa independència de les seves dimensions i de la seva centralitat territorial. És més, també es detecten casos de municipis de dimensions mitjanes que estan fent una clara aposta per la seva acció i promoció internacional.

Una perspectiva comparada dels vint-i-dos municipis analitzats posa en relleu que sovint l'acció internacional dels governs locals no es basa en una acció estratègica i planificada, sinó que és el resultat de la suma de nombroses accions puntuals fetes de manera

aïllada des dels diferents serveis dels ajuntaments. Aquesta situació contrasta amb aquells municipis que han optat per ordenar i planificar la seva acció internacional a través d'instruments de planificació estratègica com són els plans de projecció internacional. Aquest instrument promou la participació en l'espai internacional des d'una estratègia consensuada amb la ciutadania i els diferents serveis de l'ajuntament, i afavoreix una acció internacional de major continuïtat i coherència amb la realitat local del municipi.

A diferència d'altres indicadors, els resultats de l'estudi mostren que no hi ha una relació directa entre grandària del municipi i grau d'implicació en la seva estratègia internacional. En aquest sentit, cal evidenciar que tretze ajuntaments disposen d'un pla de projecció internacional i divuit municipis s'han dotat d'alguna eina de planificació sectorial que té en consideració l'àmbit internacional. No obstant això, cal destacar aquells casos en els quals, sense abordar la qüestió internacional amb una estratègia clarament definida, el compromís de tècnics i polítics condueix a una acció internacional clarament profitosa. En aquest sentit, cal remarcar que la voluntat política, i en particular la implicació directa de l'alcaldia, és un element cabdal per aprofitar el potencial d'internacionalització del territori i dotar-lo d'una certa coherència i continuïtat.

Així mateix, per als municipis de menor dimensió, s'han mostrat particularment útils les fórmules que han apostat per centrar-se en aquells sectors de major singularitat en el municipi i que ofereixen un major potencial. En aquest sentit, tot i que es tracta d'uns casos aïllats en comparació amb la mostra analitzada, es detecten sinergies intersectorials dins d'un mateix municipi que afavoreixen la seva especialització i la creació de complementaritats que en reforcen el potencial internacional.

No obstant això, la transversalitat de l'acció internacional i l'aprofitament de les iniciatives amb potencial internacional impulsades des dels diferents serveis dels ajuntaments és un repte encara pendent en la majoria dels municipis analitzats. En aquesta mateixa línia, es detecta també la necessitat d'evolucionar envers una millor planificació i avaluació de les iniciatives impulsades pels ens locals a escala internacional.

Els resultats de l'estudi també posen de manifest que sovint no es reconeix el potencial que poden tenir els recursos presents als municipis, i no es detecta cap estratègia d'aprofitament i promoció d'aquests actius, materials i immaterials, que, en canvi, podrien contribuir a la promoció internacional dels municipis. En aquest sentit, i per aprofitar els recursos i optimitzar els equipaments existents, les administracions locals poden buscar fórmules de col·laboració amb diferents actors socioeconòmics del territori, que tenen activitats o una vocació internacionals.

En aquest mateix sentit, la participació de la societat civil i dels principals actors del territori, tant públics com privats, apareix en molts casos com un recurs molt potent per ampliar les possibilitats d'acció institucional a l'estranger.

Un últim element que es desprèn d'aquesta l'anàlisi és una absència de col·laboració entre els municipis analitzats tant pel que fa al desplegament d'iniciatives internacionals com en el desenvolupament d'estratègies de promoció del territori i, per tant, sembla

que no s'han aprofitat possibles sinergies que, en canvi, podrien generar un efecte multiplicador i afavorir el potencial de promoció internacional del conjunt del territori.

En aquest sentit, l'estudi evidencia l'existència d'un conjunt de municipis amb grans potencialitats i una llarga trajectòria d'acció internacional que representen un nucli prou madur per començar a plantejar estratègies d'internacionalització supramunicipals i treballar a partir d'un enfocament territorial més ampli que permeti aprofitar economies d'escala i dotar de més visibilitat internacional les iniciatives desenvolupades al territori. Aquest i altres elements assenyalats més amunt indiquen que els reptes locals per a la internacionalització amb perspectives de millora i d'impacte existeixen, i representen, al mateix temps, reptes per a la Diputació de Barcelona, que treballa per a la millora contínua de la seva metodologia d'actuació de la Xarxa de Municipis.

Annex metodològic

A continuació es presenten, de manera detallada, els elements metodològics principals que s'han tingut en consideració per a l'elaboració d'aquest estudi. Es tracta d'una de les primeres aproximacions sistemàtiques adreçades a posar en relleu el grau d'internacionalització de les ciutats mitjanes de Barcelona. En aquest sentit, la metodologia proposada té un caràcter exploratori pel que fa a la possibilitat de comptar amb indicadors significatius i amb la informació necessària per desenvolupar-los.

Com que aquest estudi es proposa fer una aproximació al potencial en l'àmbit de la internacionalització dels municipis de la demarcació de Barcelona, s'han analitzat alguns dels principals factors que contribueixen al posicionament internacional d'aquests municipis, incloent-hi factors tant tangibles com intangibles, així com elements que s'emmarquen dins l'àmbit de polítiques públiques locals amb enfocament internacional. L'estudi pretén oferir una primera aproximació, tenint en consideració les limitacions en l'anàlisi feta de cadascun dels àmbits estudiats. Tot i això, es tracta d'un exercici pioner en la seva matèria i, per tant, s'ha dissenyat una metodologia específica basada en estudis anteriors impulsats des de la mateixa Direcció de Relacions Internacionals.⁹

Pel que fa a l'abast temporal de l'estudi, el període objecte d'anàlisi comprèn des de l'any 2012 fins a l'any 2016, ambdós inclosos, és a dir, engloba la darrera legislatura municipal (període desembre 2011-2015) i el primer any de la present. Es tracta d'uns anys en què els municipis catalans venen d'un període de crisi econòmica, amb restriccions en les polítiques públiques a causa dels problemes de pressupost, fet que ha condicionat i ha impulsat el sorgiment de respostes ciutadanes i nous partits polítics que han arribat als òrgans de poder. Les relacions internacionals, com altres vessants de l'acció municipal, s'han vist evidentment condicionades per aquest nou context.

L'aproximació a l'objecte d'estudi s'ha fet mitjançant la recollida de dades quantitatives i qualitatives. S'ha utilitzat un qüestionari de validació elaborat sobre la base d'un conjunt d'eixos i indicadors d'internacionalització, seleccionats a partir d'un primer reconeixement de la temàtica. Aquest instrument ha permès obtenir un buidatge d'informació per tal de determinar el potencial d'internacionalització de cada municipi.

⁹ En aquest sentit, es recomanen: A. DURÀ (dir.), C. HAAS i X. OLIVERAS (2007), «La xarxa de ciutats mitjanes de l'Arc Llatí: caracterització, problemàtiques i reptes», i P. RIERA, A. DURÀ i C. HAAS (2009), «Les ciutats de la província de Barcelona i les xarxes de ciutats europees».

D'acord amb la definició dels eixos i indicadors d'internacionalització (vegeu la taula 6 de l'annex), s'ha elaborat una base de dades en funció de les dades estadístiques disponibles i d'informació documental obtinguda a través de les fonts seleccionades. A partir d'aquesta base de dades, s'han preparat les fitxes d'indicadors corresponents a cadascun dels municipis i han estat enviades als ajuntaments respectius per a la seva revisió i validació. Per complementar la informació recollida en la fitxa d'indicadors, s'han dut a terme entrevistes de caràcter qualitatiu als representats de cada ajuntament. Aquestes entrevistes s'han conduït sobre la base de dos models de qüestionaris, en funció de si el municipi en qüestió tenia pla de projecció internacional o no.

Aquests qüestionaris persegueixen una aproximació qualitativa a l'objecte d'estudi. En total, s'han entrevistat vint-i-dos càrrecs electes i en la majoria dels casos també responsables tècnics dels ajuntaments participants en l'estudi, vinculats a algun aspecte de la internacionalització, fet que posa de rellevància la singularitat d'aquest estudi. Aquestes entrevistes, així com les consultes puntuals fetes als ajuntaments, han permès augmentar i precisar les dades de les fitxes i han facilitat una anàlisi qualitativa de la informació, la qual cosa dona una perspectiva més global sobre les possibilitats i les prioritats d'internacionalització de cadascun dels municipis.

Els qüestionaris tenen una importància especial en el conjunt de la metodologia, perquè han permès destacar la posició de l'equip de govern davant la internacionalització del territori municipal, la qual resulta molt difícil d'evidenciar si només s'analitza la fitxa d'indicadors. Aquesta aproximació ha estat, a la vegada, particularment rellevant tenint en compte que la referència temporal de l'estudi comprèn, majoritàriament, l'anterior legislatura i en alguns dels casos s'ha produït un canvi en la formació política que lidera l'equip de govern en l'actual legislatura.

Per a la presentació dels resultats, s'ha optat per oferir una visió agrupada dels municipis analitzats sota cadascun dels eixos temàtics de l'estudi, fet que permet posar en valor el potencial d'internacionalització del territori en el seu conjunt. L'estudi també destaca determinades experiències impulsades pels ajuntaments analitzats per tal d'il·lustrar els resultats de cada eix amb exemples concrets. La presentació dels resultats s'acompanya de taules, gràfics i explicacions complementàries que en molts casos han donat com a resultat infografies com a fórmula sintètica per permetre una lectura dels diferents eixos d'internacionalització i dels indicadors. Concretament, la realització d'infografies (làmines d'informació territorial) ha tingut per objectiu representar un gruix important d'informació de manera sintètica i entenedora, la qual cosa permet una visió especial de conjunt, sempre mantenint la relació espacial dels municipis.

En aquest punt, convé assenyalar que l'estudi no persegueix fer un exercici comparatiu entre els municipis de la demarcació analitzats, sinó al contrari: pretén oferir una visió de conjunt del territori, identificar certes complementarietats entre els municipis seleccionats i detectar les possibles tendències i els principals actius per a la valoració del territori en el seu conjunt.

A1. Eixos i indicadors d'internacionalització

La selecció de les variables per al posterior disseny i còmput d'indicadors per poder aproximar el grau d'internacionalització del territori té la finalitat de poder mesurar el potencial d'internacionalització dels municipis. La selecció d'indicadors esdevé un aspecte fonamental tant a escala metodològica com per determinar les conclusions que es poden obtenir de l'estudi.

Per dur a terme la selecció de les variables, s'ha tingut en consideració la necessitat que aquests indicadors tinguin la capacitat d'abastar un concepte ampli i multidimensional del fenomen de la internacionalització de les ciutats. S'ha anat més enllà de l'enfocament tradicional, centrat en l'anàlisi de l'evolució de les transaccions comercials, la productivitat i la competitivitat, ja que aquest enfocament no recull totes les facetes de la internacionalització de les ciutats. Actualment, hi ha un consens ampli sobre la multidimensionalitat i la intersectorialitat dels processos d'internacionalització. En aquest marc, cada cop més, els municipis promouen l'establiment de relacions triangulars entre el sector públic, el sector privat i la societat civil. Així mateix, és cada cop més rellevant la dimensió política del govern local com a promotor i coordinador del territori i no només com a administrador dels seus recursos públics.

Aquesta transversalitat i multidimensionalitat de la internacionalització del territori, entenent per aquest tant les activitats de caràcter internacional del govern local com de la resta d'actors ubicats en la seva demarcació, juntament amb els elements patrimonials i altres actius amb potencial per a la internacionalització, permet la selecció d'una bateria d'indicadors potencialment molt rica.

Les característiques pròpies i la diversitat dels municipis seleccionats també han influït de manera rellevant en la selecció final dels indicadors de l'estudi, ja que s'ha vetllat perquè la informació a analitzar estigués disponible per al conjunt de municipis de l'estudi. Això no obstant, en alguns casos, com és el relacionat amb les empreses exportadores, ha estat impossible obtenir una fotografia completa d'aquesta realitat per la inexistència de fonts estadísticament representatives del territori analitzat. Al mateix temps, alguns dels indicadors s'han mantingut malgrat que els seus valors en alguns municipis era nul. Aquest és el cas, per exemple, de l'existència de recintes firals i de seus de congressos o bé de la presència de centres d'educació superior i/o recerca. En aquest sentit, s'ha optat per mantenir aquesta informació malgrat la notable heterogeneïtat entre municipis per l'interès que poden tenir en la detecció de tendències o actius rellevants per al conjunt del territori.

La taula 5 mostra de manera sintètica els eixos, els indicadors i els components utilitzats en aquest estudi, així com les principals fonts d'informació consultades i la referència temporal de les dades.

Taula 5. Eixos i indicadors d'internacionalització

Eixos	Indicadors	Components	Fonts	Enllaç	Referència temporal
1. Factor sociodemogràfic	Fluxos migratoris internacionals	Població del municipi Població nascuda a l'estranger Nascuts a l'estranger amb nacionalitat espanyola Població del municipi resident a l'estranger	Generalitat de Catalunya Institut d'Estadística de Catalunya	https://www.idescat.cat	2015
2. Governança, xarxes i altres actuacions	Organització municipal	Organització municipal Pla d'actuació municipal Plans estratègics i sectorials Col·laboració amb altres ens locals	Ajuntaments		2016
	Xarxes internacionals i projectes	Xarxes internacionals Projectes europeus	Diputació de Barcelona i ajuntaments		2016 2012-2016
	Cooperació al desenvolupament	Pla de cooperació Projectes de cooperació directa Projectes fets a través del FCCD ONG Convocatòria d'entitats	Ajuntaments Ajuntaments FCCD Ajuntaments Ajuntaments		2016 2012-2016 2012-2016 2016 2016
	Agermanaments, acords bilaterals i associacionisme	Agermanaments Acords bilaterals	Ajuntaments		2016 2016

Eixos	Indicadors	Components	Fonts	Enllaç	Referència temporal
		Entitats associatives	Generalitat de Catalunya - Departament de Justícia - Guia d'entitats	http://justicia.gencat.cat/ca/serveis/guia_d_entitats	2016
3. Educació superior i recerca	Equipaments, parcs científics i tecnològics	Equipaments de recerca. Parcs científics i tecnològics	Xarxa de Parcs Científics i Tecnològics de Catalunya (XPCAT)	http://www.xpcat.net	2016
	Centres universitaris	Centres universitaris	Universitats i centres d'educació superior		
4. Turisme i esports	Recursos turístics i infraestructura hotelera	Places hoteleres	Ajuntaments	https://www.idescat.cat	2016
		Recursos turístics	Generalitat de Catalunya Institut d'Estadística de Catalunya		
	Equipaments i esdeveniments esportius	Equipaments esportius Equips i esportistes Esdeveniments	Generalitat de Catalunya - Secretaria General de l'Esport - Cens d'equipaments esportius de Catalunya, ajuntaments	http://equipaments.esport.gencat.cat/ceeree/cercaEquipamentsAction.do	2012-2016
5. Cultura	Equipaments i esdeveniments culturals	Equipaments culturals Esdeveniments	Ajuntaments, Generalitat de Catalunya - Departament de Cultura	http://serveisoberts.gencat.cat/equipaments	2012-2016
6. Activitat empresarial i firal	Empreses exportadores		SABI (Sistema de Anàlisis de Balances Ibèriques)		2013-2015
	Seus firals i de congressos		Ajuntaments, Generalitat de Catalunya (Departament d'Empresa i Ocupació)	http://empresa.gencat.cat/ca/treb_ambits_actuacio/emo_comerc/emo_fires/emo_recintes_firals_a_cat	2016

Font: Elaboració pròpia.

Com es pot observar, en total s'ha construït un recull d'onze indicadors de trenta-sis components, agrupats en sis eixos per aproximar el grau d'internacionalització dels municipis seleccionats. Seguidament es justifica la selecció de cadascun d'aquests indicadors, així com l'enfocament i els elements que s'han inclòs en la seva construcció.

A1.1. Eix 1. Factor sociodemogràfic

Indicador: Fluxos migratoris internacionals

La intensificació de la globalització en les darreres dècades ha situat les ciutats sota una forta pressió per l'impacte dels fluxos migratoris transnacionals derivats de la creixent mobilitat de les persones. En general, les ciutats han reaccionat intentant aprofitar aquests processos per atreure mà d'obra qualificada i retenir el talent propi i el que els ha anat arribant. Amb tot, convé tenir present que els processos globalitzadors han afavorit també un augment del dinamisme en la població amb un nivell més baix tant de recursos com de formació, motiu pel qual molts municipis que han acollit aquestes persones han rebut una pressió addicional per haver de respondre a les noves necessitats socials derivades dels nous fluxos demogràfics.

En tot cas, sembla evident que la creixent obertura de l'economia global ha conduït a una heterogeneïtzació de les societats. En aquest sentit, convé assenyalar que una població diversa pot contribuir positivament al desenvolupament econòmic, social i cultural de la ciutat a través de les seves capacitats i coneixements, l'esperit emprenedor i les connexions globals que mantenen amb les ciutats en les quals han residit anteriorment. Ara bé, l'augment de la població internacional que han experimentat les ciutats en els darrers anys també ha implicat la necessitat de reforçar les polítiques públiques de gestió de la diversitat i de la cohesió social, i també ha fet necessari revisar altres àmbits de l'espai ciutadà.

A la vegada, una ciutat amb una població diversa i cohesionada és una ciutat més oberta i generalment amb una major qualitat de vida, aspectes que solen contribuir favorablement a l'atracció de talent i d'empreses internacionals.

D'acord amb el que s'ha exposat anteriorment, els indicadors s'han considerat sota aquest eix per aproximar el potencial d'internacionalització dels municipis. S'ha intentat posar èmfasi en els orígens i el pes d'aquestes migracions, per tal de poder mesurar el potencial d'internacionalització degut a les característiques sociodemogràfiques dels municipis.

A1.2. Eix 2. Governança, xarxes i altres actuacions

Indicadors: Organització municipal; Xarxes internacionals i projectes europeus; Cooperació al desenvolupament; Agermanaments, acords bilaterals i associacionisme

La definició d'un eix de governança de les relacions internacionals obeeix a l'oportunitat de considerar les accions fetes pel govern local i els vincles amb actors internacionals establerts per voluntat i iniciativa pròpia dels governs locals objecte de l'estudi. Es tracta, doncs, d'un eix que recull, d'una banda, la forma d'organitzar i dirigir la política de relacions internacionals que els municipis duen a terme, i de l'altra, les accions que duen a terme en aquest àmbit. Per tant, és un eix d'especial rellevància ja que els indicadors que el componen representen un indicador directe del grau d'internacionalització dels municipis.

Seguint una tendència general en l'àmbit europeu, cal assenyalar que les institucions locals han anat estenent progressivament el seu espai d'intervenció des de l'àmbit municipal o local cap a un àmbit geogràfic i institucional molt més ampli per satisfer les necessitats i les demandes de la ciutadania i respondre als desafiaments de la globalització.

Aquest apoderament de la institució local coincideix amb la irrupció dels governs locals en l'escena internacional que, en el context dels municipis de Barcelona, ha estat motivada fonamentalment per la possibilitat d'accedir a fons europeus, així com pel moviment ciutadà de solidaritat amb els països menys afavorits. Aquesta participació en espais internacionals ha generat, al llarg dels darrers vint anys, una multiplicació dels vincles entre governs locals de diferents regions del món, en forma de plataformes i xarxes de ciutats i en la participació conjunta en projectes i iniciatives d'incidència política i de cooperació al desenvolupament, entre d'altres, que amplia i enriqueix l'acció de govern de la institució local.

Amb l'objecte de poder recollir el màxim d'informació possible d'aquestes accions estratègiques, però tenint també en consideració la diversitat creixent d'activitats de caràcter internacional impulsades en els darrers anys, s'ha optat per un ventall força ampli d'indicadors: la governança i organització municipal (inclou diversos components), la presència en xarxes transnacionals de ciutats, la participació en projectes europeus, la participació en projectes internacionals de cooperació al desenvolupament, els agermanaments i els acords bilaterals.

Aquests indicadors presenten una heterogeneïtat elevada, ja que poden tenir una casuística molt diferenciada segons el municipi en qüestió, respecte a la magnitud, el seu paper més o menys estratègic o el grau d'implicació del govern local en les accions empreses, o fins i tot l'estabilitat de l'equip de govern, fets que dificulten l'anàlisi.

Per tant, els indicadors esmentats s'han recollit des d'una aproximació quantitativa i s'han complementat, en la mesura del possible, amb els elements qualitius recopilats mitjançant les entrevistes als responsables polítics dels ajuntaments analitzats.

Cal remarcar que els elements qualitius de l'anàlisi depenen en gran part de la visió que té cada govern municipal sobre la seva estratègia o línia política. En aquest sentit,

el grau d'implicació municipal real en temes de relacions internacionals és un element que pot variar molt entre municipis i que depèn no només de la voluntat política, sinó també d'altres factors condicionants, com poden ser els mitjans humans i tècnics de què disposa cada ajuntament.

Per tant, les taules i les infografies presenten de manera sintètica la informació quantitativa recopilada, mentre que els exemples de bones pràctiques presentats per a cada indicador i la síntesi de resultats de l'estudi sobre el potencial d'internacionalització dels municipis intenten reflectir les informacions qualitatives resultants de les entrevistes amb els representants polítics i tècnics dels ajuntaments.

Finalment, hem de fer esment que, en el marc de l'anàlisi d'aquest eix, també s'ha recollit informació respecte de les jornades i conferències que els ajuntaments organitzen i/o en les quals assisteixen que tenen repercussió internacional. Aquesta informació es pot consultar a la taula 5 d'aquest annex.

Novament, convé assenyalar el caràcter parcial de l'aproximació feta, perquè s'ha exclòs de manera deliberada l'anàlisi de components recollits en les fitxes enviades als ajuntaments tals com la correlació d'organitzacions no governamentals que porten a terme activitats en aquest darrer àmbit. En aquest sentit, convé assenyalar que aquestes decisions s'han pres per garantir l'adopció en tots els casos d'indicadors homogenis entre municipis i s'ha deixat per a estudis posteriors l'anàlisi d'aquells components la conceptualització dels quals pot resultar complexa d'abordar. Aquest és, precisament, el motiu pel qual també s'ha exclòs la possibilitat de fer un estudi més profund del teixit associatiu dels municipis analitzats que operen en l'àmbit de la cooperació internacional al desenvolupament.

A1.3. Eix 3. Educació superior i recerca

Indicador: Equipaments i parcs científics i tecnològics. Centres universitaris

La presència d'infraestructures i actius en l'àmbit de l'educació superior i la recerca genera moltes oportunitats al territori, que van des de la incidència en la resta de sectors productius (la generació de llocs de treball qualificats; la promoció de la mobilitat d'estudiants, investigadors i professorat; la generació d'iniciatives empresarials i d'empreses innovadores...), fins a l'atracció de talent a la zona, que afavoreixen, d'aquesta manera, un dels sectors econòmics més rellevants com és el de l'R+D+I.

Atesa la rellevància d'aquest eix així com l'heterogeneïtat d'estructures, actius i activitats que comprèn, la seva anàlisi s'ha fet a través d'un indicador que comprèn dos components de l'àmbit de la docència i de la recerca científica: els equipaments i parcs científics i tecnològics, d'una banda, i les universitats, de l'altra.

La valoració de l'indicador ha tingut en compte, primordialment, el grau d'especialització i la qualitat de les activitats desenvolupades, els convenis bilaterals i els programes amb vocació internacional, la vinculació exterior amb altres centres amb caracte-

rístiques semblants o complementàries i, sobretot, el potencial de desenvolupament i projecció que els centres representen per al municipi. Es tracta d'un indicador quantitatiu que aporta informació bàsica sobre el nombre d'aquests actius que estan presents en la mostra de municipis analitzats.

Per tant, l'indicador no recull el grau de relació entre aquests equipaments i els ens locals, ni tampoc l'existència de col·laboracions o projectes conjunts. No obstant això, en alguns casos, aquesta informació de caràcter més qualitatiu s'ha pogut extreure de les entrevistes mantingudes amb els representants dels ajuntaments.

A1.4. Eix 4. Turisme i esports

Indicadors: Recursos turístics i infraestructura hotelera; Equipaments i esdeveniments esportius

Els equipaments i les activitats entorn del turisme i l'esport són factors importants per a la internacionalització del territori, fonamentalment per l'atracció que generen de residents, visitants i turistes. Les ciutats més atractives i dinàmiques són aquelles que disposen d'un ampli ventall de serveis esportius, culturals i turístics, i que tenen potencial per a la internacionalització quan aquests serveis es posen fàcilment a disposició de les poblacions i els actors internacionals.

El turisme i l'esport tenen un gran potencial per a la dinamització econòmica dels territoris, per a la projecció internacional i per a la captació de noves oportunitats, tal com demostra l'aferrissada competició entre ciutats per acollir esdeveniments esportius internacionals rellevants o obtenir certificacions internacionals que afavoreixin la distinció de les destinacions turístiques.

En aquesta línia, si bé és cert que els municipis amb majors dimensions solen tenir equipaments de més rellevància, la proliferació de disciplines i competicions esportives fa que aquest sector representi una oportunitat important també per a petits municipis i el seu posicionament internacional en alguna disciplina específica. Així mateix, l'augment constant del turisme al nostre territori, afavorit per la capacitat d'atracció de la marca Barcelona, representa una oportunitat important per a les ciutats del voltant i aquells municipis que han fet una aposta estratègica de promoció turística.

Tal com demostren les dades, els municipis de la demarcació de Barcelona tenen recursos i equipaments rellevants en aquests dos àmbits. No obstant això, el potencial internacionalitzador de sectors com ara el turisme i l'esport no depèn únicament de l'atractiu dels recursos i actius existents, sinó també de determinats factors de suport (com ara la ubicació, la imatge, el cost, la seguretat, etc.), així com d'una estratègia de promoció i posicionament territorial.

Finalment, aquest estudi, d'acord amb els objectius de partida, ha focalitzat la seva anàlisi de l'eix de turisme i esports en diferents indicadors: els principals actius turístics i l'oferta de places hoteleres, i els equipaments i esdeveniments esportius amb vocació

internacional. S'han exclòs altres components incorporats en les fitxes municipals tals com els equips esportius o les persones amb reconeixement internacional per simplificar la construcció dels indicadors i garantir en tot cas la rellevància i representativitat de l'àmbit analitzat.

A1.5. Eix 5. Cultura

Indicadors: Equipaments i esdeveniments culturals

La cultura representa un gran potencial per a la dinamització econòmica dels territoris, la cohesió dels seus habitants, la captació de noves oportunitats i la seva projecció internacional.

L'activitat cultural genera múltiples possibilitats per a l'atracció turística i de visitants, i reforça el seu rol com a motor econòmic del territori. És per això que hi ha una relació clara entre la cultura, el turisme i l'atractiu i la competitivitat dels territoris. En aquesta línia, la cultura pot contribuir fortament al fet que els territoris siguin més atractius per viure, visitar, treballar i invertir.

Per aquest motiu, l'àmbit cultural en molts casos ha estat un dels àmbits que han conduït els municipis a la internacionalització, en gran part a través de l'elevat patrimoni que trobem als municipis de la demarcació. En aquest sentit, la cultura és un àmbit preferent per a l'establiment de vincles i col·laboracions internacionals, tot i que representa un sector en el qual les ciutats també han de competir entre elles. Un exemple en aquesta línia és el gran nombre de candidatures de ciutats que opten a esdevenir la Capital Europea de la Cultura.

En aquest eix s'ha focalitzat l'anàlisi de l'eix de dos indicadors: els equipaments culturals i els esdeveniments culturals. S'han exclòs altres components incorporats en les fitxes municipals tals com les persones amb reconeixement internacional per simplificar la construcció dels indicadors i garantir en tot cas la rellevància i representativitat de l'àmbit analitzat.

D'altra banda, pel que fa a la vocació internacional dels recursos seleccionats, s'ha determinat en funció de les dades compilades pels municipis sobre el nombre de visitants i usuaris internacionals o la programació d'esdeveniments que assoleixen la categoria d'internacional, mentre que en els casos en què no es disposava d'aquesta informació, s'ha determinat a partir de criteris qualitius sobre l'oferta i la capacitat del recurs.

Tal com s'ha evidenciat en el cas dels recursos turístics i esportius, el potencial de projecció internacional dels equipaments i esdeveniments culturals no depèn únicament dels actius existents i de la seva atractivitat, sinó que també són necessaris determinats factors de suport (com ara la ubicació, la imatge, el cost, la seguretat, etc.), així com una estratègia de promoció i posicionament territorial.

A1.6. Eix 6. Activitat empresarial i firal

Indicadors: Empreses exportadores; Seus firals i de congressos

L'anàlisi de l'activitat exportadora dels agents empresarials ubicats en el territori, així com d'aquells actius que la poden afavorir, com ara la presència de recintes firals i de seus de congressos, esdevé un aspecte fonamental per aproximar aquesta faceta de la projecció internacional dels municipis des d'un enfocament ampli.

En aquest sentit, s'ha optat per examinar aquest eix d'internacionalització municipal a partir de dos indicadors, força diferents entre ells, però que capturen els aspectes abans esmentats: un primer indicador que mesura les principals empreses exportadores radicades en el municipi, així com el seu sector d'activitat, i un segon basat en la presència de seus firals i de congressos, com a actius de suport a la internacionalització de l'activitat econòmica local. Tot i que és una aproximació parcial que deixa de banda altres variables d'interès, però de més difícil obtenció de les dades, suposa un primer pas per al reconeixement dels potencials d'internacionalització del teixit econòmic local.

Pel que fa al primer dels indicadors, referit a les principals empreses exportadores i els seus sectors d'activitat, la informació s'ha obtingut de la base de dades SABI (Sistema de Anàlisis de Balances Ibèriques), validada i complementada amb informació addicional proporcionada pels ajuntaments participants en l'estudi. La categorització dels sectors econòmics correspon a la de la Clasificación Nacional de Actividades Económicas (CNAE). Així mateix, cal tenir present que l'obtenció de dades precises per a l'àmbit local és encara avui una tasca complexa, considerant que les bases de dades que abasten el conjunt del territori parteixen d'un marcat subregistre, a causa sobretot de la informació, no sempre completa o del tot precisa, facilitada per les empreses.

En relació amb el segon dels indicadors, el corresponent a la presència o no de recintes firals i de seus de congressos, comprèn les instal·lacions d'ambdues tipologies amb prou capacitat per atraure fires i salons d'un cert abast internacional, amb independència de si s'hi estan duent a terme en l'actualitat o no. Convé recordar que tant les fires com els congressos amb certa capacitat per atraure esdeveniments i públic internacional representen una eina de suport important a la projecció empresarial i a la difusió de l'especialització econòmica d'un territori a escala internacional. Es tracta d'un recurs valuós per afavorir l'interès dels inversors estrangers pel territori, que pot atraure i generar activitat, i permetre l'organització d'esdeveniments de promoció i projecció econòmica, el contacte i les sinergies entre actors del territori i agents públics i privats d'àmbit internacional.

A2. Taules

Taula 6. Jornades i conferències

Municipi	Jornades i conferències de caràcter internacional organitzades per l'ajuntament	Participació de representants de l'ajuntament en esdeveniments en altres països
Badalona	Sí, en els àmbits de cohesió social, cultura, educació, recerca i innovació, esports, medi ambient, joventut i cooperació	Trobada d'intercanvi en el marc del projecte PROGOL, Catalunya-Marroc
Berga	Sí, en els àmbits de turisme, cohesió social i cultura	Puntualment, en algun acte de la Patum i de cooperació
Castelldefels	-	Fires europees, amb temes de turisme
Cerdanyola del Vallès	-	-
Granollers	Sí, en els àmbits de medi ambient i pau	Sí, en esdeveniments relacionats amb les xarxes i els projectes europeus on participa l'Ajuntament
Igualada	Fira del sector tèxtil	Sí, en esdeveniments relacionats amb les xarxes i els projectes europeus on participa l'Ajuntament
L'Hospitalet de Llobregat	Sí, sobretot en xarxes internacionals: Global Cultural Districts Network, Fòrum Europeu de Seguretat Urbana (FEPSU), Gastronomic Cities, promogut en el marc de convocatòria URBACT	L'Ajuntament ha participat en diversos actes, sobretot lligats a projectes i xarxes amb temes de desenvolupament econòmic local, migracions, cohesió social, violència...
Manresa	Sí, força actius en diversos àmbits Mobilitat (Eurotowns Mobility Task Team), patrimoni ignasià, cultura i música (Fira Mediterrània), turisme de negocis (The Experience Network)	Sí, en esdeveniments relacionats amb les xarxes i els projectes europeus on participa l'Ajuntament. Esdeveniments organitzats per les xarxes ACTE i Eurotowns (plenaris anuals i grups de treball específics). Trobada amb representants del municipi de Narbona
Martorell	-	-

Municipi	Jornades i conferències de caràcter internacional organitzades per l'ajuntament	Participació de representants de l'ajuntament en esdeveniments en altres països
Mataró	Sí, en molts àmbits: programes de sensibilització, jornades de sensibilització en temes de pau, nits de la solidaritat, educació, fires turístiques, accions i col·laboracions en mitjans estrangers, agermanaments, intercanvis estudiants...	Sí, amb l'àmbit de cooperació al desenvolupament. Viatge a l'Índia per visitar els projectes de la Fundació Vicente Ferrer. Viatge a Grècia per visitar els camps de refugiats
Moià	Sí, en els àmbits d'esport, cohesió social i cultura	Sobretot amb l'agermanament (Mauer), en temes més culturals, amb la coral i esportius
Molins de Rei	Sí, en els àmbits de desenvolupament econòmic, cohesió social, cultura, educació i esports	Sí, en cooperació directa
Sabadell	-	Governança, economia social, pressupostos participatius
Sant Cugat del Vallès	Sí, bastants actes en els àmbits empresarials i de patrimoni	Sí, en esdeveniments relacionats amb les xarxes i els projectes europeus on participa l'Ajuntament. Smart City, transport, residus, <i>big data</i> , desenvolupament urbà sostenible, medi ambient
Sant Feliu de Llobregat	Sí, principalment en l'àmbit d'esports. Les activitats de caràcter internacional més rellevants s'han dut a terme en l'àmbit esportiu: la Lliga dels Pirineus, el títol de Ciutat d'Handbol de Catalunya, la representació als Jocs Paralímpics de Rio	Sobretot en temes de cooperació directa. L'alcalde de Sant Feliu és president de la Comissió de Cooperació i Desenvolupament de l'Assemblea de les Regions d'Europa en nom de la Federació de Municipis, conjuntament amb l'alcalde de l'Hospitalet
Santa Coloma de Gramenet	Jornada Dia d'Europa	Sí, en àmbits de canvi climàtic, urbanisme (iniciativa ACR) i moneda social
Sitges	Sí, en els àmbits de cohesió social, cultura, educació, esports, medi ambient i salut	Sí, sobretot en temes de turisme
Terrassa	Sí, en els àmbits de cultura, patrimoni, joventut, Unió Europea, indústria, turisme	Sí, en esdeveniments relacionats amb les xarxes i els projectes europeus on participa l'Ajuntament. També en àmbits de cultura, indústria i Unió Europea
Vic	Sí, bàsicament jornades de l'Àrea de Cooperació	Sí, bàsicament en fires i mercats

Municipi	Jornades i conferències de caràcter internacional organitzades per l'ajuntament	Participació de representants de l'ajuntament en esdeveniments en altres països
Viladecans	-	-
Vilafranca del Penedès	-	-
Vilanova i La Geltrú	-	-

Font: Elaboració pròpia (informació aportada pels ajuntaments).

Taula 7. Projectes europeus

Municipi	Projecte	Tipus de participació	Àmbit temàtic
Badalona	BINGO - Bringing Innovation to Ongoing Water Managements	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
Berga	iNimation in Clay - Projecte Erasmus +	Soci	Cultura i educació
Castelldefels	Restauració del castell - FEDER	Líder	Cultura i educació
Cerdanyola del Vallès	FabLab - FEDER (l'Ajuntament de Cerdanyola està establint un conveni amb el FabLab Valldaura per gestionar un FabLab aconseguit gràcies a una convocatòria FEDER)	Líder	Sostenibilitat i medi ambient
Granollers	Sud'eau-2	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	Green Partnerships	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	Digipay4Growth	Soci	Estratègies socioeconòmiques
	Alera	Líder	Sostenibilitat i medi ambient
	COMPOSE - Rural Communities Engaged with Positive Energy	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	Thermos - finançat per la convocatòria de recerca i innovació del programa europeu Horizon 2020 d'eficiència energètica	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
Igualada	4D Cities - Urbact II	Líder	Estratègies socioeconòmiques
	RetailLink - Urbact III	Líder	Estratègies socioeconòmiques
	Europe in the Future - Multifaceted and United - Europe for Citizens of the European Union	Soci	Acció social i drets humans
	INTER-TEX - SUDOE	Líder	Estratègies socioeconòmiques

Municipi	Projecte	Tipus de participació	Àmbit temàtic
L'Hospitalet de Llobregat	LIAISE - Local Institutions Against Violent Extremism	Soci	Acció social i drets humans
	LIAISE II - European Institutions Against Extremism	Soci	Acció social i drets humans
	ESPRIT - Easily diStributed Personal Rapld Transit	Soci	Acció social i drets humans
Manresa	BECA - Balanced European Conservation Approach	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	SEMANCO - Semantic Tools for Carbon Reduction in Urban Planning	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	LANDMARK - Caminant envers una compra pública responsable	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	URBAN_WINS - Urban Metabolism Accounts for Building Waste Management Innovative Networks and Strategies	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	SIMBIOSY	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
Martorell	No hi ha informació disponible		
Mataró	3e-Houses: Energy Efficient e-Houses	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	Grundtvig Protect - Form@ció en servei a la ciutadania	Soci	Acció social i drets humans
	Euronet 50/50 max	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
Moià	No hi ha informació disponible	S. d.	S. d.
Molins de Rei	LIVING TOGETHER IN THE MEDITERRANEAN	Líder	Acció social i drets humans
	LOCAL MED Platform - Marroc	Soci	Acció social i drets humans

Municipi	Projecte	Tipus de participació	Àmbit temàtic
Sabadell	URBACT Gen-Y City Project i ESIMeC II	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	INTERNEM IVC - RELOS3	Soci	Estratègies socioeconòmiques
	POCTEFA		Sostenibilitat i medi ambient
	C4I - Communication for Integration: Social Networking for Integration	Soci	Acció social i drets humans
	MERI - Mayors Making the Most of EU Funds for Roma Inclusion Network	Soci	Acció social i drets humans
	ERASMUS FOR YOUNG ENTREPRENEURS (Sabadell Empresa)	Soci	Cultura i educació
	Triangulum: The Three Point Project / Demonstrate. Disseminate. Replicate	Soci	Societat de la informació i TIC
	COMENIUS	Soci	Cultura i educació
Sant Cugat del Vallès	3e-Houses: Energy Efficient e-Houses	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	Didsolit-PB	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	Optimus - OPTIMising the Energy USe in Cities with smart decision support system	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	R4E - Roadmaps for Energy	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	New TREND - New integrated methodology and Tools for Retrofit design towards a next generation of ENergy efficient and sustainable buildings and Districts	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	CHESS-SETUP - Combined HEat SyStem by using Solar Energy and heaT pUmPs	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	ICARUS - Interactive dynamic and expandable heating and cooling mapping tool supporting energy planning and decision making at regional and urban scale	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	E4S - Ethics4Sports	Soci	Cultura i educació
	BiTiBi - Bike_Train_Bike	S. d.	Societat de la informació i TIC

Municipi	Projecte	Tipus de participació	Àmbit temàtic
	Switch - Encouraging a SWITCH from car-based to active mobility using personalised information and communication technology approaches	S. d.	Societat de la informació i TIC
Sant Feliu de Llobregat	No hi ha informació disponible	S. d.	S. d.
Santa Coloma de Gramenet	DigiPay4Growth	Soci	Estratègies socioeconòmiques
	Llançadora d'ocupació del Fons Social Europeu (FSE)	Soci	Estratègies socioeconòmiques
Sitges	No hi ha informació disponible	S. d.	S. d.
Terrassa	iSAC6+ : A Unique European Citizens Attention Service (CIP)	Soci	Societat de la informació i TIC
	Texmedin (Programa MED) - a través d'ACTE	Soci	Estratègies socioeconòmiques
	Art Nouveau i Ecologia (Programa Cultura UE) - a través d'Art Nouveau	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	Q Placements (Lifelong Learning - Leonardo)	Líder	Cultura i educació
	CASCADE - Cities Exchanging on Local Energy Leadership (IEE)	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	Intercities Mode ON (Erasmus +)	Líder	Cultura i educació
	CITYKEYS (Horizon 2020)	Soci	Societat de la informació i TIC
	SPIMA (dins del programa ESPON)	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	ANYWHERE	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
Vic	Universitat UVic	Soci	Cultura i educació
Viladecans	CRRESCENDO - «Combined Rational and Renewable Energy Strategies in Cities, for Existing and New Dwellings and Optimal quality of life» (CONCERTO)	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
	USEACT - Urban Sustainable Environmental Actions (URBACT)	Soci	Sostenibilitat i medi ambient

Municipi	Projecte	Tipus de participació	Àmbit temàtic
	Promoting Proactive Change - Promoting Restructuring Opportunities for an Active Change (PROGRESS)	Soci	Acció social i drets humans
	IMALE - Innovative Methods for Awards Procedures of ICT Learning in Europe (7è Programa marc)	Soci	Cultura i educació
	Euronet 50/50 max	Soci	Sostenibilitat i medi ambient
Vilafranca del Penedès	YOUTH TOGETHER 2012 - Intercanvi de joves	Líder	Cultura i educació
	YOUTH TOGETHER 2013 - Intercanvi de joves	Soci	Cultura i educació
	VINEYARDS FOR CARBON FOOTPRINT REDUCTION: A Sustainable Strategy to Use Biomass For Heat and Cold in Wineries	Líder	Sostenibilitat i medi ambient
	YOUTH TOGETHER 2016 - Intercanvi de joves	Soci	Cultura i educació
Vilanova i la Geltrú	ERASMUS FOR YOUNG ENTREPRENEURS (Neàpolis)	Soci	Cultura i educació

Font: Elaboració pròpia (informació facilitada pels ajuntaments i complementada amb les dades disponibles al portal Financial Transparency System de la Comissió Europea).

Taula 8. Agermanaments i acords bilaterals

Municipi	Agermanaments (AG). Acords bilaterals (AB)
Badalona	AG: Holguín (CU), San Miguel del Padrón (CU), Peñalolén (XI), San Carlos (NI) AB: Tànger, Tetuan, M'Diq, Larraix (MA)
Berga	AG: Tarascon d'Arièja (FR), Högsby (SU), Smara (EH)
Castelldefels	AG: La Habana Vieja (CU), Lormont (FR)
Cerdanyola	AG: Collegno (IT)
Granollers	AB: Foligno (IT)
Igualada	AG: Guimarães (PT), Aksakovo (BG), Lecco (IT) AB: Nueva Esperanza (SV), Travnik (BA)
L'Hospitalet de Llobregat	AG: Bezons (FR), Centro Habana (CU), Managua (NI), Tuzla (BA)
Manresa	AG: Bambylor (SN) AB: Narbona (FR)
Martorell	AG: Chevilly-Larue (FR), Borgo a Mozzano (IT)
Mataró	AG: Créteil (FR), Corsico (IT), Dürnau (DE), Gammelshausen (DE), Fort Lauderdale (EUA)
Moià	AG: Mauer (DE)
Molins de Rei	AG: Chinandega (NI) AB: Emhereiz (EH)
Sabadell	AG: Argub (EH), Matagalpa (NI) AB: Goyang (KR), Nador (MA), Lianyungang (CN), Xangai (CN)
Sant Cugat	AG: Alba (IT), Argub (EH) AB: Angers-Saint-Mathurin-sur-Loire (FR)
Sant Feliu de Llobregat	AG: Daora (EH), Estelí (NI) AB: Villeneuve-le-Roi (FR)
Santa Coloma de Gramenet	AG: Villa El Salvador (PR), Jalapa (NI), Edchera (EH), Habana del Este (CU)
Sitges	AG: Bagnères de Luchon (FR)

Municipi	Agermanaments (AG). Acords bilaterals (AB)
Terrassa	AG: Granada (NI), Örebro (SE), Pàmies (FR), Tecoluca (SV), Tetuan (MA) AB: Aley (LB), Maringá (BR), Mostar (BA), Otavalo (EC), Pequín (CN), Potosí (BO), Xangai (CN), Tolosa de Llenguadoc (FR), Umea (SE), Uppsala (SE)
Vic	AG: Somoto (NI)
Viladecans	AG: Saint-Herblain (FR) AB: Marràqueix (MR)
Vilafranca	AG: Bühl (DE), Melzo (IT), Novo Mesto (SI), Puerto Cabezas (NI) AB: Xauen (MA), Lo Prado (XI), Canelones (UR)
Vilanova i la Geltrú	AG: Merinhac (FR), Matanzas (CU)

Font: Informació aportada pels ajuntaments.

Taula 9. Acrònims

Equipaments, parcs científics i centres de recerca	
Agròpolis	Agròpolis (UPC)
Biopol'H	Biopol'H, clúster biomèdic i biotecnològic
CAR	CAR - Centre d'Alt Rendiment
CATUAV	Centre Tecnològic de Drons - CATUAV
Centre Dr. Emili Mira	Centre Dr. Emili Mira - Parc Salut Mar
CHSMB	Centre d'Higiene i Salut Mental de Badalona
CIT	Catalonia Innovation Triangle
Creàpolis	ESADECREAPOLIS
CTVG	Centre Tecnològic de Vilanova i la Geltrú
Delta BCN	Parc Aeroespacial i de la Mobilitat - Delta BCN
FHES	Fundació Hospital de l'Esperit Sant
Guttmann	Institut Universitari de Neurorehabilitació Guttmann
IBEC	Institut de Bioenginyeria de Catalunya
ICO	Institut Català d'Oncologia
IDI	Institut de Diagnòstic per la Imatge
IDIBELL	Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge
IGTP	Institut d'Investigació en Ciències de la Salut Germans Trias i Pujol
IMPPC	Institut de Medicina Predictiva i Personalitzada del Càncer
IRSIcaixa	IRSIcaixa - Institut de Recerca de la Sida
Leitat	Leitat Technological Center
Neàpolis	Neàpolis
Orbital 40	Orbital 40 - Parc Científic i Tecnològic de Terrassa
PAC	Parc Audiovisual de Catalunya
Parc de l'Alba	Parc de l'Alba
PMT	Parc Mediterrani de la Tecnologia
PRUAB	Parc de Recerca UAB

PTCC	Parc Central - Parc Tecnològic de la Catalunya Central
PTV	Parc Tecnològic del Vallès
TecnoCampus	Parc Científic i de la Innovació. TecnoCampus Mataró-Maresme
Centres d'educació superior	
ESADE	Escola Superior d'Administració i Direcció d'Empreses
ESDi-URL	Escola Superior de Disseny
FUB	Fundació Universitària del Bages
IAB	Institute of the Arts Barcelona
UAB	Universitat Autònoma de Barcelona
UB	Universitat de Barcelona
UdL	Universitat de Lleida
UIC	Universitat Internacional de Catalunya
UNED	Universidad Nacional de Educación a Distancia
UOC	Universitat Oberta de Catalunya
UPC	Universitat Politècnica de Catalunya
UPF	Universitat Pompeu Fabra
URL	Universitat Ramon Llull
UVic	Universitat de Vic

Font: Elaboració pròpia.

Taula 10. Oferta hotelera

Municipi	Places d'hotel disponibles	Places totals disponibles (hotels, hostals i cases rurals)
Badalona	357	528
Berga	316	346
Castelldefels	2.252	2.252
Cerdanyola del Vallès	902	972
Granollers	1.121	1.207
Igualada	211	311
L'Hospitalet de Llobregat	3.600	3.612
Manresa	256	321
Martorell	201	234
Mataró	853	875
Moià	23	23
Molins de Rei	239	239
Sabadell	1.210	1.265
Sant Cugat del Vallès	964	964
Sant Feliu del Llobregat	49	49
Santa Coloma del Gramenet	292	374
Sitges	4.589	4.782
Terrassa	771	885
Vic	246	274
Viladecans	404	627
Vilafranca del Penedès	316	342
Vilanova i la Geltrú	320	354

Font: Idescat, 2016.

Taula 11. Seus firals i centres de congressos

Municipi	Nom	Titular del recinte	Capacitat	Sup. bruta (m ² constr.)	Sup. neta (espai per a exposició) (m ²)	Sup. exterior (m ²)	Sala de reunions	Sala de premsa	Sala VIP
Badalona	Centre de Negocis i Convencions de Badalona	Gestionat per Reactivació Badalona, SA					Sí		
	Pavelló Olímpic Màgic Badalona	Ajuntament de Badalona		26.000					
Berga	No té cap seu firal o palau de congressos								
Castelldefels	Palau Congressos Hotel Rey Don Jaime		350				Sí	Sí	Sí
Cerdanyola del Vallès	No té cap seu firal o palau de congressos								
Granollers	Parc Firal			30.000		45.137	No	No	No
Igualada	Fira d'Igualada	Ajuntament d'Igualada i gestió privada		23.000	14.000	4.000	No	No	No
L'Hospitalet de Llobregat	La Farga. Seu firal	Ajuntament de l'Hospitalet. Gestió: La Farga Gestió Equipaments, SA		15.544	8.000		Sí	No	
Manresa	Palau Firal de Manresa	Ajuntament de Manresa, Generalitat de Catalunya. Gestió privada (Fundació Fira de Manresa)		4.200		7.500	Sí	Sí	Sí

Municipi	Nom	Titular del recinte	Capacitat	Sup. bruta (m ² constr.)	Sup. neta (espai per a exposi- ció) (m ²)	Sup. exterior (m ²)	Sala de reunions	Sala de premsa	Sala VIP
Martorell	Recinte firal de Ca n'Oliveres	Ajuntament de Martorell		8.650	7.850	1.500	Sí	No	No
Mataró	Centre de Congressos i Reunions TecnoCampus Mataró-Maresme		323						
Moià	No té cap seu firal o palau de congressos								
Molins de Rei	No té cap seu firal o palau de congressos								
Sabadell	Fira Sabadell - Centre de Fires i Congressos de Sabadell	Centre de Fires i Congressos de Sabadell, SL	308		2.800	395	Sí (4)	Sí	Sí
Sant Cugat del Vallès	No té cap seu firal o palau de congressos								
Sant Feliu de Llobregat	No té cap seu firal o palau de congressos								
Santa Coloma de Gramenet	No té cap seu firal o palau de congressos								
Sitges	Melià Sitges - Palau de Congressos i Hotel						Auditori de 1.380 + altres	Sí	
	Hotel Dolce Sitges (5*)								

Municipi	Nom	Titular del recinte	Capacitat	Sup. bruta (m ² constr.)	Sup. neta (espai per a exposició) (m ²)	Sup. exterior (m ²)	Sala de reunions	Sala de premsa	Sala VIP
	Palau Maricel								
	Sitges Centre de Disseny								
Terrassa	Fira Terrassa	Ajuntament de Terrassa	3.000	4.077	(3.537 coberts + 540 pati)		No	No	No
Vic	Recinte Firal El Sucre	Ajuntament de Vic. Gestió: Promoció Econòmica		5.000	4.000	3.200	Sala polivalent de 600	40	No
Viladecans	Recinte Firal de Viladecans	Ajuntament de Viladecans. Gestió: SPM Viladecans Qualitat, SL		4.000	1.300		Sí	Sí	Sí
Vilafranca del Penedès	Fira de l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès	Ajuntament de Vilafranca. Gestió: Patronat Comerç i Turisme		6.900	6.500	18.000	No	No	No
Vilanova i la Geltrú	Centre de Convencions de Neàpolis						Sí	Sí	Sí

Font: Elaboració pròpia a partir de registre de la Generalitat i informació facilitada pels ajuntaments.